q Woniã iu
rí operã datur pꝛíuſ noſſe
opoꝛtet vñ nomen íuris
deſcẽdat.ff.de íuſtí.ꝛ íu-
re.l.j.ín pñ.etiam vt aít
phus.j.ethíc.quí vírtu-
tes vocabuloꝝ ígnorãt
de facilí paralogiſanť.í.decípiũť. Níſi enĩ
nomẽ reí ſcierꝫ cognitio reꝝ perít.ſm Iſid.
Turpe etiã videť patricío et nobiliſviro et
cãs poꝛãti íus ín q̃ ꝟſať ígnoꝛare.ff.de oꝛí.
íu.l.ij.§.mucij audítoꝛes.ꝟ.nã cũ díxiſſem
et de here.cũ ex íniũcto.xxxviij.diſ.ſedulo.
Ex q̃bꝰ oíbꝰ habeť ꝙ nemo debet ígnoꝛare
ſcíẽtiã í q̃ ꝟſať.Qð attẽdẽs legíſlatoꝛ Vul-
piãnꝰ dí.Bñ ẽ pñſcꝫ ad ꝟboꝝ íterptatíõeꝫ
ꝑueniamꝰ pauca de ipíꝰ ſignificatíõe títulí
referre.ff.ſí cer.pe.l.j. Idcírco ꝗrũdã termí
noꝝ q̃ í íure vtroqꝫ maxíe frequẽtãť neceſ-
ſaríũ foꝛe duxí deſcríptões ꝛ ſignificatões
clariꝰ exponere tã ín ſummís Azo.ꝛ Hoff.
qꝫ alíunde collectoꝛuꝫ ꝓpter íuuenes maxíe
íurís vtríuſqꝫ alũnos.Et h̃ breuí alphabe-
tí oꝛdíe vt eo melíꝰ memoꝛíe cõmendenť.et
tãto citíus ínueníanť ꝑſtríngẽdo.etiã cũ al
legatíõibꝰ ín locís ſuís.vt ín íure modícuꝫ
ꝑfectí ꝑ ígnota mínime ꝓcedẽtes.hís cog-
nítís pñcípíjs ꝛ termíoꝝ ſignificatíõibꝰ ac
ceſſũ facilioꝛẽ habeãt ad vtríuſqꝫ íurꝫ notí-
cíã.qꝛ oím hr̃e memoꝛíã et ín nullo penítꝰ
errare potíꝰ eſt díuínítatís qꝫ hũanítatꝫ.C.
de ve.íur.enu.l.ij.§.ſí q̃d aũt.ꝟ.qꝛ oím. Et
no.Ber.de reſcríp.c.cum adeo. ín glo.j.de
cõfir.vtí.vel ínutí.c.poꝛrecta. í glo.ij.Et ſí
lectoꝛí alíqua vocabula occurrerínt quoꝝ
expoſítío híc nõ ínueníať de hoc nõ míreť
qꝛ nec omníuꝫ memoꝛía potuít occurrere.
Et pꝛímo.

De A

Quãdo facit

a ſeparatíõeꝫ ꝛ qñ íclудít ꝛ qñ
excludít.no.Jo.an. de pbẽ.c.
ſtatutũ.lí.vj.ꝛ archí.ð elec.c.j
eo.lí.Et a ꝛ ab í ſilí no. archí.xxxj.díſ.alít.
Et de a í.c.potuít.de do.ꝛ contu. Etiã a et
ab denotant ſeparatíonẽ.C.de nup.l. a ca-
lígato.et íbí ꝑ Cy.í glo.íij.l.oꝛdínata.ff.de
duo.re.et.l.ſí ex duobꝰ. vbí tex. cum glo.ff.
de act.emp.l.íij.§.fí. Item a vel ab ẽ díctío
ſignificatíua pꝛímí termíní a quo. ſícut dí
ctío vſqꝫ termíní ad quẽ.Hũc aũt termínũ
a quo ſignificat excluſíue vł ínclufíue. de q̃
Bar.ín.l.patronꝰ.ff.de lega.íij. vñ a vł ab
ſignificat excluſíue.dícẽdo ín ſtatuto. a pul
ſu campane ð ſero nullus vadat per vícos
ſub pena talí. Nam hoc ſtatutuꝫ íntellígíť
pulſata cãpana. Ideo ſí quís vadat qñ pul
ſatur non íncídít ín penam íncluſíue.ſígní-
ficat íbí a pulſu cãpane de mane quíſqꝫ po
teſt domũ exíre.quía ſtatuens ſíc vídeť ín-
tellexíſſe ꝛc. Et víde plenius de íſtís díctío
nibus ꝑ Io.de ferra. í ſua pꝛactíca í foꝛma
capítulí quãdo teſtes ꝓducunť ad eternaꝫ
reí memoꝛíam.

Abauus eſt pater pauí vel pauíe.ſícut pꝛo-
auus eſt pater auí vel auíe.

Abauía eſt mater pauí vł pauíe.ſíc pauía ẽ
mater auí vel auíe ſm Iſid.íx.lí.ethímo.ꝛ
pleníꝰ.ff. q̃ gra.l.íuríſcõſul.§.ꝗrto gradu.
ꝛ.§.tertío gradu.

Abauunculꝰ eſt frater abauíe ſm Iſí.

Abamíta eſt ſoroꝛ abauí.ff. de gra.l.ꝑalle.§
auunculus.

Abmatertera eſt ſoroꝛ abauíe.De hís termí
nís víde ínſtí.de gra.§.tertío gradu.

Abnepos eſt fílíus nepotís ſíc nepos fílꝰ
fílíj vel fílíe ſm Iſí.lí.íx.ethí.

Abneptís ẽ fílía nepotís vel neptís ſícut ne
ptís fílíj vel fílíe fílía ſm Iſí. vbí ſupꝛa.

Abígere ẽ a ſe expellere vel crímen abígeatꝰ
exercere vt ſequítur.

Abactoꝛ ſm Iſí.lí.x.ethí. ẽ fur íumẽtoꝝ vel
pecuduꝫ quẽ vulgo vocamꝰ abígeũ. Nam
abígeꝰ eſt q̃ crímen abígeatꝰ cõmíttít.et ꝓ-
pꝛíe ílle q̃ pecoꝛa alícuíꝰ a paſcuís ꝛ armen-
tís ſubducít abígẽdí ſtudío.ꝛ hãc artẽ exer
cens vt ꝑ alíqð ſignũ qð facít ípa aíalía fu
gíant ſeparenť ꝛ díſpergant.ꝛ ea ſíc recípí-
at ſcꝫ cũ panno rubeo vel alías oues quaſ-
dam ad nemoꝛa fugando vt alíus accípíat
ꝛ depꝛedeť.Et eſt abígeatꝰ crímen capítale
C.ð abígeís.l.vníca. Et maxímus oꝛatoꝛ
apð grecos demoſthenes dífferẽtíã poníť
ínter furẽ ꝛ abígeũ.dícẽs. ꝙ ílle q̃ vnã ſolã
pecudẽ ſurrípít fur ẽ et vt fur coercebíť. ſed
q̃ totũ gregẽ ſubtrahít abígeus eſt et crímí
ne abígeatus tenebíť.

Ab íntestato.í. ſíne teſtamẽto. ínſtí.de here.
q̃ ab ínte.deſe.ín rubꝛo et ín nígro.

Abduci eſt a veritate ſeꝑari. vñ apl's. Noli-
te abduci doctrinis varijs et extraneis. xj.
di. nolite. ⁊ ad Hebre. c. xiij.
Abolitio eſt accuſatiōis inſtitute ꝑemptio.
vel abſolutio q̄ q̇s nomē alicuꝰ accuſauit
cū oī inſcriptōe iā facta ī totū abolet̃ remiſ
ſa neceſſitate accuſandi. ⁊ hꝫ īpetrari a pn-
cipe vl' iudice ab illo. ſ. q̇ aliquā accuſatōeꝫ
inſtituerat ⁊ ī ea ſe inſcripſerat. talis enī ci-
tra īfamiā deſiſtere nō pt niſi abſolutionē
īpetrauerit. Sꝫ qñ tal' impetrat ꝙ deſiſtat
⁊ ꝙ illō qō ꝑ accuſatiōeꝫ inchoatū erat de-
leat̃ rite fit. Et eſt duplex abolitio ſcꝫ gene-
ralis ⁊ ſpecial'. de generali habet̃. C. ō abo
li. ge. l. vl. etiaꝫ. ff. de aboli. l. abolitio. Et ꝑ
hāc eximit̃ reꝰ ꝙ nō incidit in turpillianum
ſi nō deferat accuſatū. ff. de abo. cri. l. ſi iter-
ueniēte. Et ſi infra. xxx. dies. poſt abolitio-
nē generalē cauſa ꝓpoſita nō pōt ꝓbari ad
eam redire nō pōt. C. de abo. ge. l. j.
Abortiuꝰ ē puer vel alter fetꝰ an̄ debitū tp̄s
natꝰ. ⁊ ōr idō ſic ꝙ nō oriat̃ ſꝫ aboriat̃ ⁊ ex-
cidat̃ ſm Iſiō. li. x. Et mlier q̄ ſic abortit̃ ōr
homicida occaſionalit̃. xxxij. q. ij. qō vo. et
c. moyſes. ⁊. lxxxvij. di. ſi expoſitꝰ. Et paulꝰ
noīat ſe abortiuū. j. Thi. j. ⁊. xxiij. q. vj. in p̄
ſenti. de cele. miſ. c. cum marthe. ꝟ. ſane. al's
nō ē homicida q̇ abortiuū ꝑcreat an̄q̄ꝫ ani-
mā accepit corꝑi infuſaꝫ vt ē embrio. xxxij.
q. ij. c. qō vo nō formatū. ⁊ de homi. c. ſi ali
q̇s. nec talis ꝯtrahit irregularitatē q̄ ad ꝓ-
motioneꝫ niſi interficiat hoīem iā aīatum.
de homici. c. ſicut ex litteraꝝ.
Aborſus reqre infra ſub lr̄a h. c. ſi aliq̇s.
Abpatruus. eſt frater abaui vel abauie.
Ab re. i. ſine cā. vt habet̃ i. l. ſi q̇s ſeruo ꝑſua-
ſerit. C. de fur. et de iudi. l. ꝯſentaneū.
Abrogare ē deſtruere vel delere in toto. vñ
ōr lex abrogata qñ in toto eſt ſublata vl' de
ſtructa. Sꝫ derogat̃ ei qñ ī ꝑte tollit̃ vel ei
detrahit̃. ff. de ꝟ. ſig. l. derogare. Et etiā ab
rogare interduꝫ ē addere aliq̇d. Et ſeptē de
cauſis aliq̇d abrogat̃. vt no. di. iiij. §. h̄ et ſi
legibꝫ. p̄mo ꝯ̄ria ꝯſuetudīe q̄ nota ē pncipi
di. iiij. leges. ⁊. ff. de legi. et ſenatꝰ. l. de q̇bꝫ.
ſcđo ꝯtraria ꝯſtitutōe. di. xxxj. an̄ trienniū.
tertio cauſe ceſſatōe. di. lxj. c. neoficus. q̄rto
locoꝝ varietate. diſ. xxxj. alit̃. quinto nimio
rigore canōis. xxxiij. di. fraternitatꝭ. ſexto ſi
ꝑcibꝫ occaſionē malignādi hēat. xvj. q. j. le-
gi. ſeptio ꝓꝑt̃ malū inde ſeq̄ns. di. lxiij. veꝝ.
Sed an abrogata lex poſſit allegari. vide
glo. ꝟ. q̇cūqꝫ. c. nouit. de iudi. Et q̄liter po-
pulꝰ poſſit abrogare canonē quē ꝯdere nō
pōt. Solutio ꝑ expſſum ꝯſenſum pape. de
ꝑbē. c. cū iā dudū. vl' ōr ꝯſuetudo rōnabil' ⁊
p̄ſcripta etiā tollit. ō ꝯſue. c. fi. etiā ſine ſciā
pncipis. q2 difficile eēt eū oēs ꝯſuetudīes
ſcire. vt ī glo. ꝟ. abrogare. c. in iſtis. diſt. iiij.
Abſentia eſt q̇ntuplex. ⁊ qñ q̇s obtentu ab-
ſentiaꝝ in integrū reſtituat̃. vide glo. l. fi. ff.
de ī inte. reſti. Itē abſentiaꝝ alia neceſſaria
alia ꝓbabilis. alia honeſta ſiue voluntaria.
Neceſſaria vt cauſa reipublice vel de man
dato pncipis ꝓficiſcenti ſubuenit̃ ꝑ in inte
grum reſtitutionē. ff. ex q̇bꝫ cau. ma. l. j. ⁊. l.
necnō. Abſentia ꝓbabilis vt cā ſtudioꝝ vl'
mercature. vel volūtaria vt ꝑegrinatōis. ſi
ꝓcuratorē nō dimiſit abſens non ita facile
ſubuenit̃ ei. vt. l. necnō p̄alle. Sed abſens
cōtumacit̃ nō audit̃. vt. C. q̄ ap. nō reci. l. j.
Abſens ꝓꝑie ōr q̇ eſt extra ꝓuinciā. vt. C. ō
bon. au. iudi. poſſi. l. fi. §. vlt. Tñ qñqꝫ acci-
pit̃ ꝓ eo q̇ pñs nō eſt eo loco vbi petit̃. ff. ō
ꝟ. ſig. l. abſenteꝫ. Vñ abſens multis capit̃
modis. Primo ille ōr abſens q̇ aliū audire
⁊ ītelligere non pōt. ſic capit̃ ibi cū dicit̃. ſti
pulatio nō pōt fieri inter abſentes. inſti. de
inuti. ſtipu. §. itē verboꝝ. Scđo abſens ōr
q̇ nō eſt in eadē ꝓuincia. vt. C. de lon. tem.
p̄ſcrip. l. fi. Tertio abſens ōr vt hic ſeq̇t̃ te-
ſtium ꝓductio nō pōt fieri ꝑte abſente ſiue
lit adeſſe. Et ſic ōr abſens q̇ nō videt ꝓdu-
cere vel iurare teſtes. vt. l. ſi qñ. C. de teſti.
Quarto abſens eſt q̇ nō eſt in domo. ſeu re
ſpectu cuius nunciandū eſt nouū opus. ff.
de no. ope. nun. l. de pupillo. §. ſi q̇s. Quin-
to ōr ille abſens q̇ faciliter non pōt ꝯueni-
ri. vt q2 pñte pncipali fideiuſſor nō pōt cō-
ueniri. et ita abſente pōt conueniri. C. de fi
deiuſſo. et man. auc. p̄ſente. Sic etiā accipi
tur in. l. p̄ſens. ff. ō ꝓcura. vbi ōr. pñs eſt q̇
in ortis eſt. id eſt qui faciliter pōt cōueniri.
Sexto abſens dicit̃ q̇ ad lucrandas diſtri-
butiones materiales p̄ſentiarū abeſt. ſcꝫ q̇
non eſt in choro hora determinata. et ita li
cet ſit in eccleſia tñ extra chorū i certis ho
ris dicit̃ abſens.
Abſolutio differt a reuocatiōe. nam abſolu
tio fit a ſententia excōicatiōis. ſuſpenſiōis
vel interdicti. iuxta formā eccleſie cum ba-
culo dicēdo pſalmū: miſerere. ⁊ de ꝓfundis

et fit cū ſolēnitate. Sed reuocatio eſt ſentētia verbalis ſine ſolēnitate. etiaȝ abſolutio fit ſi excōicatio tenuit. ⁊ ſi non tenuit fit reuocatio Item abſolutio reddit qđ excōicatio intulit ꝑterꝗ̃ fructꝰ q̄s excōicatꝰ iuſte ꝑdidit. qꝛ ꝑ abſolutionē tales nō recuperat. vt in auten. vt cū đ ap. cog. §. generalē. ꝟ. ſi vero poſt. coll'. viij. Et abſolutio ex falſa cā ſuꝑ nota īpetrata non tenet ⁊ ē nll'a. vt no. in. c. qđ ſuꝑ his. đ fide īſtru. Sȝ lȝ excōicatio lata ſit ex falſa cauſa tñ bñ tenet. xj. q. iij. c. j. ⁊ đ of. ordi. ex ꝑte. ī glo. ⁊ an pecūia poſſit peti vel dari ꝓ abſolutione. de ſimo. ad aures. c. dilectus. et. j. q. j. nullus eṗs.

Abſqꝫ eſt priuatiuū. vt in. l. minus. C. de acqui. poſſ. ⁊ qñ ponit̃ excluſiue et qñ incluſiue nominat Archi. de ꝓcura. qui generaliter. li. vj.

De AC

Acceptilatio ē liberatio ꝑ mutuā interrogationē q̄ vtriſqꝫ cōtingit ab eo nexu abſolutio. i. diſſolutio. ff. eo. ti. l. pluribꝫ. et. l. j. Vñ acceptifero acceptituli acceptilatū ꝟbū cōpoſitū. a q̄ venit acceptilatio. ⁊ ē imaginaria abſolutio q̄ ſimulat debitorē ſuum ſibi ſoluiſſe qđ nō ſoluit. idqꝫ facit aīo remittendi. qꝛ illa ꝟba dicēdo. quicq̄d tibi ꝑ ſtipulationē ꝓmiſi. vel ex ſtipulatu. habes ne acceptū. et tu rñdeas. habeo. acceptūqꝫ fero q̄ſi dicat. ꝓinde habeo ac ſi accepiſſem a te ꝑ verā ſolutionē. Et ſic ſicut vera ſolutiōe liberatꝰ eſſes. ita hac acceptilatiōe liberaris. vt. C. eo. ti. l. j. glo. ij. Itē acceptilatio inutilis đꝛ rōne acceptatiōis. vt tractat̃. ff. eo. ti. l. an inutilis. in glo. j.

Acceſſio đꝛ aliq̄d adiacēs alteri. vl' oē id qđ eſt acceſſoriū ⁊ neceſſariū in ꝑncipali vt capiſtrū eq̄. vel veſtꝫ ſuo. vt. ff. depoſiti. l. j. §. q̄ in depoſitis. Si eni ſuū emeris ⁊ veſtē ī q̄ tradit̃ acq̄ris. ⁊ ſi đ eo mētio nō ſit fcā. Et acceſſiōes ciuiles vt vſure nō veniūt ī ꝯtractu ſtricti iurꝫ. etiaȝ poſt li. ꝯte. C. de ꝯdi. inde. l. j. in glo. et. ff. de vſur̃. l. mora. in glo. ꝟ. difficilis. ⁊ in. c. venerabiles. de acceptio.

Acceſſoriū idem eſt qđ acceſſio. et ſequit̃ naturaȝ ſui ꝑncipalis. inſti. de re. diui. §. qđ ſi ꝑtim. ff. ſi q̄s cau. l. ſi eū. §. q̄ iniuriar. ⁊ in regula. acceſſoriū. de re. iur̃. li. vj. ⁊ qñ acceſſoriū venit officio iudicꝫ mercēnario. tūc ſublato ꝑncipali tollit̃ ⁊ acceſſoriū. C. depo. l. iiij. Secus qñ acceſſoriū venit officio iudicis nobili. ff. de ꝯdi. inde. l. fi. §. iuliꝰ. ī glo. alias regulariter nō tȝ acceſſoriū. vbi nō tȝ ꝑncipale. cū ſaltē nō accedat ꝑncipali. vt ī. c. ſi diligēti. de fo. cōpe. Fallit tñ in caſibꝫ. Primo ī. c. debitores. de iureiur̃. vbi acceſſoriū. ſ. iuramētū de ſoluēdis vſurꝫ factū tȝ. ꝑncipali tñ. ſ. obligatiōe debitoris ad vſuras ſublato. qꝛ ad vſuras ſoluēdas nulla ē obligatio de iure canonico ⁊ ciuili. ⁊ tñ iuramentū factū de his ſoluēdis ē ſeruandū. Sȝ regulare ꝯtrariū intelligit̃ qñ acceſſoriū ⁊ ꝑncipale regulat̃ eadē rōne eodeȝ tꝑe nō mutato reſpectu ꝑſone. Sȝ illa ñ fuāt̃ in ꝓmiſſione ⁊ iuramēto. qꝛ ꝓmiſſio fit ꝑti. ſed iuramentū deo. ⁊ dixit Ludo. de roma ſe ꝯſuluiſſe. ꝙ acceſſoriū etiā ꝑcioſius ꝑncipali ſibi tñ accedit. ff. đ au. ⁊ argen. leg. l. cū aurū. ꝟ. fi. eo. ti. Et fac̄ ad q̄ſtionē. Si lego mli'eri veſtes q̄s ſibi feci. ꝙ etiā ī legato veniunt ornamēta aurea vel argētea veſtium.

Acor et mucor. ſunt vitia vini et panis. qñ aceſſit ⁊ muceſſit.

Actus eſt quedaȝ ſeruitus q̄ is cui ea debet̃ habet ius ꝙ pōt ꝑ fundū ī quo ſibi hec ſeruitus debet̃ ducere iumentū vel vehiculuȝ ſuū. ſ. vt ñ ſoluȝ poſſit ambulare ꝑ ſe ſȝ etiā iumentū ⁊ q̄drigā ſecū ducere. ff. đ ſer. ruſ. ꝑdi. l. j. ꝟ. actꝰ. ⁊. l. int̃ act. ⁊ inſti. eo. ti. §. actꝰ Aliter capit̃ actꝰ ꝓ opatiōe dum đꝛ. Actus actiuoꝝ ſūt in patiēte ꝑdiſpoſito. ij. de aīa. ⁊. j. q. j. ꝑ Eſaiaȝ. ff. ſi q̄dru. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. ⁊. ff. ad. l. aq̄l'. l. ſi ex plagis. §. tabernarius. de pe. diſt. j. qꝛ diuinitatis. et. c. medicina.

Acta dicunt̃ publice ſcripture negocioꝝ q̄ ī iudicio agunt̃. ordinē eoꝝ modū ⁊ figurā continentes. Vel etiā ſunt ꝓceſſus ſiue geſta curie. et ſunt cōia. C. de iudi. l. vlti. ff. de re iudi. l. actoꝝ ꝟba. et. l. paulꝰ. q̄ ꝑdita pñt ꝓbari ꝑ teſtes. C. de fi. inſtru. l. emācipatōe nec valēt niſi teſtiū āminiculo fulciāt̃. c. cū a nobis. de teſti. debent ḡ ſcribi ꝑ ꝑſonā publicā aut duos viros idoneos. c. qm̄ ꝯtra. đ ꝓba. vbi acta originalia debēt remanere apud ſcriptores. et q̄ ea temere violauerit nō poteſt poſtmodū ea impugnare. c. cum olim. de offi. dele. Sunt aūt acta triplicia ff. iudi. ſol. l. ij. nam. Quedam ſūt acta iudicij ordīatiua q̄ valēt ad ordinatiōeȝ iudicij vt eſt libelli oblatio lit. cōteſt. Quedā valēt

ad veritatis indagationẽ.et dicunt indaga
tiua ꝟitatꝫ vt depoſitio teſtiũ.editio inſtro
rũ ꝯfeſſio ꝑtiũ.Et q̃dã litꝫ deciſiua q̃ valet
ad deciſionẽ cauſe. De his dicit Ja. ð are.
in.d.l.ff.iudi.ſol. Et acta a iudice ꝓſumũt
oĩa rite celebrata.de elec.bone.j.de renũci.
c.in pñtia. Itẽ acta facta corã ſacerdote in
foro penitentiali faciunt fidem corã iudice
ſeculari.vt in autẽ. hoc ius porrectũ .C.de
epi.ꝛ cleri.et in.l.ſi q̃s ĩ hoc genus.C.e.ti.
Et acta q̃ dñt fieri corã iudice:ſi fiant corã
notario nõ valẽt.vt no.in glo.in.l.fi.C.de
libe.cau.ꝛ glo.in.l.hac ꝯſultiſſima.C.ð te-
ſta. Itẽ acta etiã q̃nq̃ꝫ dicim' locũ in q̃ reſi-
det iudex iuſtruct' ð cauſa cognoſcẽs. vbi
acta deteguntur.vt quilibet factũ ſuũ audiat
ſeu videat.ꝛ ſuũ ꝯſequat meritũ.q̃ loc' alit
etiã ius appellat.ff.de iuſti.ꝛ iur.l.pe.§.fi.

Actor eſt q̃ agit ꝛ pulſat aliũ rẽ aliquam ab
ipo petẽs in iudicio.ff. de iudi.l.in trib.ff.
fini.regun.l.iudiciũ. Nã in cõibus iudici-
bus q̃rit q̃s actor ſit. Eſt ergo ille q̃ ſuo no
mine agit.vel q̃ ꝯſtituit ad agẽdũ vl' defen
dẽdũ cauſas vniuerſitatꝫ vl' alteri'.ff.qð cu
iuſq̃ꝫ vniuer.no.l.itẽ ꝟboꝝ.§.decuriones.
Vel dr̃ q̃ cõſtituit a tutore vel curatore aũ
li.ꝯteſ.C.de pcu.l.neq̃ꝫ tutores.C.de acto.
ꝛ tuto.vel cura.dan.ĩ rubro ꝛ nigro .Et eſt
regulare ꝙ actore nõ ꝓbante re' abſoluit.ĩ
l.q̃ accuſare.C.de eden.vbi dĩc tex.Actore
eni nõ ꝓbante q̃ ꝯuenit ꝛ ſi nihil ipe ꝓſtite
rit obtineat.glo.accur.i.abſoluat.j.q.vlti.
actor.vt eccle.bñ.c.vt noſtrũ.ꝛ.C.de pba.
l.actor. Fallit eni hoc in caſib ad min'.xv.
q̃b actore nõ ꝓbante reus non abſoluitur.
Hos caſus vide in glo.ꝓalle.c.vt noſtrũ.ꝛ
actor ſeq̃ debet forũ rei.c.ſi cleric'.ꝛ.c.cum
ſit generale.de fo.cõpe.

Actio ſignificat tripliciter.ſtricte.late.ꝛ latiſſi
me. Stricte ſignificat ius ꝑſequẽdi qð ori
tur ex obligatõe. Late ſignificat dũ ſignifi
cat iuriſdictionẽ iudicis. ꝛ ita ne dũ ſignifi
cat ꝑſonales ſꝫ etiã reales actiões. Latiſſi-
me cũ etiã ſignificat officiũ iudicis.ꝛ h̃ mõ
q̃rela inoffi.teſta.dr̃ actio.ff.de lega.j.l.cuꝫ
filius.in ꝓn.facit.l.actõis ꝟbo.de ꝟbo.ſig.
ff.ꝛ.l.actõis ꝟbo.de act.ꝛ obli. Et h̃ verbũ
actio ſignificat bñ ſimul ius ꝛ factũ.nec ẽ
inconueniens.

Actio ergo ſignificat officiũ.i.ius ꝑſequen-
di.licet officiũ ſit facti.Et ponat differẽtia
inter iuriſdictionẽ ꝛ officium. Eſt eni actio
ius ꝑſequẽdi ĩ iudicio qð ſibi debet. inſti.
de act.in ꝓn. Et addũt q̃dam qð ſuũ eſt vel
alienũ.ita vt illa diffinitio includat omneꝫ
actionẽ tã in rẽ q̃ꝫ in ꝑſonaꝫ.ſed illa diffini-
tio ꝓmiſſa ſolũ cõpꝛhẽdit actionẽ ꝑſonaleꝫ.
illud aũt qð tuũ eſt tibi debet. Si vero qð
nõ tuuꝫ ẽ ꝛ q̃cq̃d ẽ in iudicio debet includi
diuerſimode quo petit.et ꝯcludit in actiõe
reali et ꝑſonali.qꝛ in ꝑſonali peto mihi de
bitũ. In reali ꝟo actõe peto aliq̃d vt meũ.
q̃re hoc verbũ actio ſumit aliter ꝛ aliter vt
ꝓmiſſũ eſt. Et nota ꝙ hoc ꝟbũ debet q̃nq̃ꝫ
large ſumit.vt cũ dr̃.q̃cq̃d ĩ iudicio tibi de
bet.i.res quã pet' vt rẽ tuã ſiue rei vẽdicati
one actõe cõmodati ſiue depoſiti ſm Azo.
ĩ ſũ.ti.de edẽ.circa ꝓn. Olim dicebat actio
cõceptio ꝟboꝝ formata a magiſtratib.l.ij.
§.deinde ex his.ff.ð ori.iur. vñ dicebat for
mula vulgarꝫ.ff.de fur.l.ſi ſeru' nauẽ. Ho-
die aũt fit ſine impetratiõe ꝛ ꝯceptiõe ꝟbo
rũ ſolẽniũ.C.de formu.et impe.act.ſubla.
ꝑ totũ. Nec hodie eſt aliq̃ differẽtia int in-
terdicta ꝛ actões .cũ interdictũ nihil aliud
ſit q̃ꝫ actio ꝓtoria.dr̃ g̊ actio ius ciuile vl' ꝓ-
toriũ q̃ debitũ a te exigere poſſum vl' pete-
re rẽ mihi reſtitui ſm Azo .ꝛ Hoſt.de iudi.
dilecti.ꝛ ẽ actio ĩ iure ciuili.inſti.de iur.na.
gen.ꝛ ci.§.ius aũt. Et ſm canones actio dr̃
cã.c.forus.ð ꝟbo.ſig. Et ſm leges actio dꝫ
poni in cã.qꝛ nemo ſine actõe experit.ff.de
ne.geſt.ſi pupilli.in fi.ꝛ.c.examinata.de iu
di.ꝓhibent tñ attẽtius nimis ſubtiles acti
onũ intẽtiões.vt in.c.dilecti.de iudi. Acti
onũ vero q̃dã ſunt in rem ꝛ q̃dã in ꝑſonaꝫ.
Actio in rem dr̃ vendicatio rei.qñ ſcꝫ dicit
aliq̃s rẽ de q̃ agit ſuã. Et aduerſari' dĩc eaꝫ
eſſe ſuam. Qñ ergo petis rem aliquã vt tu-
am rei vẽdicatiõe .tũc agis actione in rem.
Actiõe vero in ꝑſonaꝫ petis ab aduerſario
aliq̃d tibi dari vel fieri. Itẽ actões q̃dã bo
ne fidei dicunt.q̃dã ſtricti iurꝫ. Actões bo-
ne fidei dicunt.nõ ideo.qꝛ ĩ eis debet ſuari
bona fides.qꝛ etiaꝫ bona fides ſeruatur in
actõib ſtricti iuris. Sed dicunt bonefidei
ideo.quia maxie exuberare debet bona fi-
des inter ꝯtrahẽtes in eis. Et vltra id etiã
veniũt oĩa acceſſoria ꝛ ea ð q̃b nihil eſt ex
cogitatũ.vt in actõe emp. vel cõtractu ven
di. Venit etiã id qð expſſe nõ eſt actũ .vicꝫ
a tẽpore more qui alteri nõ reddit iſtud ad

qd̄ teneẛ de natura ꝯtractus veniūt dāna. et intereſſe. q̄ debēt reſtitui. ⁊ ſic i eis multū exuberat officiū iudicꝫ pinguiꝰ ꝗ̄ in actiōe ſtricti iurꝫ. Sūt aūt actōes bonefidei. xvij. q̄ enumerāẛ inſti. ð act. §. actionū. ⁊ ponūẛ in glo. de excep. c. cū venerabilis. ⁊ ꝯtinenẛ in his ꝟſib⁹. Empti ꝯducti mādati depoſiticꝫ. Pignora ciſcūde cōi ꝓ ſocioꝗꝫ. Dotꝫ ⁊ heredib⁹ tutele cōmoda geſtoꝝ. Preſcriptꝫ verbis cuꝫ extimat atqꝫ ꝑmutat. Iſte bone fidei ſunt ſtricti cetere iuris. Alie ꝟo dicuntur actiōes ſtricti iuris. vt actio ex mutuo. ex ſtipulatu. ex arbitrio ⁊ ꝯſiles. Et in iſtis nō venit acceſſoriū. nec ea de q̄bus nō ē cogitatū. vt no. Ber. in glo. ꝑalle. Nec in his a tp̄e more q̄ alteri nō reddidit illud ad qd̄ teneẛ de natura cōtractꝰ. veniunt dāna ⁊ intereſſe q̄ dicunẛ reſtitui. Itē actionū realiū alie cōpetūt ꝓ reb⁹ corporeis. et ſic hꝫ locū rei vendicatio. alie ꝓ incorꝑalib⁹ ⁊ ſeruitutibus acquirēdis ſeruiēdi ⁊ defendēdi. ⁊ ſic cōpetūt due actōes. quarū vna vocaẛ ꝯfeſſoria. alia negatoria. Itē nota ꝙ actiōes ꝑſonales vſqꝫ metas. xxx. annoꝝ extenduntẛ. vt. C. de ꝯſti. pecu. l. ij. ⁊ ibi nota tex. ꝙ poſſibile eſt oēs res in pecuniā ꝯuerti. C. de p̄ſcrip. xxx. an. l. ſicut i rē. Reales aūt vſqꝫ ad metas. xl. annoꝝ. vt. C. de ven. pig. l. j. et in glo. de vtroqꝫ caſu. Eſt ergo vt clariꝰ dicaẛ actio realis q̄ obligatū eū ꝯ̄ quē dirigiẛ nō p̄ſupponit. Sꝫ idō cōpetit. qꝛ q̇s ꝯtēdit cōſtitui rē ꝯ̄ quā talis actio dirigiẛ. verbi grā Intraſti domū meā violēter. ego peto poſſeſſionē meā quā occupas. tu nl'lo iure mihi obligatꝰ es. nec aliq̄d mihi ꝓmiſiſti nec tecum ꝯtraxi. ſed tm̄ te ꝯuenio qꝛ res mea apd̄ te eſt. Sꝫ ꝑſonalis actio p̄ſupponit debitorē cōtra quē dirigiẛ obligatū ex cōtractu vel maleficio ſeu ex varijs cauſarū figuris. Et iſta daẛ etiā ad rē. ſed p̄ſupponit obligationē ꝑſone. vt vēdidiſti mihi librū vel locaſti domū tu mihi obligaris ex ꝯtractu licet agā ad rem. ſ. librū vel domū.

Actio ad exhibendū daẛ ꝯtra poſſeſſorē vel aduerſus euꝫ q̄ dolo malo poſſidet vt rem exhibeat. i. in publicum deducat. vt fiat aduerſario copia vendicādi ſꝫm Azo. in ſum. ti. ad exhibē. in ꝓn. Nam exhibere eſt rē in publicū deducere ⁊ videndi tangēdiqꝫ cōprehendēdi rei facultatē p̄bere ⁊ oſtendere vt aduerſariꝰ copiā habeat rem ſuam eſſe cōtendendi. vt cū q̇s dicit. hec eſt res mea. qꝛ tacta ſeu viſa ab eo ſibi ſua videẛ. vt. ff. ad exhibē. l. ij. cū ibi no. Et ſi erat inſtrumētū res ipa exhibēda dꝫ fieri facultas legēdi et etiā trāſſcribendi. ff. queād. teſta. ape. l. j. ⁊. iij. §. ſtipulari Et ſic exhibere dꝛ ꝓ̄ꝓ̄rie q̄ſi extra ſecretū habere. Et ſꝫm Pla. q̄ſi extra ſe hr̄e. ſicut redibere q̄ſi retro habere dꝛ. ff. de edil'. edic. l. redibere. in ꝓn.

¶ Actio arboꝝ furtim ceſaꝝ hꝫ ꝯdēnationem aduerſus euꝫ q̇ arbores furtim cedit inſcio ⁊ inuito dn̄o. Et cōpetit ꝯ̄ ipm dānuꝫ dātē ad duplū dāni dati in q̄ caſu etiā competit huic actio legꝫ aq̇lie. ita tn̄ vt deducere poſſit a ꝯdēnatiōe ꝙ actio ꝯſecutꝰ ē altera actione. vt. ff. arboꝝ furtim ceſa. l. j. Et appellatione arboꝝ etiā vites ꝯtineẛ. ff. de arbo. ceden. l. j. §. arboris. Itē ꝯtinenẛ edera q̄ improprie dꝛ arbor ⁊ iterp̄tatiōe ⁊ plerūqꝫ arborib⁹ heret. ff. arbo. furtim ceſa. l. vitē. ⁊ in glo. Etiā ⁊ arūdo nō male dicetur arbor. ⁊ idē de ſalicto qn̄ iā radices imiſit. vt eadeꝫ l. vitē. iūcta glo.

Actio caluiſiana ē ꝑ quā reuocanẛ ea q̄ in fraudeꝫ creditorū patroni libertus alienauit vt ibi etiāꝫ locū habeat actio fauiana. ff. de iurepatro. l. ſi liberatꝰ.

Actio fauiana ⁊ pauliana ſic ſꝫm Placē. dicta ſūt ab autorib⁹ ⁊ eaꝝ inuentoribꝰ. Et habēt locū qn̄ debitor i fraudeꝫ creditoris alienauit ea q̄ alienata fuerunt creditori vt reuocet ipa alienatio. Daẛ etiā actio fauiana patrono ad reuocādū alienata ꝑ libertū vel ꝑ debitorē in fraudē patroni vel creditoris in q̄ veniūt fructꝰ etiā poſt lit. ꝯteſt. ꝑcepti. vt no. ff. ſi q̇d i frau. patro. l. ij. ⁊ ibi ꝑ totum. Sꝫ pauliana daẛ ꝓ̄ꝓ̄rie creditori ad reuocāda alienata in fraudē ꝑ debitorē. de qua. ff. q̄ in frau. credi. l. j. §. fi. ⁊. l. hoc factū. in q̄ etiā veniūt fructꝰ. vt eo. ti. l. p̄tor ait. §. hanc. et. §. p̄terea. qd̄ intellige iuxta. l. fi. §. nō ſolū. eo. ti. de q̇bus ambab⁹. ff. ð vſuca. l. videamꝰ. §. in fauiana. ⁊ inſti. de actio. itē ſi quis in fraudem.

Actiōes ciuiles q̄ ſint ⁊ q̄t. req̄re in ſpe. ti. ð acti. et excep. ꝓponen. §. poſtremo. Et nota ꝙ q̄nqꝫ diſtinguiẛ actio ciuilis cōtra criminalem. ⁊ tunc idem eſt qd̄ actio intentata ꝓ aliq̄ intereſſe. Q̄nqꝫ diſtinguiẛ cōtra pretoriam. tūc idem eſt qd̄ actio ſaſſiria directa i re. Pretoria autē dicitur que datur officio iudicis. vt infra actiones p̄torie.

Actio cõmodati ẽ triplex.ſ.directa. vtilis et
ↄtraria. Vñ directa cõpetit ei q̃ rẽ aliquaꝫ
cõmodauit ꝯ cõmodatariũ ad repetenduꝫ
ipam rẽ vt ei res ad eiꝰ acceſſiones reſtituã
tur facto ꝛ expleto vſu ꝓpt́ quem cõmodata
ẽ.ff.cõmoda.l.j.ſm Pla. Actio cõmodati
cõtraria ei cõpetit q̃ cõmodatũ accepit in
eũ q̃ cõmodauit.et impẽſas i re cõmodata
factas.veluti ſi egrũ ſeruũ curauit qđ noĩe
cibarioꝝ impendit nõ repetit.ff. cõmo.l.in
reb9.§.poſſum.cũ.§.ſe. Actio cõmodati vti
lis ſm Pla.cõpetit vbi nõ ẽ vere cõmoda-
tũ.ſed interp̃tatiue.vt ſi amicꝰ ex ↄfidentia
rẽ amici ex ꝓpria auctoritate accepit. Et po
ne meliꝰ exempluꝫ p.l.j.§.fi.cuꝫ.l.ij.ꝛ.iij.in
ṗn.ff.cõmo.

Actio ↄfeſſoria eſt q̃ cõpetit ei q̃ dicit ſe hr̃e
ius vel ſeruitutẽ p fundũ viã eundi vel agẽ
di.vel altius edes ſuas leuandi.vl' quãcũ-
q3 aliã ſeruitutẽ i re ipiꝰ etiã inuito eo. Hec
aũt actio in rẽ đr vel realis.qꝛ rẽ tuã corpa-
lem.ſcꝫ ius eundi p fundũ petis q̃uis ipſa
ſeruitꝰ ſit incorpalis.vt.ff. ſi ſerui.vẽdi.l.ij.
in ṗn. Et đr ↄfeſſoria.qꝛ verbis affirmati-
uis cõſtituit.ꝛ eiꝰ ↄtraria verbis negatiuis
proponitur q̃ đr actio negatiua ſm Placẽ.
ff.ſi ſerui.ven.l.ſi qñq3.§.cũ in domo.et ibi
no. Vñ actio negatoria ↄpetit ei qui dicit
aliquẽ nõ habere ius vel ſeruitutẽ ad aliq̃d
qđ facere volebat alter ꝛ ipm p hanc actio
nem phibet.vt quãdo dñs fundi intendat
aduerſus te ſolitũ ire p fundũ ſuum dicens
Non ẽ tibi ius ire per fundũ meum. et hec
actio ſimiliter in rem dicit.quia dñs fundi
vendicat libertatẽ dum ipam intentat ver-
bis negatiuis. dicẽs q alter nõ habet ius
eundi vel agendi p fundum ſuũ.nec altius
edificandi edes ne luminib9 ſuis noceat.et
ſic per hanc dñs fundi ad hoc agit.vt fun-
dus ſuus declaretur liber. ꝛ alter deſiſtat ꝛ
phibeat ne eum de cetero inquietet.ff.ſi ſer
ui.vendi.l.ij.et.l.loci corpus.§.cõpetit.et i
ſti.de actio.§.ecõtra. Et actio nõ cõpetit đ
dñio.ſed de iure predioꝝ. ſicut ꝛ cõfeſſoria.
vt i palle.l.ij.in ṗn. Et licet ſm Pla. dicat
ideo negatoria qꝛ verbis negatiuis inten-
tatur. Tamẽ cõtrariũ notat in.l.ij.ꝛ.§.ecõ-
tra.ſupra alle. Nam quelibet earuꝫ.ſ. actio
cõfeſſoria ꝛ negatoria põt dari p ꝟba affir-
matiua ꝛ etiam p negatiua. Non ergo ſu-
munt differentiã p formã verboꝝ ſed diffe
runt rõne materie. Vñ breuiter ↄcludẽdo
ſiue p affirmationẽ ſiue p negationẽ debet
tñ in hoc differũt.qꝛ ↄfeſſoria dat ad tuen
dam ſibi ſeruitutẽ debitaꝫ. ꝛ negatoria dat
ad tuendã ſibi libertatẽ ſuã. Et notãt doct.
exẽpla in q̃b9 ↄfeſſoria intentat verbis ne-
gatiuis. ꝛ negatoria verbis affirmatiuis.i
c.cũ eccleſia ſutrina.de cau.poſ.ꝛ ꝓprie.vbi
bona glo.de his.ꝛ de iudi.in.c. examinata
ꝛ in di.l.ij.ff.ſi ſerui.vendi.

Actio cõmuni diuidundo iter eos dat q̃ ſi
ne ſocietate nec ex cauſa hereditaria aliq̃d
cõmune habẽt vt id diuidat ſm Placen.et
Azo.habet ergo locũ hec actio iter eos ad
quos res aliqua cõmunis ptinet non p ſo-
cietatẽ nec p hereditatẽ ad h̃ q res illa di-
uidat. Itẽ ſi ex ↄtractu ſocietatꝫ res illa ſit
cõis habet locuꝫ hec actio .ff.cõmo.l.j. Et
de iſta actõe.ff.de iudi.l.in tribus.

Actio ↄducti cõpetit ei qui ↄduxit a locãte
vel locatore fundũ vel p̃diũ vel domum .ꝛ
cõpetit ei ad h̃ q liceat ſibi inhabitare vel i
vſu habere rẽ ↄductã.etiã cõpetit ꝯ locato
rem ſi aliq̃s expẽſas vtiles vel neceſſarias
ibi fecerit.

Actio directa ẽ qñ aliq̃d' directe petit i ius
vt ex cõmodato vel depoſito.ꝛ hmõi.

Actio vtilis eſt q̃ dat nõ ex iure aliq̃ directo
ſed vtiliter ꝛ ex eq̃tate cõpetit. vt in publi-
ciana.ꝛ hmõi ſm Pla.ꝛ Azo. De iſta actio
ne vtili habet ꝛ notatur.ff. de nego.geſt.l.
actio ꝛ.ff.ſi q̃dru.pauꝑe.di.l.penl'. Et nota
q actio directa ꝛ vtilis eiuſdẽ ſunt effectꝰ.
vt in.l.actio.p̃alleg.ꝛ in.l.differũt.licet ſm
q̃ſdã differãt.vt no.i.l.ex legato.C.đ legi.
ꝛ plene p Cy.in.l.j.C.de act. et obli.vñ di-
recta dat ſm ꝟba ꝛ mentẽ.vt interdictũ.vñ
vi directũ dat tm̃ ↄtra ſpoliantẽ vel man-
dantẽ ſeu ratã habentẽ ſpoliationẽ ſuo no
mine factã.qꝛ ꝟba ꝛ intẽtio p̃toris h̃ volũt
in hoc interdicto.ſꝫ idem iterdictũ vtile da
tur ex mente tm̃ de eq̃tate q̃dam non ꝟture
ꝟboꝝ. Dat etiã ↄtra eũ q̃ alias ex iuſta cau
ſa rẽ poſſidet.non tñ p̃dictis trib9 modis.ſꝫ
forte poſſeſſionem vacuã intrauit vel rẽ in
domo ſua iuenit credẽs eſſe ſuã. de quo in
c.cum ad ſedẽ.de reſti.ſpo . Et dicit Ange.
q habens ius vtile ꝛ intentãs directũ ma-
le libellat.ꝛ qñ in ṗn.detecta fuit ineptitu-
do ſuccũbere debet.

Actio depoſiti ẽ duplex.ſ.directa ꝛ ↄtraria.

Actio depoſiti directa ꝯpetit depoſitori ád repetendū depoſitū ⁊ acceſſiões eiꝰ ⁊ cōpetit in ſimplū niſi forte res ſint icēdio ruina naufragio depoſite. Hoc enī caſu q̄ depoſitum ſic receperit ſi negauerit. ⁊ inficiet. et ꝺ hoc cōuincat̄ in duplo ꝯdemnabit̄. hec ꝓbant̄. ff. depoſiti. l. j. §. ait ptor. Sꝫ actio depoſiti ꝯria ꝯpetit ei penes quē res depoſita eſt ad petendū impēſas ſi q̄s circa rē impēderit vt illas repetat vel damnū datū ꝑ ſeruū depoſituꝫ ſm̄ Pla. De illa ꝯria actione habet̄. ff. depo. l. apud. in ꝑn. ⁊ l. actōe

Actio de dolo cōpetit mihi qn̄ damnuꝫ dolo malo alicuius eſt mihi datū vel ſi q̄s aduerſus me verſet̄ doloſe ꝯſulēdo vel malicioſe negocia mea adminiſtrando nec ſupeſt aliq̄ alia actio q̄ poſſū experiri. ff. de dolo. l. j. §. verba. ſꝫ non dat̄ niſi duos aureos excedat. Hec autem non datur liberis contra patres. ratio. qꝛ odioſa eſt ⁊ in ea ꝯdemnatus infamis efficitur. Nec datur libertꝭ contra patronos ſed loco eius datur actio in factum verbis ſic temperandis in conditione libelli in qua nulla eſt facienda mētio doli. hec ꝓbantur. ff. de dolo. l. ſi oleum §. ſi. cum. l. ſe.

Actio de dolo ⁊ furto eoꝝ qui in miniſterio cauponū ſtabulariū. vel nauem exercēt datur aduerſus ſtabularios ⁊ nautas. qui qn̄ officio malorū hominū vtuntur in duplo ſeu in duplum tenent̄ quo dolo vel furtum cōmiſſum eſt in his rebꝫ q̄s saluas fore receperc. ff. fur. aduer. nau. cau. ſtabu. l. j. ⁊ infra actio in factum.

Actio de ꝯſtituta pecunia cōpetit aduerſus eum qui ſine ſtipulatione cōſtituit ꝓ ſe vel ꝓ alio ſoluere. C. ꝺ ꝯſti. pecu. l. ij. nā oīa cōſtituere eſt debitorē ſe facere ſm̄ Pla.

Actio in rē verſo datur aduerſus dominuꝫ vel patrem ſi ſeruus vel filius pecuniaꝫ in rē patris vel dn̄i impēdit quā mutuo accepit. ff. de in rem ver. l. j. in ꝑn.

Actio de tigno iūcto dat̄ ei cuius tignū alieno edificio iniūctū eſt ab eo qui eſtimabat ſuū tignū eſſe. Si v̓o ſciēs alienuꝫ id dolo ſe fecerit tenet̄ de tigno immiſſo et furti. et actiōe ad exhibēdū. nō ꝙ tignū cogat̄ eximere. ſed ꝙ interſit p̄ſtare. et hec ꝓbant̄. ff. de tig. iniunc. l. j. ⁊. ff. de rei vendi. l. in rem. §. j. cum ibi no.

Actio de rebus eccleſiaſticis venditis cuſtodibus earū datur aduerſus eos qui ſacras res emerūt circa formā nulla eis actōe relicta cōtra ſacroſanctas eccleſias de p̄cio qꝺ dederunt repetēdo. hec autē actio dat̄ in factum cum res in aliā rem eſt mutata. vt ex phiola factus eſt ciphus. Si v̓o in forma ſua ſit rei vēdicatio locū habet. et ſi alienetur qꝺ ex lege datur.

Actio de pauperie cōpetit aduerſus eū cuiꝰ animal damnū dedit cōtra naturam ſui generis. verbi gratia. vt ſi equus non ex loci anguſtia vel non inſtigatꝰ calce ꝑcutiat. vel bos cornu petat ex naturali feritate. Secꝰ tn̄ ſi inſtigatus vel ex loci anguſtia dānum dederit ī hmōi actōis ꝯdemnatione venit damni reſartio aut in ſolutōe venit ex. l. xij ta. noxe deditor. dn̄s enī noxali iudicio ſerui ſui noīe cōuentus. ſeruū actore noxe dedendo liberat̄. inſti. de noxa. act. §. j. ⁊ ſi aīalia noxe dedant̄ ꝓficiunt reo ad liberatōeꝫ inſti. ſi q̄dru. pau. fe. di. Et vtrū malit vt ſoluendo damnum ſufferat. aut alias ꝓ noxa det aīal hoc per eum ſtat. Et ꝓbant̄ hec. ff. ſi q̄dru. pau. fe. di. l. j. in ꝑn. ⁊ inſti. eo. ti. §. j. Et noxia ſignat delictū ſed delinquēs vocatur noxa. inſti. ꝺ noxa. act. in glo. v̓. noxa vn̄ verſus. Noxia delictū delinquēs noxa vocat̄. Et tn̄ ſepe vnuꝫ ꝓ reliquo dicit̄ ſeu accipit̄ vt ibidē ꝺr.

Actio de appoſito vel ſuſpenſo q̄ iter eſt vulgo cuiꝰ caſus nocere poterit. dat̄ aduerſus eum qui in ſubgrunda ꝓ tectone habet id appoſitum vel ſuſpenſum quod nocerē potuit cuius cōdemnatio eſt decem ſolidorū. ff. de his q̄ deiece. et effude. l. ſi vero. §. ait pretor.

Actio de effuſis ⁊ eiectis dat̄ aduerſus eum ex cuius habitatiōe vel habitaculo aliq̄d effuſus vel eiectum eſt cōtra iter publicū. vnde damnum datum alicui tranſeunti reſtaurādū eſt in duplū ⁊ ſi liber homo inde periſſe dicat̄ in quinquaginta aureos hec datur actio. Si vero nocituꝝ eſt libero homini dat̄ quantū videt̄ iudici ex bono ⁊ eq̄ cōpenſatis impēſis factis et opibꝫ q̄bus ē cariturus iutiliter. ff. de his q̄ deiece. vl' effu. l. j. in ꝑn.

Actio edilicia cōpetit multꝭ modis. Et primo ſi res vendita ſit redibita propter vitium ſiue morbum. nec tn̄ a venditore reſtituitur precium emptori cum actionibus et

aliȷs que ediles inhibent. et in hoc caſu eſt
ꝑpetua. de hac habet̄. ff. ꝺ edi. edic. l. ediles
in ꝓn. §. j. ꝛ fi. l. iſtō. ij. rn̄ſo. et. l. redibitoria.
eo. ti. Scḋo competit qn̄ fit. vt ſi res vēdi-
ta nō placet vt reddat̄. et tūc eſt tꝑalis vſqꝫ
ad. lx. dies. vt. ff. e. ti. l. ꝙ ſi nolit. §. ſi q̇d ita
venerit. Tertio cōpetit ſi vēditoꝛ non vult
tradere ſeruū vel mācipiū vel iumētum cū
oꝛnamēto cū q̄ oſtēderat tꝑe venditionis ꝑ
ipo oꝛnamēto. vl' vt fiat redibitio rei ꝓnci-
palis ꝓpter acceſſoꝛia. ꝛ tūc cōpetit etiā vſ-
qꝫ ad. lx. dies. ff. eo. ti. l. ediles. in ꝓn. §. ven-
dēdi. Quarto v̇o cōpetit qn̄ eo loco q̄ iter
eſt vulgo hꝫ q̇s canē lupū vꝛſū aprū verrē
pāterē leonē ꝛc̄. vl' aīal aliud qḋ nocere poſ
ſet ſiue ſit ligatū ſiue ſolutū. ff. e. ti. l. hi eni.
§. deinde aūt. vide de his Guil. in ſpe. ī tra-
ctatu libel. de emp. ꝛ vēdi. §. nūc dicēdū ē.

Actio de ſupficie ī rē cōpetit ei q̄ ſupficiē hꝫ
in alieno ſolo noīe ꝯducti ad repetēdū ſup
ficiem ſi poſſederat. ff. de ſupfi. l. j. §. q̄ ſupfi
ciem. in fi. ꝛ. §. ait ꝑtoꝛ. v̇. et ſane.

Actio empti cōpetit emptoꝛi ad rē repetēdā
quā emerat in q̄ venit cōmodū qḋ acceſſit
Et ſi q̇d in ſpeciali pacto cōphēdit̄ in hac
actione attendit̄ ꝓut q̇ſqꝫ ſibi paciſcit̄. ff. de
actio. emp. l. emptoꝛ. in ꝓn. et inſti. de emp.
et ven. §. ſed nr̄a. in fi. huiꝰ ꝯtraria eſt actio
vēditi q̄ cōpetit vēditoꝛi ad petēdū ꝑciū et
intereſſe et vſuras tꝑe moꝛe ꝓut inter ꝑtes
cōuentū ſeu ꝯtractū eſt. De ita habet̄ in. l.
iulianꝰ. §. ex vendito. eo. ti. et de emp. et vē.
inſti. in. §. ꝑalle. ſed noſtra.

Actio ex ſtipulatu naſcit̄ cū de re certa in ge
nere. ſed incerta ī ſpecie fit ſtipulatio. vt in-
ſti. de ver. obli. in ꝓn. Nā ſi res eſſet ſimpl'r
incerta ſtipulatio non valeret. ff. eo. ti. l. ita
ſtipulatꝰ. in ꝓn. Et ſtipulatio eſt ꝯcepta vt
cū rn̄des dare ſeruū. vel ſpōdes te facturū
domū. Et ꝑtinet hec ad actōes in ꝑſonā q̄
oꝛiunt̄ ex ꝯtractu v̇boꝝ. ꝛ hec colligunt̄. ff.
de actio. l. j. §. j. ꝛ. l. actionū genera. §. in ꝑſo
nā. ꝛ inſti. de obliga. §. fi. ꝛ de actio. §. j. ꝛ v̇.
nāqꝫ. cū ſimilibꝫ. Et nota ꝙ actio deſcēdēs
ex ſtipulatiōe nō habet dilationeꝫ āni ſicut
actio de dote. l. j. §. exactoꝛ. C. de re. vx. act.
ꝛ. §. cū autē. de hoc Bar. in. l. ſi diuoꝛtiū. ff.
de verbo. obli.

Actiones ex cōtractu ſicut de actionibꝫ in ꝑ
ſonā. inſti. de actio. §. j. q̄ naſcunt̄ ex pacto.
ſiue pactū ſiue obligatio ſurgit ex re. vt cō-
ditio certi. de numerata pecunia ꝯditio cer
titudinaria. Conditio ob cauſam. actio cō-
modati depoſiti. pignoꝛaticia. ꝺ q̇bꝫ omni-
bus ſuo loco dicet̄. ſiue etiā ꝯſurgit obliga
tio ex verbis ſicut in actōe ex ſtipulatu qn̄
res certa in ſtipulatiōibꝫ deducta ē. Siue
etiā oꝛiat̄ obligatio ex litteris de q̇bus cō-
ditio odio deſidie datur in eū q̄ cū ſpe futu
re numeratiōis ſcribit ſe debere qḋ ei nō ē
numeratū. Numeratiōe aūt nō ſecuta īfra
bienniū nō repetit cyrographū. Et ē intro
ducta ꝛ excluſa exceptiōe non numerate pe
cunie cuꝫ minime cogat̄ ſoluere qḋ ſcripſit
ſe habere. ſiue etiā oꝛiat̄ obligatio ex ꝯſen-
ſu veluti empti vēditi locati cōducti ꝓ ſo-
cio mandati ꝑſcriptis verbis. et actio cōſti
tuta pecuniaria. Necnō actio in factuꝫ. de
iureiur̄. Et de his actionibus in ꝓꝓ̄ȷs lo-
cis ſm̄ oꝛdineꝫ patebit. Et iſte ſunt ſpecies
actionū in perſonam que oꝛiuntur ex con-
tractu ſiue re. verbis. litteris. aut conſenſu
obligatio oꝛiatur. De quibus vide. ff. de
actio. ꝛ obli. l. j. ꝛ. ij. ꝛ inſti. de obli. §. j. cum
§. et ti. ſe. vſqꝫ ad titu. de obliga. que ex q̄ſi
contrac. naſ.

Actiones ex q̄ſi cōtractu ſunt de actiōibꝫ in
perſonā. inſti. de actio. §. j. cū ibi no. q̄ neqꝫ
ex pacto neqꝫ ex maleficio oꝛiūt̄. ſed tn̄ ma-
ioꝛē habēt ꝯueniētiā ꝛ affinitatē cū pactꝭ
q̄ꝫ cū maleficiȷs. et ſunt iſte. ſ. conditio inde
biti. cōditio libere actionis.

Actio negocioꝝ geſtoꝝ. tutele. ſubſidiaria.
cōmuni diuidundo. finium regundoꝛū. fa-
milie herciſcunde. petitio hereditatis dire-
cta ꝛ vtilis poſſeſſoꝛia. fideicommiſſoꝛia. ꝛ
actio ex teſtamēto. De his omnibus. ff. de
actio. ꝛ obli. l. de maleficiȷs. §. ſi q̇s ſequen
tis. et. §. ſe. et inſti. de obli. que ex q̄ſi ꝯtrac.
naſ. cū ibidem no.

Actio de peculio ꝛ qḋ iuſſu et de in rē verſo
actio tributaria inſtitoꝛia exercitoꝛia actio
funeraria ad exhibendū. de tigno iniuncto
actio ī factū de rei vēdicatiōe. actio ꝺ pau-
perie. īterdictū quoꝝ bonoꝝ. vti poſſidetꝭ.
vtrobi. interdictū ſaluianū. De q̇bus oībꝫ
req̇re in loco ſuo.

Actiones vel obligatiōes ex maleficio ſunt
actiones in ꝑſonā. inſti. de actio. §. j. cuꝫ ibi
nota. Quibꝫ delicta hominū coercētur qḋ
publice vtilitatis intereſt. ff. de fideiuſ. l. ſi
aureo. §. fi. et. ff. ad. l. aq̇l. l. ita vulneratus.

cū ſimilib⁹. vt eſt cōditio rei furtiue. Actio
arboꝝ furtim ceſaꝝ. actio furti. actio vi bo
noꝝ raptoꝝ. actio legis aq̄lie. actio iniuria
rū. qd̄ metus cā. de dolo. actio ſerui corru-
pti. actio rerū amotaꝝ. ꝯditio ob turpē cau
ſam. īterdictū vñ vi. īterdictū qd̄ vi aut clā.
īterdictū de libero hoīe exhibēdo. de vxo-
re ducēda. de liberis exhibēdis. interdictū
quoꝝ legatoꝝ. īterdictuꝫ ꝓhibitoriū ne q̇d
in flumīe ripa ve publica. interdictū de iti-
nere actuq̄ꝫ priuato. De q̇bus oībus req̄re
de .J. loco ſuo.

Actiōes vł obligatiōes ex q̄ſi maleficio ſūt
actiones in ꝑſonam. inſti. de actio. §. j. q̄ ne
q̄ꝫ ad pacta accedunt neq̄ꝫ ad maleficia. ſūt
tñ ſimiliores maleficijs q̄ꝫ pactis. vt actio ī
factū aduerſus iudicem q̇ litem fecit ſuā. et
actio in factū de eiectꝭ ⁊ effuſis. Et actio ī
factū de dolo ⁊ furto eoꝝ q̇ miniſteriū cau
ponū. aut ſtabulariū. aut nauē exercent. ff.
de actioni. ⁊ obli. l. ex maleficijs. §. ſi iudex.
vſq̄ꝫ ad fi. et inſti. de obli. q̄ ex q̄ſi male. naſ.
ꝑ totum.

Actio exercitoria ſc̄m Azo. in ſum. eo. ti. daꝛ
cōtrahētib⁹ cū mḡro nauis ꝓpter nauigādi
neceſſitatē ꝯtra exercitatorē nauis q̇ magi
ſtrū naui ꝓpoſuit quē equū fuit teneri vt te
neꝛ q̇ inſtitorē tabernevel negocio ꝓpoſuit
ff. de exercita. actio. l. j. Hec ergo actio non
daꝛ ꝯtra magiſtrū nauis. ſed ꝯ eū q̇ magi-
ſtrum nauis ꝓpoſuit ī eā cauſā in quā ꝓpo
ſitus eſt expſſe vel tacite. vt ī ea. l. j. §. nō au
tem. ⁊. §. ꝓpoſitio igiꝛ Eſt aūt mḡr cui toti⁹
nauis anchora ⁊ cura mādata eſt. l. j. §. ma-
giſtrū nauis. q̇ in vulgari lumbardoꝝ ⁊ ꝓ-
uincialiū comit⁹ dꝛ. ⁊ in theutonico ⁊ ī ala
manico ſturman dꝛ. Nec diſtinguiꝛ an iſte
magiſter ſit libervel ſeru⁹. maior vel minor
Et ſibi imputaꝛ q̇ euꝫ ꝓpoſuit. vt. l. j. ꝑalle.
§. cui⁹ aūt ꝯditiōis. Sed exercitor diciꝛ is
ad quē obuētiōes q̄tidiane aut reddit⁹ q̄-
ſtus ⁊ vtilitates nauis ꝑueniūt ⁊ ꝑtinēt. vt
ea. l. §. exercitatoreꝫ. ſiue ver⁹ dñs nauis ſit
ſiue a dño nauis ꝯduxerit ad tp̄s vel in ꝑ-
petuum. vt diciꝛ ibidē.

Actio eſtimatoria vel extimatoria. id ē actio
p̄ſcriptis verbis ſic cognoīata ē actio q̄ ex
timato ꝓponiꝛ gr̄a dubitatōis tollende q̄ñ
res eſtimata vendenda datur. Dubitatum
eni eſt. an ex vendito ſit actio. an ex locato.
an ex ꝯducto. an mādati. vt ſi rē meā do ti-
bi eſtimo vt eā vēdas ꝑ decē. ⁊ inde decem
reddas mihi aut rē. vt no. ff. de exti. acti. in
rubro. ⁊. l. j. ⁊ inſti. de actio. §. actionū.

Actio ex teſtamēto nō ſolum ſcripto heredi
cōpetit ad petendū hereditatē. Sꝫ etiaꝫ ꝯ
heredē ſcriptū legatarijs ⁊ fideicōmiſſarijs
C. cōia dele. ⁊ fideicōmiſ. l. j. Et ſapit natu-
rā actionis bonefidei. l. in minoꝝ. C. ex q̇.
cau. ī ite. reſti. nō ē ne. Tñ dicit Bar. ꝙ reue
ra ē ſtricti iurꝭ cū nō numereꝛ inter actiōes
bonefidei. in. §. actionum. inſti. de actio. vt
no. ipe in. l. hmōi. §. edes. ff. de leg. j.

Actio familie herciſcunde inter eos cōpetit
q̇ cōem habēt hereditatē diuidendā. ff. fa-
mi. herciſ. l. j. ⁊. ij. Et diciꝛ familie herciſcū-
de. i. hereditatis diuidende ſc̄m Azo. in ſū.
vt no. ff. eo. ti. in rubro. Nomē aūt familia
q̄ñq̄ꝫ poniꝛ ꝑ cognatiōe. vt cū dꝛ. Illi ſunt
d̄ familia priami. Et q̄ñq̄ꝫ ꝑ ſeruitute et po
teſtate. vt cū dꝛ paterfamilias. filiuſfamili-
as. hic tñ ꝑ ſubſtātia ⁊ hereditate. vt. C. de
ver. ſig. l. fi. Sed herciſco eſt ꝟbū grecū idē
qd̄ diuido. inde herciſcūde. i. diuidēde. no.
glo. ff. eo. ti. in rubri. Et vtimur hoc verbo
ſicut reperim⁹ apud antiquos. q̇ gerundia
ſua ꝓnunciabāt in vndo. vt legundo. audi
undo. diuidūdo herciſcūdo ſc̄m Azo. in ſū.
ſua. Et ita etiā hodie dicere poſſum⁹. fami-
lie herciſcūde. ꝑ familie herciſcēde.

Actio fauiana ⁊ pauliana habite ſunt ſupra
circa actionē caluiſianā.

Actio finiū regūdoꝝ cōpetit finibus ad di-
ſtinguendū vel ad iudicandū. ff. eo. ti. l. j. §.
iudici. l. ſe. inter eos q̇ agros cōfines habēt
vel p̄dia. inſti. d̄ actio. §. itē finiū regūdorū
⁊ habet locū in ruſticis p̄dijs tm̄. ff. eo. ti. l.
ij. ⁊ nō in vrbanis. qꝛ vrbana p̄dia nō ſunt
cōfinia ſed vicina. qꝛ parietib⁹ diſtingui cō
ſueuere. ſed ꝯfinia dicim⁹ q̄ adeo ſunt ꝓxi-
ma vt null⁹ paries in medio interponaꝛ. ff.
eo. ti. l. ſed ⁊ ſi loci. §. in iudicio. cum ibi no.
Urbana p̄dia dicunꝛ oīa p̄dia q̄ habent
edificia etiā ſi ſint in villa. qꝛ vrbanū p̄diuꝫ
nō facit locus. ſꝫ materia habitādi cauſa fa
cta. Uñ ſi in vrbe edificiū cauſa nō habitā
di ſed gr̄a reponendoꝝ fructuū fiat. diceꝛ p̄
dium ruſticū. Sed ⁊ horti in edificijs ꝯſti
tuti niſi plurimū ſint reddit⁹ vinearij forte.
⁊ ſic alitorie ꝯtinentur appellatione vrba-
norū p̄dioꝝ. ff. de ꝟbo. ſig. l. vrbana. Ruſti-
ca aūt p̄dia vocanꝛ agri nō hñtes edificia

Et ſi inter te ⁊ me ꝯtra quē ago finiū regū-
dorū via publica vel publicū iter venit nō
hȝ locū hec actio.qꝛ ꝯfiniū nō intelligit.ſe
cus ſi riuꝰ ꝑuatus interuenerit.qꝛ finiū re-
gūdorū agi pōt ꝯtra dn̄m riui.ff.eo.ti.l.ſȝ
⁊ loci.§.ſi.cū.l.ſe.⁊ ibi no.Eſt aūt hec actō
duplex.qꝛ vterqꝫ ē actor ⁊ reꝰ.de pba.ex lit
teris.ff.eo.ti.l.iudiciū.ſ.cōmuni diuidūdo
et familie herciſcunde.⁊.l.inter coheredes.
§.ſi familie.ff.eo.Itē eſt mixta.qꝛ eſt i rē et
in pſonaȝ.inſti.de actio.§.q̄dam ergo.et.§.
item finiū regundoꝝ.

Actio funeraria ꝯ heredē bonoꝝ vel poſſeſ-
ſorē daṫ.ff.de reli.⁊ ſūpti.fune.l.et ſi q̇s.§.
ſi.⁊ daṫ ei q̇ funerauit.vt non heres defun-
ctū.ſȝ cauſa pietatꝫ.ff.e.ti.l.ſed interdū.⁊.§.
ſi q̇s.cū ibi no.p hāc enim actionē veniunt
reficiēde expēſe ibidē a funeratore facte.

Actio furti manifeſti ſm Azo.locum habet
qn̄ fur rem tenēs viſus vel rephēſus fuerit
ſiue i publico ſiue in priuato vel a dn̄o vel
alio anteqꝫ pueniat ad locuȝ quo pferre rē
deſtinauit.Si talis dephendaṫ vel cū revi
deaṫ.⁊ ad eū dephendendū occurſum ſit ei
licet abiecto furto aufugerit furti manifeſti
teneṫ.l.ſi q̇s.§.cēſus.ff.eo.ti.niſi ſurripien-
tis muteṫ ſtatꝰ.vt tu mihi ſurripuiſti in ſer-
uitute.et manumiſſus furto dephenderis
cū re furtiua.vel ſi tu ptulerꝫ q̇ deſtinabas
teneris furti nō manifeſti.tūc eni dephēde
ris cū re furtiua ꝑuſqꝫ eo loco ptulerꝫ q̇ de
ſtinaueras illo die manere cuȝ furto tūc fur
es manifeſtꝰ.Hec oīa dicunṫ.ff.de fur.⁊ ꝺ
pe.diſ.j.c.vulgaris.vtrū q̇ ptem aceruī fru
menti furaṫ totius acerui furtū faciat.⁊ da
tur actio furti manifeſti i quadruplū.inſti.
de obli.q̄ ex male.§.pena manifeſti.

Actio furti nō manifeſti ꝯpetit qn̄cūqꝫ pdi
ctis modis furtū nō manifeſtū pbaṫ.ff.eo.
ti.l.manifeſtū.inſti.de obli.q̄ ex ma.naſ.§.
nec manifeſtū.Et etiā ſi vidiſti furtum fieri
te tn̄ abſcōdiſti cū furtū faceret ne te occide
ret nō eſt manifeſtū.ff.eo.ti.l.ſi q̇s i fuitu-
te.§.ceteruȝ.Et daṫ hec actio i duplū.inſti.
de obli.q̄ ex ma.naſ.§.pena.palle.

Actiōes hereditarie dicūṫ q̄ tranſeūt ad he-
redes vel ꝯtra heredes.ſm Azo.Itē q̄ ab
heredibꝫ incipiūt vel ꝯ her edes.Ut autēȝ
plene ſciaṫ q̄ trāſeūt ad heredes vel nō.di-
ſtingue.aut naſciṫ actio ex maleficio vl'q̄ſi.
aut ex ꝯtractu vel q̄ſi.put ſequiṫ Azo i ſū.
eo.ti.⁊ ſm pla.in ſū.ſua eo ti.his actionibꝫ
ꝯueniūt hi q̇ ſuccedūt in ius.⁊ nō hi q̇ ſuc-
cedunt in rem.vt donatarij vel legatarij.

Actio i factū aduerſus iudicē q̇ litē fecit ſuā
daṫ aduerſus iudicē q̇ p imperitiā male iu-
dicauit inq̄ꝫtū iudicat religionē videbiṫ eē
ex q̄ſi maleficio.inſti.de obli.q̄ ex q̄ſi ma.
naſ.in ꝑn.⁊.ff.de va.⁊ extraor.cog.l.ſi.Si
ꝟo dolo malo iudicauit ꝟe eſt ex maleficio
obligatꝰ actōe i factū vel actiōe de dolo ad
oē itereſſe ei quē leſit ⁊ infamis ē.Itē teneṫ
crimīe falſi q̇ penā deportatiōis vl' vltimi
ſupplicij cōtinet ſm Azo.pbanṫ hec.C.de
pe.iudi.q̇ male iudi.l.ij.et ibi no.in glo.ſi.
iūcta auc.nouo iure ibidē poſita.⁊.l.ſi fili-
uſfa.ff.de iudi.Iudex autē eccl'iaſticꝰ male
inductus p grām vel p ſordes ab executio
ne officij p ānū ē ſuſpēſus ad extimationeȝ
pti quā leſit nihilominꝰ ꝯdēnādꝰ.Et ſi du-
rāte ſuſpēſiōe ſe de diuinis igeſſerit irregu
laris ē.nec cū eo niſi p ſedē aplicaȝ poterit
diſpēſari.vt in.c.cū eterni.de re iudi.li.vj.

Actio i factū de eo qꝺ certo loco ꝺꝛ vbi ali-
q̇d ē pmiſſū dari certo loco ſi iudiciū i illo
loco ꝯſtitui nō poſſit.itroducta tn̄ ē q̄dam
actio arbitraria vt poſſit etiā i alio loco agi
Pretor eni iniquū eē arbitraṫ n̄ poſſe ꝯue-
nire debitorē i alio loco qꝫ i loco deſtinato
ſolutōi.⁊ hec actio arbitraria ex ſui natura
ē ſtricti iurꝫ i q̄ habita ꝯſideratōe aliarum
actionū ſtricti iurꝫ q̇cq̇d eēt omiſſū deberet
hr̄i omiſſū.tn̄ i illa veit etiā q̇cq̇d equum ⁊
iuſtū viſū fuerit religiōi iudicātꝫ.⁊ ꝓpṫ h̄ ap
pellaṫ hec actio arbitraria irregularꝫ.qꝛ ꝯ
naturā aliaꝝ actionū ſtricti iurꝫ ē.⁊ h̄ ē qꝺ
dicē glo.i rubrica.ff.de eo qꝺ certo loco q̇d

Actio i factū ex edicto (ſit actio irregularꝫ.
ꝑtoris ꝺ alienatōe iudicij mutādi cā facta
daṫ ei i cuꝰ fraudē ⁊ illuſionē facta ē alie-
natio ⁊ ſuis heredibꝫ aduerſus eū q̇ rē alie-
nauit.quem ad itereſſe ꝯuenit q̄nti intereſt
actorꝫ corā ordīario vl' delegato.ꝺ q̄ Hoſ.
i ſū.de alie.iudi.mu.cā fac.⁊.c.j.e.ti.in glo.

Actio in factū de dolo ⁊ furto eoꝝ quoꝝ mi
niſterio q̇s cauponē aut nauē vel ſtabuluȝ
exercet daṫ aduerſus eos q̇ pſunt cauponi
aut naui vel ſtabulo.q̇ quoniā officio ma-
lorū hominū vtunṫ in duplo teneṅṫ qꝺ do
lo aut furto eoꝝ cōmiſſum eſt in his rebus
q̄s ſaluas fore receperūt.ff.nau.cau.ſta.l.j.
in ꝑn.⁊.§.idē pōponius.⁊.l.⁊ ita.§.ideȝ.et

§.ait ꝓtor.iuncta.l.fi.§.hec actio.eo.ti.⁊.ff.
fur.aduer.nau.ca.ſta.l.j.et inſti.de obli.q̃
ex man.naſ.§.item exercitor.

Actio in ꝑſonã dr̃ cõditio qñ ꝯtẽdis aliquẽ
dare aut facere tibi oportere. Qñ ꝟo agis
vt reſtituat̃ tibi res tua.⁊ ſpeciale nomẽ ac
cipit ⁊ in depoſito dr̃ ſimplicit̃ actio ꝑſona
lis nõ ꝯditio. Hoc autẽ nomẽ ꝯditio inde
deſcẽdebat.q2 olim iudicia erãt ordinaria.
⁊ certa ꝟba.et q̃ oportuit ꝯdici.i.ſil' dici.vt
ſi q̇s caderet a ſillaba caderet a tota cã. Sꝫ
poſtea ille ſolẽnitates i diſſuetudinẽ abie-
rũt.attñ nomẽ remãſit vt adhuc ⁊ ꝑſonales
actões q̃ ſolẽnibꝫ ꝟbis interp̃tabant̃ cõdi-
tiones vocent̃.⁊ hec colligũt̃ inſti.de act.§
appellam⁹.cũ ibi nota.⁊.ff.eo.ti.l.actionuꝫ
genera. Et hax actionũ genera q̃dã naſcũ-
tur ex ꝯtractu.q̃dã ex q̃ſi ꝯtractu. q̃dam ex
maleficio ⁊ q̃ſi male.inſti.de obli.§.ſequẽs
⁊ de act.§.oĩm. Req̇re ſcꝫ d̃ oibꝫ his ſupra
actiones ex cõtractu.

Actio in rẽ dr̃ vẽdicatio rei.ſ. qñ dicis rẽ de
qua agit̃ tuã eẽ.⁊ aduerſari⁹ dicit vel oſten
dit ipaꝫ rẽ eſſe ſuã.ff.d̃ actio.⁊ obli.l.actio-
num genera.et inſti.eo.ti.§.appellam⁹ pal-
legato. Et harũ actionũ.alia eſt directa in
rem actio vt rei vẽdicatio actio ꝯfeſſoria et
negatoria. Alia eſt actio in rẽ vtilis q̃ ſunt
actiones de dñio nõ directe ſed vtiles q̃ ex
eq̇tate dant̃.qñq3 nõ dñis.vt ſũt publicia
ne q̃ ex aduerſis cauſis cõpetũt. Et actio ꝑ
quã q̃rit̃ an actor iurauit.⁊ actio ĩ rẽ d̃ ſup-
ficie.et actio fauiana.et pauliana.et calui-
ſiana.⁊ actio ĩ rẽ q̃ cõpetit int̃ dñm tabule
⁊ pictorẽ. Sũt ⁊ alie in rẽ actões in q̇bꝫ nõ
de dñio ſꝫ d̃ pignore agit̃.ſicͭ ſeruiana ⁊ q̃ſi
ſeruiana.de q̇b⁹ vide loco ſuo. Et nota ꝙ
actio ꝑſonalis nõ ſeq̇t̃ fundũ.ff.de ꝯtrahẽ.
emp.⁊ vẽ.l.min⁹.§.luti⁹ titi⁹.ff.ad trebel'.l.
j.§.ſi odio.ff.de iudi.l.fideicõmiſſuꝫ.§.tra-
ctatũ.C.d̃ ſer.l.ij.§.ꝑinde.⁊.ff.de ali.iudi.
mu.cau.fac.l.iij.§.op⁹.in glo.ꝑ Dy.in.l.fi.
ff.d̃ no.ope.nũ. Itẽ actio ꝑſonalis ẽ ita af-
fixa oſſibꝫ creditoris ꝙ in aliũ trãſferre nõ
põt.niſi fictõe iuris.ff.d̃ pecu.l.ſi q̇s ergo.

Actio iniuriarũ cõpetit ei q̇ iniuriã paſſus ẽ
vt nota.inſti.de iniu.in rubrica.cõtra eũ q̇
ĩtulit iniuriaꝫ.vel inferri ꝓcurauit.inſti.eo.
ti.§.nõ ſolũ.⁊ pulſauit.vel ꝟberauit.vl' fa-
moſũ carmẽ ad alteri⁹ ꝯtumeliã ſcripſit vel
quoquo mõ iniuria aliquẽ affecit.inſti.eo.
ti.§.iniuria. In q̃ iudex cõdemnauit quãti
actor iurauerit ſe nolle illã iniuriã ſuſtinuiſ
ſe ꝑmiſſa tñ iudicis taxatõe.inſti.e.ti.§.pe-
na.⁊.ff.e.ti.l.inſtitutiõibꝫ Quidã eni dicũt
ꝙ iurare debet poti⁹ d̃ ſuo ꝑdidiſſe tãtũ vel
tantũ q3 talẽ iniuriã ſuſtinuiſſe. Et hoc vi-
detur approbare Hoſtien.in ſũ.de iniur̃.et
dã.dato.⁊ Specu.eo.ti. Alij dicũt ꝙ ſuffi
ciat eũ iurare ſic.ꝙ nollet lucrari tantũ vel
tãtũ ꝑ eo ꝙ talẽ iniuriã ſuſtineret vel ſuſti-
nuiſſet. Primũ tñ videt̃ veri⁹ ⁊ actio iniuri-
arũ ex pacto nõ naſcitur ſꝫ ex ꝯtumelia.l.ſi
vn⁹.§.ſed ſi pactũ.ff.eo.ti.vbi tex.inq̇t.illa
nõ eni ex pacto ĩiuriax naſcit̃ actio.ſꝫ ex cõ
tumelia.⁊ ex bono ⁊ eq̃ ⁊ diſſimulatõe abo
let̃. Nã ſi q̇s iniuriã reliq̇rit.h̃ ẽ.ſi ſtati paſ-
ſus ad animũ nõ reuocauerit.poſtea ex pe-
nitẽtia remiſſam iniuriã nõ poterit recole-
re.l.nõ ſolũ.§.j.ff.de iniur̃.⁊ neq3 ĩ heredeꝫ
neq3 ĩ heredibꝫ dat̃.l.iniuriarũ actio.ff.e.ti.

Actio inſtitoria ſm Azo.dat̃ ei q̇ cũ aliq̇ cõ
traxit in illa negociatione in q̃ ꝑpoſit⁹ eſt ꝯ
eũ q̇ ꝑpoſuit aliquã ſtationẽ vl' negociatio
nẽ gerẽdo d̃ ꝯtrahentibꝫ cũ ꝑpoſito.ſiue ꝑ-
poſit⁹ ſit expſſus ſiue tacitus.vt.ff.de inſti.
act.l.j.et.ij.et.l.ait.§.nõ tñ.cũ ibi no. Et dr̃
inſtitoria ab inſtitore ꝑpoſito tãq3 exercito
ria noiet̃ a ꝑponẽte.inſti.qd̃ cũ eo.§.exerci
toria.⁊.§.ſe. Nã inſtitor dict⁹ eſt ex eo ꝙ ne
gocio gerẽdo inſtet.nec refert an tabernis
ſit ꝑpoſit⁹ vl' cuiq3 alteri negociatiõi.vt.ff.
eo.ti.l.q̇cũq3.⁊.l.inſtitor.⁊ inſtitor dr̃ ille q̇
tabernis vinis vendendis vel alicui alteri
negociationi ꝑpoſitus eſt.

Actio leg̃ aq̇lie duo ꝯtinet capita vel tria.
licet vnũ nõ ſit in vſu.vt.ff.eo.ti.l.ſi ſeruus
ſeruũ.§.hui⁹ legis.et inſti.eo.ti. Primũ ca-
put eſt de ſeruis occiſis vel quadrupedibꝫ
q̇ numero pecudũ ꝯtinent̃.vt in.l.aq̇lia.ff
eo.ti.vbi dr̃ de aĩalibꝫ q̃ ꝯgregatim habẽt̃
⁊ paſcũt̃.ſicut oues capre ⁊ equi muli ⁊ bo
ues ⁊ aſini. Et ſm labeonẽ ſues ſed non ca
nes. Et lõge min⁹ beſtie.fere.vrſi.⁊ leones
⁊c.ſꝫ elephãtes ⁊ cameli q̃ſi mixti ſũt. Et iõ
ꝑmo capite eos ꝯtinere oportet q̃ caſu tan
ti fit ꝯdẽnatio quãti plurimi ipa res valuit
anno ꝑterito.vt in dicta.l.aq̇lia.ff.e.ti.⁊ in
ſti.eo.ti.i ꝑn. Scdm caput qd̃ nõ eſt in vſu
h̃ nõ ponit̃.vt.ff.eo.l.ſi ſeruus.in.§.huius
preallegato.vbi dicitur.huius legis ſecun
dum quidem caput in diſſuetudinez abijt.

Sed tertiũ caput huius legis ẽ de eis vul
neratis feris beſtijs occiſis ceteriſqʒ rebus
ruptꝭ.vt veſte vaſe ꝛ ſimilibꝫ.Quo caſu cõ-
demnaᷓ q̇ damnũ dedit quanti res fuit tri
gita diebꝫ retro rei p̄ciũ et valorẽ eſtimãdo
vt dicta.l.ſi ſeruꝰ ſeruũ.§.tertio aũt capite.
ꝛ inſti.eo.§.capite tertio.cũ.§.ſequẽti. Et ĩ
hac actiõe ſi q̇s dãnũ ſe dediſſe inficiaᷓ.id
eſt negat. cõdemnaᷓ in duplũ.ff. eo.l.j.§.j.
Diciᷓ autẽ hec aq̇lia ab aquilio plebis tri-
buno.ẜm Iſi.li.v.q̇ ipam in monte Auen
tino tp̄e diſcordie populi ꝛ plebis ꝯſtituit
ff.eo.l.j.et poſtmodũ cõcordia facta vice le
gis eſt habita.

Actio mãdati directa ꝯpetit mãdatori ꝛ eiꝰ
heredi.ff.eo.ti.l.ſi ꝓo.§.fi.et.l.ſi mãdato titij
p̄mo rñſo.et.§.j.Cõtra mãdatariũ vl' ꝓcu-
ratorẽ pꝰ mandatũ ſuſceptũ.ff.eo.l.ſi remu
nerandi.§.j.Et inquãtũ intereſt id factum
eſſe qḋ mandauit.puta mãdauit vt fundũ
emeres ſi mea intererat emi.teneberis poſt
mãdatũ ſuſceptũ.tñ ſi eundẽ fundũ ego ipe
emo vel aliꝰ mihi.neqʒ intereſt aliud:ceſſa-
bit hec actio ẜm Azo.ff.eo.ti.l.ſi ꝓcurato-
rem.§.mandati actio.

Actio mãdati cõtraria cõpetit mandatario
ff.eo.ti.l.ſi ꝓo nõ remunerãdi.§.contrario.
vel ꝓcuratori ad expẽſas aduerſus manda
torẽ q̄tenus fines nõ eſt egreſſus.Si vero
aliq̇d erogauerit vtiliter ĩ eo nõ hʒ mãdati
iudiciũ.ſʒ tm̄ negocioꝝ geſtorũ. ẜm Mar.
liet Io.ꝛ Accur.ꝯtra ꝓut legi.et nota.in-
ſti.eo.ti.§.is q̇.ꝛ.ff.eo.l.ſʒ ꝓculus.cũ.l. ſe.ĩ
p̄n.ꝛ.C.de nego.geſt.l.fi.ĩ glo.vltima.Si
ꝓo mãdauerim tibi vt mihi fundũ emeres.
etiã ſi nondũ p̄ciũ ſolueris ages mecũ mã-
dati.vt ſuſcipiã obligationẽ q̄ teneris ven-
ditori.Nã ꝛ ego agere poſſum vt cedas mi
hi actiõeʒ empti.ff.eo.ti.l.ſi mandato meo.
p̄mo rñſo.Cõpetit ꝰ breuiter actio mãda-
ti directa ꝯtra illum q̇ mandatuʒ ſuſcepit
ad implẽdũ cũ p̄mo cogi nõ poſſet ꝙ ſuſci
peret mãdatuʒ inq̄ʒtũ interfuit mãdatoris
factũ fuiſſe qḋ mãdaᷓ.Et rurſus ipi mãda
tario q̇ mandatũ ſuſcepit cõpetit actio mã-
dati ꝯtraria ad impẽſas ſi q̄s fecit rõne mã
dati ſuſcepti ſi fines mãdati nõ exceſſit. ſed
ſi mãdatũ exceſſiſſet in expẽſis factis nõ re
peteret ipas ꝑ hmõi actionẽ.

Actio negatoria.require ſupra actio confeſ-
ſoria.

Actio negocioꝝ geſtorũ duplex eſt.ſcʒ dire-
cta ꝛ ꝯtraria.vñ actio negociorũ geſtorum
directa eſt q̄ agit dñs rei geſte ꝯ eũ q̇ nego
cia eiꝰ geſſit.vt adminiſtratiõis rõnem red
dat.vtputa.ſi ego fui abſens ꝛ negocia mea
ceperũt eſſe deſerta ꝛ male ſe habebãt. tu h̄
vidẽs abſqʒ mãdato a me recepto mei ꝯtẽ-
platiõe ex amicicia quã ad me habes gere-
bas negocia mea.mihi daᷓ hec actio nego
cioꝝ geſtoꝝ directa ad h̄ vt reddas mihi ra
tionẽ adminiſtratõis. vt.ff.ď nego.geſ.l.ij.
ꝛ inſti.de ob.q̄ ex q̄ſi cõ.na.§.j.et.§.ſicut.

Actio negocioꝝ geſtoꝝ cõtraria cõpetit illi
q̇ ſine mãdato ſe ĩmiſcuit alienis negocijs
gerẽdis aduerſus dñm negociorũ ad repe-
tẽdũ expẽſas negocioꝝ geſtatione factas.
Et veniunt oĩa q̇ expẽdit ď ſuo neceſſario
vel vtiliter nõ tñ voluptuoſe.ꝛ hec colligũ
tur.ff.eo.ti.l.ij.cũ ibi nota.

Actio de peculio vl' peculieteñꝰ cõpetit ei q̇
cũ filiofamilias vel ẜuo peculiũ habentibꝫ
ꝯtraxit.ff.qḋ cũ eo.l.j.cũ ſe.Que pꝰ morteʒ
filij vl' ẜui ẽ annalis ꝛ nõ poſt emãcipatõeʒ
manumiſſionẽ vl' alienatiõeʒ.ff.q̄ñ actio ď
pe.ẽ anna.l.j.§.q̄ʒdiu.vbi ďr.q̄ʒdiu filꝰ vel
ſeruꝰ in p̄tãte eſt de peculio actio ꝑpetua ẽ.
poſt mortẽ aũt eiꝰ vel poſtq̄ʒ emãcipatꝰ ma
numiſſus alienatꝰ ve fuerit t̄palis eſſe inci-
pit.i.annalis.ꝛ cõpetit hec actio aduerſus
dñm vel p̄reʒ.vt no.ff. de pecu.l.j.§.verba

Actio noxalis.ẜm Azo.ďr actio q̇ naſciᷓ vl'
oriᷓ ex delictꝭ ẜuoꝝ.ff.eo.ti.l.j.ꝛ inſti.eo.ti.
ĩ p̄n.ꝛ ďr noxalis a noxia qḋ ſignificat ip̄m
delictũ.vl' a noxa qḋ ďr ipe delinquẽs. ver
ſus.Noxia delictũ delinquẽs noxa vocaᷓ.

Actio pignoraticia directa cõpetit debitori
ꝯtra creditorẽ.inſti.q̇.mo.re cõtra.obliga.
§.fi.vel ꝯtra eiꝰ tutorem vel curatorẽ ſi pig
nora acceperunt.ff.eo.ti.l.ſi ſolutuʒ.§.fi. et
hʒ locũ ſoluto debito ꝛ aliᷓ ſatiſfacto quẽ-
admodũ voluit creditor licet nõ ſit ſolutuʒ
vt ſi pignora alia data ſũt creditori vt a p̄-
mis recedat.vl' fideiuſſores ſiue res alias.
vel preciũ vel etiã nuda cõuentio ſine p̄cio
vel pacto.Quotiens enĩ vult creditor rece
dere a pignore videᷓ ſatiſfactũ ſi vt ipe ve-
lit vel voluit cautũ eſt licʒ in hoc deceptus
ſit ſui facilitate ẜm Azo.vt.ff.eo.ti.l.ſi rem.
§.emens.et.l.neceſſarias.§.ſi vnus.Per
hanc ergo actionem debitor repetit expen-
ſas ſi quas fecit in re pignorata obligata.

niſi eadē res ſit ampla ⁊ ad modicum etiaȝ
fuerit aliȷ̈ pignorata q̄ſi in nullo captus ſit
q̇ pignora ſc̄do loco accepit.

Actio pignoraticia cōtraria daꝛ creditori ꝯ
debitorē. et daꝛ ad multa. Si enī decipiaꝛ
a debitore vel ipa re vel eiꝰ ꝓpoſito. qꝛ obli-
gauit rē alienā vel aliȷ̈ pignoratā. ff. eo. ti. l.
tutor. §. ꝯtraria. iūcta. l. ſi q̇s ī pignore. §. fi.
Et ſi debitor malicioſe ṽſatus ſit obligan-
do es vel ſtannū ꝓ auro vel argēto. ff. eo. ti.
l. j. §. ſi q̇s. ⁊ i. §. palle. l. ſi quis ī pignore. ij.
rñſo. vel ſi obligauit ſeruū ꝑ quē damnum
datū eſt. puta furtuȝ vel aliud hmōi. ⁊ h̄ ſi
ſciuit teneꝛ inſolidū. i. in totū. ſecus ſi igno-
rauit. qꝛ tūc liberabiꝛ noxe deditōe. i. dādo
ſeruū ꝓ noxa. In his cōpetit hec actio ſm
Azo. ⁊ alios. Hec ꝓbanꝛ. ff. e. ti. l. ſi ſeruꝰ pi
gnori. Itē ſm Azo. agit creditor actione pi
gnoraticia ſi ſuos pignoratos artificiȷ̈s in
ſtruxit ſi inceperāt ī breui añq̄ȝ pignoraren
tur. vl' debitoris volūtate creditor eos in-
ſtruxit. Sȝ ſi nihil horū interceſſit ſi q̇d ar
tificiȷ̈s neceſſariȷ̈s eos inſtruxerit ſm Azo.
erit actio ꝯtraria. ff. eo. ti. l. ſi ſeruus.

Actio aūt pignoraticia vtilis ſm Pla. daꝛ ei
q̇ impignorauit rē alienā ſine ꝯſenſu dñi. ⁊
poſtea dñs pignoris ē. ff. eo. ti. l. rē alienā.
⁊. ff. de pigno. l. j. §. j. et. l. ſi titio. cū ſe. ⁊ tam
directa q̄ȝ illa danꝛ ꝑncipali ⁊ ſuis heredi-
bus. ⁊ ꝯtra heredes creditoris. vt pōt ꝓba
ri inſti. de ꝑpe. ⁊ tē. act. §. nō aūt iuncta. l. ex
ꝯtractu. ff. de act. et obli. et li. j. §. creditor. ⁊
inſti. q̇. mo. re cōtra. obli. §. fi.

Actio ꝑ quaȝ q̄riꝛ an actor iurauerit ſm q̄ſ-
dam daꝛ ei q̇ cum peteret rē ſuā delato ſibi
iureiurādo ab aduerſario eā ſuā eē iurauit
Ab eo enī rē ſuā petit actione in factū q̇ iu-
rauit ſuā eſſe. ff. de iureiuꝛ. l. naȝ poſtea. §. j.
et. §. fi. Si vero rem ſuā ſibi traditā poſtea
miſit. et ille q̇ detulit iuramentū eā nactus
ſit aduerſus eū publiciana ꝯpetit actio. ex
li. ſeu. de publi. ac. l. eum q̇. §. peteri. vbi dꝛ
Si mihi petenti rē iuramētū detuleris: iu-
rauerōq̄ȝ rē meā eſſe cōpetit mihi publicia-
na ſi aduerſus te tm̄. quō h̄ debeat itelligi
ibi no. plene. ⁊ ſolet iuſiurandū referri ei q̇
detulit. C. de re. credi. l. generaliter. §. om̄e.
ṽ. ſed iuramento.

Actiones ꝑiudiciales in rē eſſe dicunꝛ. ꝑ q̄s
queriꝛ. an q̇s liber ſit. an libertꝰ. ⁊ in partu
agnoſcendo. vt in. §. preiudiciales. inſti. de
actio. Sȝ illa ꝑ quā q̄riꝛ. an aliq̇s ſit liber
ꝑtim ciuilē cauſaȝ obtinet. ꝑtim p̄toriā. Ci-
uilē autē ſm formā dominȷ̈ q̄ in ea directe
agiꝛ. Et p̄toriā ſm formā ⁊ modū petendi
qꝛ tuum a teipo nō ab alio petit poſſeſſore
Cetere ṽo due formā capiūt ex p̄toria iuriſ
dictione. ⁊ in rē dicūtur eſſe ad inſtar actio-
nū de ſuitute. qꝛ ī hac de iure patronatus ī
re. ī illo ꝓprietatꝫ iure agiꝛ. ⁊ ꝑiudiciales di
cūꝛ. qꝛ queadmodū acceptōes actōibꝫ op-
ponunꝛ. ⁊ añ ꝑmā q̄ſtionē terminanꝛ. Si
aūt q̄re nō exceptiōes ſȝ actiōes dicanꝛ q̇s
q̄rat hāc cām accipiat. qꝛ nō ē exceptio niſi
ſit actōis excluſio. He ṽo ꝑiudiciales nul-
lā actōeȝ excludunt ſȝ non ꝯpetere dicūt. et
idō actiōes dicūꝛ ⁊ nō exceptōes. ṽbi grā.
ꝑiudiciales actōes ꝓ tāto dici pñt qꝛ ī ipis
tractaꝛ de magno ꝑiudicio. vl' qꝛ queſtioni
mote ꝑiudicant. vt agis contra me ⁊ aliq̇d
petis oppono tibi queſtionē ſtatus dicēdo
qꝛ es filius meus vel ſeruꝰ in poteſtate mea
ꝯſtitutus aut libertus. ⁊ ſic d̄ cōſimilibus.
Et ꝑiudicabit actioni tue contra me mote.
Sunt ⁊ alie in rem actiones in quibꝫ non
diciꝛ de dominio ſed de iure pignoris agi-
tur. vt ſeruiana ⁊ quaſi ſeruiana. require in
loco ſuo.

Actio p̄ſcriptis verbis ex ꝯtractibꝫ innomi
natis deſcendit. vbi ſcȝ ciuilis cauſa ſubeſt
ſufficiens ad actionē introducendā. et cum
negocium nō cadit in certum ⁊ ſpeciale no
men cōtractus. nec cauſa huiuſmodi actio
nis exprimiꝛ. cetere hmōi actōes exprimūꝛ
ſic do vt des. facio vt facias. do vt facias.
facio vt des. Ex quibꝫ naſciꝛ actio p̄ſcriptꝭ
ṽbis noīata. alias ciuilis. Qñ mihi aliq̇d
adeſt vel abeſt vel affuturū ē. nec tibi adeſt
nec affuturuȝ eſt. aut mihi nō abeſt nec tibi
adeſt. aut ſi nec tibi adſit. nec mihi abſit. et
ceſſes implere qd̄ ꝯuenit inter nos. ego au
tem feci in ſubſidiū intentaꝛ actio de dolo.
Nam vbi vnus ceſſat implere quod in ſe ē
qd̄ promiſit altero implente. locum habet
hec actio.

Actiōes p̄torie q̄ ſunt ⁊ q̄t. Require in ſpe.
ti. de act. ſeu peti. ꝓpo. §. poſtremo. Dicunꝛ
aūt p̄torie ſm Azo. qꝛ a p̄tore ſunt inducte
vt inſti. de actio. in ſumma. ſm eundem.

Actio pro ſocio que ex vtraq̄ȝ ꝑte directa eſt
cōpetit ab vſufructu quē ſolus alter ſocio-
rum ꝑcipit vel ſi dolū cōmiſit in rebꝫ cōibꝫ

Nã locũ habet qñ duo ineunt ꝯtractũ ſo-
cietatis.ita ꝙ tã lucrũ q̃ꝫ damnũ inter eos
cõe ẽ.Et ſi aliq̃s ſocioꝝ male ꝛ doloſe ver
ſetur.tũc alteri ꝯtra eum daꝛ̃ hec actio.Eſt
aũt ſocietas ſm Azo.duoꝝ vel pluriũ con
uentio ꝯtracta ob cõmodiorẽ vſum ꝛ vbe-
riorẽ q̃ſtũ.Que diffinitio ſm ꝙ ipẽ dic̃ nõ
eſt in legibꝯ.ſꝫ in Marco tullio repit̃.Na-
ſcit̃ aũt hec actio demũ ſocietate finita.q̃ fi
nit̃ pluribꝯ modis.ꝓut ꝓſequit̃ ipſe Azo.i
ſum.eo.ti.

Actio publiciana ex eq̃tate dat̃ ei q̃ rẽ bona
fide emit a nõ dño.ꝛ rẽ ſibi traditã bona fi-
de cepit credẽs vendentẽ tp̃e venditiõis et
traditõis dñm eẽ.ff.de publi.ꝛ ſi res.§.vl.
ꝛ ſufficit emptori habuiſſe bonã fidẽ lꝫ vẽ-
ditor malã fidẽ habuerit ꝛ callido ꝯſilio vẽ
diderit.vt ea.l.§.ꝑtor ait.huic aũt videt̃ cõ-
tradicere aut̃.C.de p̃ſcrip.lõ.tem.malefi-
dei poſſeſſore alienate ceſſat lõgi tp̃is pre-
ſcriptio.So.habet̃ i glo.in.c.abbate.de re
iudi.li.vj.Si g̃ talis emptor an̄q̃ꝫ vſucapi
at.vel añ cõpletã vſucaptionẽ a poſſeſſiõe
cadit petat rẽ a poſſeſſore iure q̃ſi dominij.
Et appellat̃ actio publiciana a publicio au
ctore q̃ eã inuenit.inſti.de actio.§.alie.Ad
hoc vt actor obtineat oportet iſtũ ꝓbare iu
ſtum titulũ.ꝛ rẽ ſibi fuiſſe traditã ꝛ bonã fi
dem habuiſſe tp̃e emptõis ꝛ vẽditõis.ꝛ q̃ꝺ
p̃ſumit̃ niſi ꝯtrariũ ꝓbet̃.ꝛ ꝙ credat mõ vẽ
ditorẽ vel donãtẽ tp̃e ꝯtractꝰ dñm nõ fuiſ-
ſe.al's publiciana nõ cõpeteret.Permittit̃
aũt tali venditõe ac ſi vſucepiſſet vẽdicare
niſi forte verꝰ dñs poſſideat.vt q̃dã dicũt.
qꝛ exceptio veri dominij publicianã exclu
dit.Si aũt poſt vſucapionẽ a poſſeſſione
cadat tũc nõ cõpetit publiciana.ſꝫ ciuilis
actio vel rei vendicatio ſm q̃ſdã vtilis.ſm
q̃ſdaꝫ directa.ff.de publi.l.j.De hac mate-
ria vide no.ꝑ Jo.an.de ſen.ꝛ re iudi.abba
te ſane.li.vj.in glo.vbi in fi.dꝛ.ꝙ rei vendi
catio ꝛ publiciana non ſũt ꝯtraria.ſꝫ diuer
ſa.cũ ad eundẽ finẽ tendũt.ſecus cũ tendũt
ad fines diuerſos.

Actio publiciana reſciſſoria dat̃ ei cuiꝰ res
quã a nõ dño emit credens eũ dñm vt ſup
cuꝫ abſens erat cã reipublice vel ſtudij vel
ꝑegrinatõis.vl' legatõis ciuitat̃.vel cauſa
appellatõis ꝓſequẽde vel teſtimonij ferẽdi
vel qꝛ in captiuitate fuit.vl' alia cã neceſſa
ria fuit abſens.ꝛ talis res ſua cum eſſet ab
ſens vſucapta eſt.licet ei ꝓpter neceſſariam
abſentiã infra annũ poſtq̃ꝫ reuerſus eſt re-
ſcindere vſucaptionẽ.vt dicat aduerſariuꝫ
nõ vſucepiſſe q̃ vſucepit.ꝑ auxiliũ ꝑtorꝭ h̃
remediũ ſibi dat̃.Si aũt vere fuit dñs rei.
tũc cõpetit ei vendicatio reſciſſoria.Si ꝟo
res talis erat pignori obligata cõpetit etiã
hypothecaria reſciſſoria.ꝛ hoc in realibus
actionibꝯ.In actiõe aũt ꝑſonali cõditio re
ſciſſoria.De hac materia vide Guil.in ſpe.
ti.de in inte.reſti.i tractatu libelloꝝ.ſup ver
bo.ſed ſcias.ꝛ ſequẽti.ꝛ glo.optima i ꝟbo
dominij vel q̃ſi.circa mediuꝫ.in.c.abbate
ſane de regu.iur̃.li.vj.

Actio quãti minoris q̃dã eſt ꝑtoria.quedaꝫ
ciuilis.ꝑtoria locũ habet cuꝫ q̃s emit aĩal
vel ſeruũ morboſũ ſeu vitioſũ.q̃ ꝓpter mor-
bũ vel vitiũ minꝰ valet q̃ꝫ emptus ſit.ꝛ dat̃
ad petendũ id q̃ minꝰ valet.puta ſi res non
eſſet vitioſa vel morboſa valeret.xx.nũc au
tem valet.xv.ꝓponit̃ hec actio ad petenduꝫ
quãti minoris interſit emptoris.Hoc aũt
ſcias ꝙ de vitio nũq̃ꝫ tenet̃ vẽditor niſi i tri
bus caſibꝯ.Primꝰ eſt qñ noĩatim ꝓmiſit.et
tũc aget̃ ex ſtipulatu Scõs qñ ſciebat ſuũ
h̃re vitiũ.ꝛ emptorẽ nõ ãmonuit.ꝛ tũc tene
tur ex empto.vl' ꝙ redibeatur.vl' ꝙ admit-
tere teneat̃.Tertius ſi in vitio animi ſit ad
mixtũ vitiũ corpis.dat̃ aũt infra ãnũ vtilẽ
Sꝫ ciuil' actio quãti minoris ꝯpetit qñ li-
brũ vel aliã rẽ vitioſam vel morboſaꝫ emit
ꝓpter q̃ꝺ res minꝰ valet.ꝛ agit̃ quãti mino-
ris eẽt empturꝰ.de hac emptiõe nihil dꝛ in
arbore actionũ.ſꝫ de ꝑtoria ſolũ.Vide ſil'r
de hac materia i ſpe.ti.de emp.ꝛ ven.§.nũc
dicendũ.ꝟ.eſt ꝛ alia actio.

Actio q̃ꝺ iuſſu ꝑpetuo dat̃ ꝯ patrẽ vel dñm
q̃ꝝ iuſſu cum filio vl' ſeruo aliquis ꝯtraxit
ſiue videat̃ iuſſus ad cõtrahentem ſiue ad
ſeruum.Nec eſt in ea opus verbis aut ſcri
ptura.vel vt diſtinguat̃ ſm Azo.an videa
tur iuſſus vel iuſſio ſpecialit̃ in vno ꝯtra-
ctu an general'r.Ut ita ꝙ nolens cum ſuo
meo gerere.videor eni oĩa iuſſiſſe.niſi lex
certa.l.ꝯditio vel pactũ ꝯtrariuꝫ ꝓhibeat.
Habet g̃ locũ actio q̃ꝺ iuſſu qñ dño viuen
te vel patre.ſeruus vel filius cõtraxit.quia
hac dñs vel pater eo ꝙ iuſſit tenebit̃.

Actio q̃ꝺ metus cã dat̃ ei q̃ ꝓbabili vl' iuſto
metu coactus rẽ ſuã vendidit.tradidit vel
ꝓmiſit aduerſus eum qui metum fecit.ſed

infra annū erit q̄drupli. ꝓpť ꝯtumaciā nolētis rē reſtituere iuſſu iudicꝭ ante lit. ꝯteſt. Poſt annū ṽo ſimpli. vt in. l. ſi cū emptore ꝓmo rūſo. ꝛ. §. poſt annū. ff. qď me. cau.

Actio rei venditiōis eſt qn̄ dicis rē corpalē eſſe tuā. vt hūc ſeruū. hūc equū. hāc veſtem Alia dr̄ vendicatio quā legiſte nō habēt q̄ daꝫ p re in corpali. vt no. p doc. in. c. examinata. de iudi.

Actio reſciſſoria triplex eſt. vt ſupra de publiciana reſciſſoria.

Actio redibitoria daꝫ emptori ꝯ venditorē vt ſeruū vl' aīal morboſum recipiat ꝛ p̄ciū reſtituat. ꝛ daꝫ īfra ſex mēſes vtiles. qꝛ hec actio tm̄ ſex mēſibꝫ durat. vt. ff. de edi. edic. l. j. ṽbi gr̄a. Si vēdis mihi aīal morboſuꝫ. latentē morbū hn̄s. vl' aliā rē vicioſam tali vicio qď viciū ſi ſciuiſſem nllo mō emiſſē. mihi daꝫ actio ꝯ te ad h̄ ꝙ p̄ciū receptū reſtituas infra ſex mēſes. ꝛ rē tuā morbidam vl' vicioſaꝫ reaſſumas. Sꝫ pactū legis cōmiſſorie hꝫ fieri ſi vēdo rē meā tibi ſub illa ꝯditiōe. ſi ſoluas decē p ea infra certū terminū. ꝙ ſi nō ſoluerꝭ ſit res īempta ꝛ mea ſicut prius erat. vide infra lex cōmiſſoria.

Actio reꝝ amotaꝝ cōpetit marito aduerſus vxorē de rebꝫ ꝯſtāte mr̄imonio cā diuortij ablatꝭ. Daꝫ aūt poſt diuortiū ꝛ ꝯtinet rei ꝑſecutionē. Sꝫ ſi pendēte iudicio reintegreꝫ mr̄imoniū. ſoluiꝫ iudiciū reꝝ amotaꝝ. et ſi reintegrato mr̄imonio iteꝝ fiat diuortium remanebit actio reꝝ amotaꝝ ob res amotas p̄oris diuortij cā. Et in q̄ caſu actio furti dareꝫ ꝯ extraneū in eodem caſu actio reꝝ amotaꝝ locū habet. dūmodo illa ꝯcurrant ſed vt res mariti dolo malo amoueanꝫ et econtra. Item ꝙ fiat amotio ꝯſtante matrimonio vel aliq̄d qď p amotiōe habeatur. Itē ꝙ fiat cauſa diuortij Daꝫ etiā hec actō ꝯtra patrē filio vel filie quatenus ex ea re locupletior eſt factus ꝛ dolo malo eius factū eſt q̄ minus fieret. De hac materia vide nota. p Azo. in ſum. e. ti.

Actio rei vxorie vel vxoraticie ſublata eſt in cuius locū ſurrogata eſt actio ex ſtipulatu q̄ daꝫ marito vel eius patri vt dos tradaꝫ. Si eñ a datiōe dos incipiet hec actio locū nō haberet. licet quidā dicant ꝯtrariū. vt dicit Azo. in ſum. e. ti.

Actio ſeruiana dn̄o fundi vel domus cōpetit ad ꝑſequēdas res conductoris p mercede domus quaſi res pignoratas q̄uis nō cōuentione pignorenꫝ. tñ iuris ꝯſtitutiōe obliganꫝ tacite p locatione iure pignoris ī vrbanis p̄dijs inuecta ꝛ illata. in ruſticis ṽo p̄dijs fructus tm̄. De hoc in. §. ſeruiana. inſti. de act.

Actio q̄ſi ſeruiana q̄ etiā hypothecaria dicitur p̄toria eſt. p quā rē mobilē vel īmobileꝫ tibi pignori obligatā quā poſſidet aliq̄s ſiue ſit debitor ſiue alius poteris ab eo euocare ſeu petere. ꝛ eſt actio in rē vtilis. ꝛ daꝫ creditori ad ꝑſequendū pignus hypothecarie. i. rē mobilē obligatā. vide de hoc inſti. de act. §. quaſi ſeruiana.

Actio ſerui corrupti cōpetit nō ſolū aduerſus eū cuius hortatu vel ꝯſilio ſeruus corruptus vel deterioratus eſt. ſed etiā ꝯtra eū noua lex daꝫ q̄ ſollicitauit ſeruū. lꝫ bonos mores eius corrūpe nō potuerit. Hec aūt actio in duplū habet ꝯdēnationē ſed q̄nti deterioratus eſt ſeruus. quāti ve res fuerit a ſeruo ſollicitato aſportata ꝛ teneꝫ qui corrupit. ſiue ex bono malū ſiue ex malo deteriorē fecerit. De hoc in. l. ſi q̄s ſeruo alieno ſuaſerit. C. de fur. vbi caſus de hoc.

Actio ſtricti iuris. re. ſup. actionū ṽo q̄dā. ꝛ de excep. in. c. cū venerabilis. vide inſti. de act. §. ſed ꝛ ſtricti iuris.

Actio ſubſidiaria dicitur quia in ſubſidium ꝛ auxiliū alterius que inefficax facta eſt datur. vt ſi tutor res pupilli alienauerit vl' male adminiſtrauerit. ꝛ ipſe tutor et eius heres nō ſunt ſoluēdo. i. nō ſufficiētes ad ſoluendum pupillo daꝫ actio ꝯtra illū in quē res eius alienate ſunt.

Actio tutele ſubſidiaria cōpetit pupillo qn̄ nec tutor nec heres ſoluere habet ꝯ eū cui iura tradita ſūt a pupillo. vt cautionē exigat a tutore ď indēnitate pupilli. qn̄ vl' nullam vl' paꝝ idoneā admiſit cautionē.

Actio tutele directa daꝫ aduerſus tutorē ipſi pupillo. inquantū ꝯuenit ſi tutor in rebus pupillaribꝫ damnum dedit dolo vel culpa ipſi pupillo.

Actio tutele ꝯtraria cōpetit tutori aduerſus pupillū ſi in rē eius aliq̄d de ſuo īpendit vl' p eo fideiuſſit aut rē ꝓpriā īpignorauit vel obligauit p pupillo.

Actio vēditi cōpetit vēditori ad petendū p̄cium ꝛ vſuras ex tp̄e more. Et ſi aliq̄d ſpeciali pacto comprehenditur prout is ſibi

paciſcit̃ vel inter ꝑtes ꝯuẽtũ eſt. Et huiꝰ cõtraria eſt actio empti, que vide ſupra.

Actio vi bonoꝝ raptoꝝ de rebꝫ mobilibꝫ vi ſurreptꝭ dat̃ ei cui res mobiles ꝑ violentiã ſũt ablate. ⁊ cõpetit reſtitutio infra annum ad q̃druplũ. ita ꝙ in q̃druplo ꝯtineat̃ ei reſtitutio. ⁊ hec eſt vis ablatiua.

Actio hypothecaria. vide ſup̃ Actio q̃ſi ſeruiana. Et hec actio aduocat nudã poſſeſſionẽ. ff. de euic. l. ſi cũ vẽditor. §. j. dr̃ tñ iudiciũ ꝓtoriũ ⁊c̃. Et tantũ de actiõibꝫ.

Accipe ⁊ cape differũt. Nã q̇ capit rẽ ſuaꝫ facit. ſ꜓ q̇ accipit nõ facit ſuã. Et q̃liter ĩtelligat̃ v̾bũ accipit. vide. ff. de acq̇. re. do. l. in laqueũ. in glo. j. ⁊. ij. ⁊. ff. de fur. l. q̇ vas. in glo. ij. ⁊. l. naturali. §. turbatio. vbi dr̃. q̇ accipit furtũ cõmittit.

Accola eſt q̇ colit terrã nõ ꝓpriã. vñ. Accola nõ ꝓpria ꝓpriã colit incola terrã. ⁊ dr̃ ab ad ⁊ colo. q̃ſi qui adueniẽs colit terrã.

Acephalus. i. ſine capite. ab a qđ eſt ſine et cephas caput. xxiij. diſt. nulla. in auten. de ap. §. generalem.

Acceritus eſt collectus. vocatus. vel circa ſe ſitus. lxiij. di. quia igit̃. xiij. q. ij. quoniaꝫ ꝑpoſterum.

Accoliti grece dicunt̃ ceroferarij vl' accendẽtes latine. a deportãdis cereis qñ legẽduꝫ eſt euãgeliũ aut ſacrificiũ offerẽdũ. tũc eñ accendũt lumiaria ⁊ portãt. licet ſol eodeꝫ tp̄e rutilet. ad ſignũ tñ leticie demonſtrandũ vt typo luminis corꝑalis oñdat̃ illa lux de q̇ Joh. j. c. Erat lux vera. ⁊c̃. vt inq̇t tex. in. c. cleros. ad fi. xxj. diſ.

Acrimonia eſt ꝓprie acerbitas. ſed ſc̃m legiſtas eſt pena q̃ infligit̃ ſacrilegꝭ. ſicut incarceratio vl' exilij relegatio. C. d̾ ſacroſan. ec. l. placet. q̃ eſt canonizata. xvj. q. j. c. placet. ſub. §. nouaꝝ. vbi etiã dicit̃ de hoc.

Accõmode. i. multũ cõmode. d̾ elec. vbi periculum. li. vj.

Accuſator eſt ille q̇ aliquẽ corã iudice accuſat ⁊ criminalẽ ſibi mouet queſtionẽ. Et dr̃ accuſator q̃ſi adcauſator. q꜓ ad cãm vocat eũ quẽ aꝑpellat. vt in. c. forꝰ. de ver. ſig. poſt mediũ. Et ibidẽ dicit̃. etiam delator accuſator. denũciator ⁊ inquiſitor pñt eligi ordinari. ⁊ eis ꝓbende ꝯferri. Et accuſatio. teſtimoniũ ⁊ ordo pari paſſu ambulãt. vt. ij. q. vij. c. ipſi apoſtoli. in glo. ſup verbo eſſe. Et admittitur ad accuſandũ qui in peccato mortali eſt. Nemo tñ ſine accuſatiõe dãnari debet.

Accurate id eſt diligẽter, ſtudioſe. curialiter vel compoſite.

De AD

Ad ponit̃ ꝑ iuxta. ff. de ſerui. vrban. ꝓdi. l. q̇dam hiberiꝰ. De hac dictõe no. archi. de reſcrip. ſi gratioſi. li. vj. ⁊. lxxviij. diſt. ꝑſbyter. Et quõ differãt ad ⁊ in. vide. ff. de iniur. l. itẽ apud labeonẽ. §. cũ viciũ. quod notat ꝑ ſtatutis dicẽtibus ꝙ aliquid fiat ad domũ vel in domo.

Adempta legata dicũtꝰ illa q̃ teſtator adimit a legatario cui ꝑmo legauerit mutata prima ſua volũtate.

Aderatio dr̃ q̃ſi eris punitio. vl' aderata predia dicebant̃ ex q̇bꝫ es puniebat̃. vt habet̃ ex. l. j. C. de comi. re. mili. ⁊. C. de colla. dona. re. aut trãſla. ſeu adera. l. j. li. x.

Admodũ eſt idẽ qđ valde. Et ponit glo. cõcordãtias d̾ iureiur. c. romãi. v̾ſi. nos itaq꜓ in cle. ⁊ de cẽſi. ca. q̃uis. de corpo. viti. c. j.

Admittere eſt recip̄e. vt. ff. de inoffi. teſ. l. cõtra. §. ſi q̇s ĩpuberi. vt ſi dicat̃. iſte eſt admitẽdus. i. recipiẽdus vl' eſt incitare ad currendũ. inde admiſſariꝰ. id eſt velox.

Adoptiuꝰ filius eſt quẽ aliq̇s adoptat vl' accipit datũ a p̄re. Et ecõtra pater adoptiuꝰ eſt qui filiũ adoptat. inſti. de adop. §. j. ⁊. ij. Et ſunt damnati heretici qui dixerũt xp̄m nõ ꝓpriũ ſed adoptiuũ filiũ dei. xxiiij. q. iij. quidam. ver. bonoſiani. ⁊ in. c. quadam. de cele. miſ.

Adoptio eſt gratuita quedã electio qua q̇s aliquẽ ſibi eligit in filiũ. ⁊ hoc faciũt plerũ꜓ hi qui filios habere nõ poſſunt ad ipſoꝝ ſolaciũ. Et talis qui ſic recipit̃ in filiũ dicit̃ adoptiuꝰ qui a patre legitimo ſic ei datur. Et ille qui eũ ſic adoptat dr̃ adoptiuus pater. Et que ſit differẽtia inter adoptionẽ et arrogationẽ. vide infra. arrogare. ⁊ inſtitu. de adop. in prin.

Aduena dr̃ eo ꝙ aliunde adueniat. ſc̃m Iſidoꝝ. li. x. ethimo. argumẽ. ff. d̾ iudi. l. heres abſens.

Aduocatꝰ eſt qui alio nomĩe quaſi legatus ſeu patronꝰ vocatur qui in forenſibus ſeu extraneis negocijs ꝑeminentibꝫ prebet litigantibus ſuũ patrocinũ. cuius preciũ onoraria vocat̃ ſub antiq̇ nomĩe. Et inde veit

verbū aduocare qđ eſt poſtulare .p oppo-
nēte ⁊ deſideriū eiꝰ corā iudice exponere. et
patrocinū in cauſa pſtare. Et aduocatꝰ nō
pōt eſſe notariꝰ in eadē cā. vt no. i. l. vniuer
ſas. C. de decurio. li. x.
Aduocatꝰ fiſci dr̄ qui patrocinū pſtat i cau
ſa fiſci.
Addictus. i. ɔuictus vel ſententiatus.
Adeo. i. intantū media correpta. vt ī reſcp.
cum adeo.
Adultꝰ dicit̄ qui. xxv. annos. cōpleuit. vel q̄
a. xiiij. annis vſqꝫ ad. xxv. annos .pcedit. nā
adolere in vno ſignificato ē creſcere. in alio
cremare vl' vrere. Et adoleſcēs dr̄ trib⁹ mo
dis vt notat archi. xxvj. q. vj. alligant̄.
Adeodatꝰ eſt nomē dauid. q̄ datꝰ fuit a deo
ad liberationē iſrael.
Ad quid. i. quare. de cenſi. ꝑuenit.
Adulter dr̄. q᷑ nuptias violat.
Adulteriū dr̄ q̄ſi ad alteriꝰ thoꝝ acceſſus. vl'
ad alterū. q᷑ ex adulterio ab vno ɔceptꝰ ad
alteriꝰ hereditatē naſcit̄. Et ſm ludo. de ro
ma .p adulterio ſtatute ſunt q̄ttuor pene de
iure hodierno. Prima eſt ſepatio thori. Se
cūda eſt pena detruſiōis in monaſteriū. vt
ibi lacrimis lauet pctm̄. qđ eſt pudor fate-
ri. Tertia eſt q̄ ſcindunt̄ in pannis ⁊ capil-
lis an̄ ⁊ retro. Quarta eſt excōicatio que eſt
maior omni pena in iure canonico. licꝫ pe-
na adulterij de iure ciuili ſit pena capitis.
vt. ff. ad. l. iul'. de adulte. l. coercende. ſed pa
due eſt pena. l. r. ducātor. ⁊ h̄ in viro. ſed in
muliere eſt pena detruſiōis in clauſtrū. vt
no. in. l. mācipia. C. de ſer. fugi.
Adulterinꝰ eſt de adulterio ɔceptꝰ ſeu geni-
tus. Vn̄ adulterina moneta vl' ſigillū dici
tur falſa moneta vl' falſūꝫ ſigillū ad inſtar
vere vl' veri facta vel factū.

De AF

Afficere tria ſignificat. Unde Afficit infor-
mat punit cupit hec tria ſignat. Itē dr̄. affe
ctus nō ſufficit niſi ſeq̄t̄ effectꝰ. vbi ex neceſ
ſitate opꝰ eſt facto. vt. c. vlti. de ſpon. ⁊ de eo
qui mit. in poſ. c. j.
Affatim. i. generaliter vl' abundāter. ⁊ ſic eſt
media breuis. ſed media lōga. i. facūde. vn̄
Si dicas affatim tūc ſignificabis abunde
Affatim dicēs facūde ſignificabis. vt ha-
betur in. c. vnico. de reli. do. li. vj. in glo. et.
xxiij. diſ. ꝑterea.

Affinis eſt qui habet ɔſanguineā alteriꝰ in
vxorē. vel ecōtra que habet ɔſanguineū al
terius in maritū.
Affinitas eſt ꝓximitas pſonaꝝ ex coitu ꝓue
niēs omni carēs parētela. ⁊ hoc de iure ca-
nonico. ⁊ ſic ɔtrahit̄ affinitas tā .p coitū le-
gitimū q̄ꝫ .p fornicariū. Silr̄ dicit Hoſ. Af-
finitas eſt attinētia pſonaꝝ ex copula ꝓue-
niēs. Nā q̄n̄ vir carnalr̄ ɔiūgit̄ vxori. om-
nes ɔſanguinei vxoris efficiunt̄ affines vi-
ro ⁊ econtra. Sed inter cognatos vtriuſqꝫ
nulla naſcit̄ attinētia. de ɔſang. ⁊ affi. c. qđ
ſup his. ⁊ ipedit m̄rimoniū ɔtrahendū et
dirimit iā ɔtractū. Dicunt̄ autē affines q̄ſi
ad alteriꝰ fines accedentes. vel ex eo q̄ due
cognatiōes q̄ inter ſe diuerſe ſunt. ꝓpter nu-
ptias. vl' coitū copulant̄. ⁊ alter ad alterius
cognatōis finē accedit. ſm Hoſtieñ. Sed
ſm leges affinitas eſt regularitas pſonarū
ex nuptijs ɔiūctaꝝ oī carēs parētela. vt. C
de nupt. l. liberi. ⁊ tn̄ ſm glo. l. ɔtrahit̄ etiā
affinitas .p ɔcubinā. vt. xxxv. q. iij. c. de ince
ſtu. ⁊ ibi no. ⁊. ff. de ɔcu. l. j. Etiā .p coitū in-
ceſtuoſum vl' fornicariū. vt in. c. diſcretiōi.
⁊. c. tue. de eo q̄ cog. ɔſang vxo. ſue. ⁊. xxxv.
q. ij. nec eā. Alij tn̄ reputāt abſurdū q̄ tale
vinculū legitimū oriat̄ ex coitu dānato. cū
ex nuptijs ꝑueniat. ff. de gra. l. nō facile. §.
affines. c. §. ſciendū. Orit̄ tn̄ publice hone-
ſtatis iuſticia. ſm Hoff. in. ti. de eo qui co-
gno. ɔſang. vx. ſue. Ubi dicit etiā q̄ affini-
tas .p fornicariū ɔcta nō dirimit m̄rimoni-
um ſed exactionē debiti interdicit. vt in di-
cto. c. diſcretioni.
Affidare eſt fidem dare.
Affirmatio exponit̄ q̄nqꝫ .p negatiuā. vt in
c. veniēs. de teſti. vbi dr̄. In ore duoꝝ vl' tri
um ſcꝫ ⁊ nō paucoꝝ. q̄nqꝫ ecōuerſo. vt diſ.
j. ius naturale. vbi dr̄. trāſire .p agrū alienū
nō tuū phas eſt. iure aūt nature oīa ſūt cō-
munia. c. q̄ iure. viij. diſ.
Affictꝰ penes vulgare lōbardoꝝ ⁊ tuſchano
rū ſm Pe. de ſamp. ⁊ abbatē dr̄ cēſus q̄ dat̄
rōne pdiorū. put videtur velle in ſpe. de lo.
⁊ ɔdu. §. ſequit̄ in prin. inde affictare et eſt
locare ad fictū ⁊ ad firmū. vt in. c. piſanis.
de reſti. ſpo.

De AG

Agazo dicitur cuſtos equorū. ⁊ idem dicit̄
equitus. ꝓprie tamen agazo dr̄ cuſtos vel

paſtoꝛ aſinoꝝ. iuxta iſtud Greciſte. Aſino-
rũ paſtoꝛ agazo. ⁊ habet̃ in. l. agazo. ff. ſi q.
pau. fe. di.

Agẽtes in reb⁹ ſunt illi quib⁹ cura euictionũ
mandat̃. ⁊ erant olim plures diuerſe diuiſi
ꝑ diuerſos numeros. ⁊ quilibet numerus
habebat ꝓꝛiũ. C. de of. magi. of. l. j. ⁊ tales
dicebant̃ pꝛincipes.

Agere eſt generale ad oĩa que fiunt tã re q̃z
verbis. tã inter viuos q̃z in vltima volũta
te. Nã faciẽs teſtamẽtũ d̃r agere ſic̃ et emẽs
⁊ vẽdens locãs ⁊c̃. Sed gerere compꝛhen-
dit tm̃ illud qḋ fit re ⁊ nõ verbis. ⁊ ſic faci-
ens teſtamentũ nõ d̃r gerere. ff. de ver. ob-
li. l. verba ꝯtraxerũt.

Ager appellat̃ area vel campus in rure vel
locus. ſ. vacuus q̇ ſine villa eſt. vt in. l. ager
ff. de ꝟ. ſig. ſed ager cũ edificio appellat̃ fun
dus vl̃ p̃diũ vꝛbanũ. ⁊ ager nudus vl̃ area
nuda ſine edificio d̃r ruſticũ p̃diũ vel ager
ruſticus.

Ager vectigalis reſpice infra vectigalis.

Ager emphitheoticus. reſpice infra emphi-
theota.

Agon eſt certamẽ. Inde agoniſta ⁊ agoni-
culus. ⁊ eſt ille q̇ pugnat vl̃ certat. vt. ff. de
mu. ⁊ ho. l. fi. §. magiſtrati.

Agonete ſunt p̄ncipes ludi. vt. ff. de alea. l. j.
§. in eũ. vbi no. accur. in glo.

Agricola dicit̃ quaſi agrũ vel agros colẽs.
⁊ eſt nomẽ cõmune ad oẽs agricolas. Sz
noĩa ſpecialia agricolaꝝ ſunt illa. qꝛ agri-
colarũ quidã ſunt aſcripticij. quidã cenſiti.
alij ꝑpetui. aliqui coloni ꝯditiõales. alij in
quilini. alij oꝛiginarij. alij ſimplicit̃ coloni
nuncupant̃. de quib⁹ omnib⁹ infra loc̃ ſu-
is dicet̃.

Agricole ⁊ cenſiti. put quidã dicũt ſunt duo
noĩa ſubſtãtiua ꝑ encliadim talẽ figurã co-
pulata. vt ſit ſenſus. de agricol̃ ⁊ cenſitis. i.
de agricola cẽſitis q̃ſi cẽſualib⁹. ⁊ habet̃ ſi-
mile. ff. de tutelis. l. j. vbi d̃r. ꝙ tutela eſt vis
⁊ poteſtas. ⁊ exponit̃. i. violẽta poteſtas. ita
exponat̃ agricole ⁊ cẽſiti. i. agricole cenſua-
les. Vñ ꝟſus. Vteris encliade ſi dixeꝛ̃ ar
ma viruq̃z. i. armatũ virũ ſcḋm Virgi. ⁊ Gre
ciſtã. Dicunt̃ aũt cẽſiti q̃ſi cẽſib⁹ aſcripti. et
ꝯſtituunt̃ eo mõ quo ⁊ aſcripticij. Verũta-
mẽ inter cenſitũ ⁊ aſcripticiũ eſt differentia
ſed nõ certa. Quidã dicũt ꝙ cẽſitus ſit ille q̇
naſcit̃ ex aſcripticio. Alij dicũt ꝙ illa ſit dif-
ferentia. qꝛ cenſit⁹ eſt ille q̇ rei certe annuati
p̃ſtãde obligatus eſt. aſcriptici⁹ aũt eſt obli
gatus ad rẽ incertã puta ad tertiã vl̃ ad q̃r
tam partẽ fructuũ ex fundo ꝓueniẽtiũ. Ali-
q̃n tñ etiã cenſitus capit̃ large vt etiã aſcri-
pticiũ cõpꝛehẽdat. q̃nq̃z ꝓꝛie ⁊ ſtricte. qui-
dã tñ dicũt ꝙ hij nõ pñt teſtari inter ſuos.
cũ alienis tñ dimittunt̃. Jo. an. aũt dicit ꝙ
pñt teſtari inter ſuos ſed nõ inter alienos.
poſſunt em̃ inter eos qui ſũt de familia. ſcḋm
Jo. ⁊ accur.

Agricole ꝑpetui vocabant̃ illi q̇ validi erãt
in coꝛꝑe miſerãq̃z inertiã ſimulantes. ⁊ ea q̃
veris miſeꝛ̃ erãt aſſignata ad ſuſtẽtationez
ex publico ꝑcipienda diminuẽtes. q̃s ꝓdi-
toꝛ ſtudioſus etiã diligẽs detegẽs ad ꝑpe-
tuũ coꝛonatũ redigit ſi erãt liberi. Si vero
ſerui qui talia fingebãt dñs eis carebat ⁊ ꝓ
ditoꝛi aſſignabant̃. licet quidã dicãt ꝙ h̃ ſit
coꝛrectũ per autenticũ de queſtoꝛe. Alij tñ
dicunt ꝙ nõ. De alijs ſpecieb⁹ ⁊ differẽtijs
agricolarũ inuenies loco ſuo infra aſcripti-
cius ⁊ colonus.

Agrimeſſoꝛ eſt qui agros mẽſurat ⁊ metit̃. ⁊
fines ꝑ debitã mẽſurã diſtinguit. Dici⁹ q̃ſi
agros metẽs. ⁊ alibi vocat̃ libꝛipens. Qui
ſi doloſe falſum fecerit vel fines male diſtin
xerit. tenet̃ actiõe in factũ. vide de hoc de p̃
ſcrip. c. qꝛ iudicãte. in glo.

Aggerib⁹ nili nõ rũpẽdis dicunt̃ qꝛ in Egy
pto nõ pluit. ſed nilus egredit̃ ⁊ inũdat a-
gros. vñ qui rũpit ibi aggeres incurrit cri-
mẽ quaſi leſe maieſtatis. Et pena ei⁹ eſt vt ĩ
eodẽ loco vbi ruperat aggeres ⁊ vſurpaue
rit valles nili fluẽtis fluminis de ꝓꝛijs ⁊ ve
tuſtis vſib⁹ in duodecim cubitoꝝ flãma cõ
burat̃. ⁊ ꝯſocij ⁊ participes ſceleris depoꝛ-
tant̃ ⁊ eoꝝ bona publicant̃. vt. C. d̃ nili. ag
ge. nõ rũpen. l. vnica.

Agapen. i. ſtipa. vt diſ. xlij. ſi quis. Etiã aga-
pa d̃r ꝯuiuiũ paupeꝝ in eodem ſignificato
vt in. c. ſi quis. p̃alle.

Ago agonis grece eſt laboꝛ latine. qꝛ qui la
boꝛat agit. Vñ chꝛiſtus dicit̃ fuiſſe ĩ agone
Inde agri ⁊ fundi agonetici qui dabãt̃ cer
tantib⁹ in agone vel cũ agone. i. laboꝛe ad
fertilitatẽ ſunt ꝓducti. vt. C. de fun. pꝛimo.
l. fi. li. xj.

Agnati dicuntur qui per viriliſ ſexus line-
am ꝯiuncti ſunt in cõſanguinitate. ideo ſic
dicti ꝙ accedunt ⁊ quaſi naſcunt̃ ꝓ natis.

dum.ſcꝫ deſunt admittunẗ cognati. Unde cognati cõmuniter vocanẗ omnes q̃ ſiue ꝑ virilẽ ſexũ vel femineũ in cognatiõe ſũt conĩũcti. H̃ de veteri iure. Hodie ṽo inter agnatos ⁊ cognatos parua eſt differẽtia ꝑ iura autenticoꝝ.

Agnominatio idem eſt qḋ agnomen. q̃ñqꝫ etiã diciẗ fedus ꝯiugale.

De AL

Albũ ꝑtoris eſt q̃dã tabula dealbata q̃ ponebaẗ in curta vel turri ꝑtoris in loco communi. in q̃ ſcribebanẗ ⁊ ponebanẗ noĩa vocatoꝝ ad iudiciũ. ⁊ ad cuiꝰ inſtantiã quilibet citatus eſſet. Et ibi etiã ꝓponebanẗ ſtatuta ⁊ edicta pretoris in groſſa lr̃a ita q̄ ab oĩbꝫ legi poſſent. Et erat certa pena ꝯ illuꝫ qui delebat iſtud albũ. qḋ mõ eſt ſublatuꝫ. de h̃ i cle. j. ḋ iudi. in autẽ. ḋ litigioẗ. §. oẽm. coll'. viij. in ſpe. de do. ⁊ ꝯtu. §. reſtat. in pn̄. ⁊ de citato. §. ſequiẗ. ṽ. ⁊ nota. Et dicit q̄ loco hm̃oĩ ſunt mõ q̃terni. ⁊ qui corrũpebat vl' delebat puniebaẗ in quinq̃ginta aureis ꝑ edictũ de albo corrũpẽ. C. li. xj. Eſt albũ ꝑtoris tripler. Unũ in q̃ ſcribunẗ edicta ꝑtoris. vel lex ciuilis. vt in. l. ſi quis. ff. de iuriſ. om. iu. Aliud eſt in q̃ ſcribunẗ citatiões vt in. §. ꝑall'. in autẽ. de liti. coll. viij. Tertiũ eſt in q̃ ſcribunẗ noĩa decurionũ. vt. ff. ḋ albo ſcriben. ꝑ totũ ti.

Albergarie ſunt cẽſus ſeu pactiões q̃ debentur ꝑ comeſtionibꝫ. de hoc ꝑ glo. in. c. preterea. de iure pa.

Allegare eſt argumẽtari ad ꝓbatões vl' cõcluſiões ad cõem iudicẽ ꝓ cõmodo ſue cãe ⁊ ꝓprie ꝑtinet ad aduocatos.

Allodiũ eſt curia vel p̃diũ vrbanũ.

Albagaria ſunt ꝓcuratiões q̃s certe ville debent dñis ſuis ad eas veniẽtibꝫ. de reſcrip. ad audientiã.

Alimẽtoꝝ appellatiõe ꝯtinenẗ calciamenta veſtimẽta ⁊ habitatio. vt in. l. legatis. ⁊. l. fi. ff. de ali. ⁊ ciba. leg.

Alba eſt veſtis ſacra. vl' nomẽ oppidi i lombardia. vñ Uirgi. Albaniqꝫ patres ⁊c. primo enei. ⁊ diciẗ. Urbs alba veſtiẗ p̄ſbyt' alba. ẽm Jo. an. in cle. ne in agro. de ſta. monachoꝝ.

Alluuio eſt latẽs incremẽtũ veluti cũ paulatim aq̃s alluẽdo arenã ex fundo meo vl' vicini mei i fundũ tuũ aliquid ita accreſcit vt facile modꝰ nõ poſſit ap̄ꝑhendi qua hora ſit allatũ. vel hec augmẽtatio facta. Sed intruſatio eſt patẽs incrementũ. vide inſti. de re. di. §. preterea.

Aleator eſt qui ludit in alea. Etiã ille q̃ quaſi ſcholam illam tenet. ⁊ ſi talis clericus fuerit repelleẗ a ꝓmotiõe. vt de exceſ. pla. c. inẗ dilectos.

Alienigena quaſi alieni regionis vel aliena gente natus vel genitus. ẽm Jſido. lib. x. ethimo.

Allibrati dicunẗ q̃ deſcp̄ti ſunt i libro ciuiũ vel cõitatis alicꝰ ciuitatis.

Altricatiões ſũt certamia ṽboꝝ ẽm Jo. an. in ꝓhemio cle.

Alias. hec dictio ſignificat ꝯditionalr̃. q̃ñqꝫ alteratione vt ꝓmittis dare fundũ alias. x. noĩe pene. ff. de iureiu. l. alias. vbi re ꝑ̄pta iuraẗ. alias nõ. i. ſi nõ ſit ꝑempta. Secũdo alias poniẗ ꝓ alio loco. l. adeo. §. inſula. ṽ. q̄ ſi toto alueo naturali derelicto flumine: flumẽ alias fluere ceperit. i. in loco alio. ff. ḋ acq̃. re. do. Tertio. i. alia vice vel alio tẽpore. vt in. l. diẽ. ff. de arbi. vbi diciẗ alias eſt agitatũ. i. alia vice vel alia q̃ſtiõe. Quarto id eſt alio caſu. vt in. l. qui teſtamẽto. §. mulier. ff. de teſta. vbi mł'ier in teſtamẽto teſtis eſſe nõ pot̃. alias poteſt. i. in alio caſu q̄ꝫ teſtamẽti. Quinto alias. i. alio mõ. l. j. §. illud tantũ. ff. de aqua plu. arcẽ. Et breuiter hec dictio alias ſignificat alterationem diuerſimode. ſed in caſu ꝑticulari eo modo tm̃ ẽm quẽ ſubiecta materia declarat. alias applicata caſui ſignificat alteratione eiꝰ qḋ eſt in oratione p̄cedenti.

Alueus dicitur vẽter fluuioꝝ vel vas in q̃ lauanẗ pedes ẽm glo. in. c. dudũ. de ſepul. in cle.

Alius alia aliud denotant diuerſitatẽ ⁊ implicant. l. quidam relegatus. ff. de re. dubi. Etiã alius. id eſt cõtrarius. xj. q. j. c. ij. xj. diſtin. quis neſciat. Ubi diciẗ nullus alius q̄ꝫ Petrus p̄dicaſſe i ytalia Gallia Hyſpania ⁊ ceteris ꝓuincijs. Item alius ⁊ alter ſunt precedentibus implicatiue qualitatis precedẽtium. vt. l. ſi donatione. C. de his q̃ vi me. ve cau. fi. lꝫ glo. ibi velit q̄ implicet q̃litatem cõtractus. Aliter eſt denominatiuũ qualitatis. nõ aũt ſubſtãtie. ff. de ver. obli. l. ſi quis cum alter. C. de teſti. l. etiam. ⁊ qḋ ibi notat glo. Et etiam denotat diuerſita-

tem non in ſubſtãtia ſed in qualitate. vt no. do. fran. in. l. ſi certos numos. ff. de verbo. obliga.

Alioquin dicitur vel ſignificat ꝯditionaliter. coniunctiue ⁊ aduerſatiue. Conditionaliter. vt ꝓmitto fundum dare alioquin centum nomine pene. ff. de dam. infec. l. ſi finita. §. ex dãno. Cõiunctiue capitur in. l. dãni. §. penulti. ff. de dam. infec. Aduerſatiue in. l. fluminũ. §. idẽ ſeruius. eo. ti. ſignificat ergo tripliciter ſm̄ qḋ ſubiecta materia declarat.

Alumnus eſt qui alit aliquẽ vel qui alit̃ ab eo. vel eſt filius ex cõcubina. vt in. l. alumnꝰ. C. que res pig. obli. poſſit. ⁊ ibi glo. Et ſunt q̇nqꝫ noĩa que ſignificãt indifferenter actionẽ ⁊ paſſionẽ. Vñ Hoſpes. zelotipus cõuiua. vector. alũnus. Actũ ſiue pati ſub eodẽ noĩe ſignãt.

Alienare eſt ꝓprie rẽ aliquã in dominiũ alterius trãſferre. inde alienatio eſt oĩs pactio ꝑ quã trãſfert̃ dominiũ. de re. ecc. nõ alie. c. nulli. C. de fur. l. j. Itẽ alienatio ſumit̃ dupliciter. Vno mõ ꝓ dictiõe ſignificãte trãſlationẽ rei vel iuris. vt in. l. alienatiõis. ff. de verbo. ſig. Alio mõ ſumit̃ alienatio ꝓ ipo facto quo rei vl' iuris fit trãſlatio. Tale enim factũ quo fit trãſlatio eſt alienatio. Et hoc factũ alienatio ſignificat. Nã factis q̃nqꝫ ſicut verbis declarat̃ volũtas in. l. de quibus. ff. de legi. Diuerſimode ergo ſignificat ꝓut ex eiꝰ medio ⁊ circũſtãtijs adiacentibꝫ infert̃. Verbi grã. Teſtator legauit ſtichũ quẽ ſi alienauit neceſſitate legatũ non extinguit̃. ſi alienauit volũtate legatũ extinguit̃. l. fideicõmiſſa. §. ſi rem. ff. de le. iij. Ratio. qꝛ qñ teſtator ex neceſſitate alienauit. nõ videt̃ ꝑ hoc volũtatẽ mutaſſe. Secꝰ qñ ex volũtate alienauit legatũ. tunc eñ velle videtur ꝙ alius q̃ꝫ legatarius illud habeat. finaliter verbũ alienatio vel alienare ſignificat qḋ eius impoſitio vel aliud ꝓbabile mediũ declarat ſignificare. Et factum alienatiõis reuocationẽ diſpoſitiõis ſignificat ſi volũtate alienantis eſt reuocabilis et ipm factũ ex ſe vel ex quauis circũſtãtia hoc probat.

Alienare cauſa mutãdi iudiciũ dicit̃ qui credens ſe ab aliquo ꝯueniẽdũ reali actiõe vl' ꝑſonali que in iure ſcripta ſunt alienat rem dolo malo cauſa iudicij futuri mutandi. id eſt vitãdi. in qua actione alienator tenetur actiõe in factũ ex hoc edicto ꝯtra ipm ꝓpoſita. ⁊ intẽtiõe ꝓbata ad intereſſe cõdemnet̃ ſaluis nihilominꝰ priſtinis actiõibꝫ aduerſus nouos poſſeſſores. qꝛ ſolã poſſeſſionẽ alienãs tenet̃ hac actiõe. Quicũqꝫ ergo metuens ꝯtrouerſiã rem dolo in aliũ tranſfert vt iudiciũ mutet ⁊ euitet dicit̃ alienare cauſa iudicij mutandi. vt in ti. de alie. iudi. mutan. cau. fac. Et nota ꝙ noĩe alienatiõis cõtinẽtur queſtiones ſeruitutũ ꝑdialiũ ⁊ vſucapio. Vix eſt eñ vt non videatur alienare qui patitur vſucapi. l. alienatõis verbo. ff. de ver. ſig.

Alternatiua eſt ꝯiũctio alternatiue ſignificans. ſcꝫ qñ ſignificat alterũ de ꝯiũctis eſſe ſeu orationẽ factã ꝑ hãc ꝯiũctionẽ in altero verificari. Et q̃nqꝫ variat̃ ſignificatũ vel ex ꝯiũctiõis natura. ſubiecta materia. ſeu quauis alia circũſtãtia. Verbi grã. lego ſtichũ vel pamphilũ. ſignificat vtrũqꝫ eſſe in obligatiõe. ſed alterꝫ tm̃ in ſolutiõe. vt alterũ ſoluẽdo debitor liberet̃. ff. de verbo. obli. l. ſi duo. in fi. Et effectꝰ alternatiue eſt ꝙ vterqꝫ eſt in obligatõne. qꝛ vno mortuo alter q̇ ſupeſt remanet in obligatiõe. Eſt aũt alternatiua quadruplex. Quedã rerꝫ in qua electio ẽ debitorꝫ. l. plerũqꝫ. §. fi. ff. de iur. doti. ⁊. l. arbitraria. §. ſceuola. ff. de eo qḋ cer. lo. facit. c. i alternatiua. de reg. iur. li. vj. Secũda eſt locorꝫ reſpectu ſolutiõis fiende. qꝛ et in illa iterũ debitoris eſt electio ante lit. ꝯteſt. vt in. §. ſceuola. ꝑalle. Tertia locorũ q̃ꝫtum ad iudiciũ inchoandũ in quo loco debeat ꝯueniri in qua electio eſt actoris. §. ꝑdicto. Quarta alternatiua eſt ꝑſonarũ qñ ſtipulatio eſt appoſita de ſoluendo. in illa iterũ eſt electio debitoris. vt in. §. item iulianus. l. arbitraria. ꝑal. Alij dicũt ꝙ alternatiua legis ſignificat vt eam lex ratio vl' ſubiecta materia ſignificare declarat. Sed alternatiua hoĩs ſignificat vt ꝓferentem ſignificare verba velle vel ſubiecta materia vl' queuis alia ꝯiectura ꝓbabilis ꝯcludẽs declarat. Et de iſtis alternatiuis ſeu. aut. vl' Re. loco ſuo.

De AM

Amita eſt ſoror patris.

Amita magna eſt ſoror aui.

Amitinꝰ eſt qui ex ea generat̃. ſ. amite filius.

vt.xxxv.q.v.c.vltimo.

Ambages eſt dubia locutio vl'effugatio ſermonis extra ꝓpoſitū.

Ambiguū eſt vbi opiniões ſūt ⁊ iura varia videnť.de ſen.excō.inter alia.de iudi.c.j.li.vj.Et ius ambiguū eſt ꝑ ſummū pontificē declarandū.c.ꝑ venerabilē.§.ratiõib9.q̄ fi.ſunt legi.⁊ de reſcpt.ſuꝑ lřis.de offi.dele.ſuꝑ.d̄ cauſa poſſ.paſtoralis.de p̄ben.quia ſepe.lib.vj.ſc̄m archi.Et de triplici ambiguitate.ſ.iuris.facti.⁊ pſone.nota.xxxiij.diſ.ca.fi.ſc̄m.Jo.an.in ꝓhemio cle.ſuꝑ verbo ambiguitatis.

Ambaſiator eſt legat⁹ p̄ncipis ī arduis negocijs.⁊ ambaſiata eſt hmõi legatio ꝯciliorū vl' p̄ncipū in cauſis ſuis.

Amminiſtrator ſiue admīſtrator reꝝ publicaꝝ eſt q̄ tēporalia gerit.ſed magiſtrat⁹ qui iuriſdictionē exercet ſc̄m Azo.C.de admi.rei pub.li.xj.in rubro.

De AN

Anathema vno mō eſt ſubſtantiuū.⁊ eſt dānatio eterne mortis.⁊ nō niſi ꝑ mortali crimine debet imponi.Et in illis q̄ aliter non patiunť corrigi.xj.q.iij.Nemo epoꝝ.in fi.Uel eſt excōicatio ſeu ſuprema maledictio Et dicit̄ ab ana.i.ſurſuz ⁊ thema figura.qꝛ olim imprimebať figura frontib9 damnatorum.De hoc no.Jo.an.de iudi.cū non ab homine.vbi poſt excōicationē incorrigibilis anathematis mucrone ferit̄.id eſt punitur.id eſt ſolenni excōicatione.cū.xij.epiſcopis candelas in terrā proijcientibus ⁊ conculcantibus.vt in.c.debet.xj.q.iij.Et anathema tale vel maledictio ſolebat fieri ꝑ p̄latos.Uel dicitur ab ana qđ eſt rectum et thamos diuiſio quaſi recta diuiſio damnatorū a deo ⁊ a plebe.Alio mō anathema ē adiectiuū oīs generis indeclinabile.⁊ dicitur excōicatus.maledictus.ſepatus vel dānatus.vnde.Qui frangit rapit ac vrit ferit eſt anathema.Frangit.ſ.eccleſias.rapit res alienas.vrit etiā eccleſias.ferit perſonas eccleſiaſticas.Jnde etiaz anathematizare.id eſt damnare vel excōicare.maledicere vel ſepare.vt ſupra.

Anathematizat⁹ d̄r q̄ tanq̄ꝫ impius a deo ſeparat⁹ eſt.⁊ ponit̄ ꝑ excōicato.vt.xxiij.q.iij.certum eſt.

Annalis actio eſt que certo tp̄e finienda eſt puta anno.vt iniuriaꝝ vel minoꝝ.

Annona ſc̄m Azo.d̄r ſalariū qđ cuiq̄ꝫ ꝑ capite ſuo remūeratiōis cā dať.vn̄ eſt titul⁹.C.d̄ anno.⁊ capi.admini.l.capite.ſc̄m Azo.i.captiōe.Sic eīn ſc̄m eū captio d̄r tributuz qđ dať ꝑ capite.idō h̄ captio vl' capite ponit̄ ꝑ eo qđ dať magiſtratib9 cā ſalarij ꝑ remunerādo labore.Et d̄r captio de capite.qꝛ eſt p̄ciū debitū capiti.i.dignitati.Et erāt hec p̄cia q̄ in ſinguloꝝ magiſtratuū deſcriptionib9 cartis ligabanť.

Annone militares dicunť q̄s milites ſingulis dieb9 ꝯſeq̄banť.vt.C.d̄ anno.mili.l.vl.vbi d̄r q꞉ ipi annonas ⁊ capitia ſingul' ꝯſequebanť dieb9.

Annone ciuiles ſunt q̄ publice dabanť iudicantib9 ciuitatib9.vl' oīb9 tp̄e neceſſitatis ꝑ ſingulos dies.vt.C.de anno.⁊ tribu.l.ij.li.x.Etiā annona eſt ſeges vl' frumentū vni9 anni.

Annotatio ſacra eſt ꝯſcriptio bonoꝝ vl' eorū ꝯnotatio ſeu ꝯſignatio veluti cū aliquis cuiuſcūq̄ꝫ criminis re9 ſi abſentat ſe vocat9 ad iudiciū patiet̄ bonoꝝ annotationē vt ſi infra annū venerit ⁊ ſe purgauerit bona ſua recuꝑet.Si aūt nō venerit tūc fiſco applicent̄.Et q̄liter fiat annotatio ponit Spe.i ti.de acti.§.fi.ver.ſed q̄liter.dicens q꞉ p̄ſes ſiue iudex veniet cū tabellione ad domum accuſati.⁊ inq̄ret q̄t domus.quot p̄dia ruſtica.quot iugera terre habeat in bonis ei9.Et omnia bona illi9 qui nō venit citat9 ponit in banno fiſci.niſi venerit infra annum ff.de requi.reis.l.j.§.j.Ab hac tn̄ ſententia conditionali poterit appellari.de appel.preterea.Et deſcribunť bona que tamē fiſcus de facto nō occupat niſi poſt annū.Poſt h̄ iterū ꝑ edicta requiret̄ accuſat9.⁊ citās mittit lřas ſuas iudici vl' rectori loci ī quo deget accuſatus vt ꝑ illū citato īnoteſcat ſe accuſatū vel citatuz ⁊ bona ei9 eſſe annotata.Jnde venit verbū annotare.vl' ecōtra ab h̄ verbo ipſum nomē.

Annotatio ſacra dicit̄ reſcriptum illđ quod imperator proprio motu mentis indulget alicui conſtituens ſc̄m preces eius ſeu illius aliquid fieri vel nō fieri.C.de diuer.reſcrip.l.fi.et ibi in glo.Et notat cardinalis ſabor.in.c.ſuper litteris.de reſcrip.differentiam inter annotationē ⁊ pragmaticā ſanctionem.

Anima. no. Jo. an. ca. vnico. §. ſcire. de ſacra vnc.

Ante ſignificat ante rē factā ſed bene inchoatā. ff. ſi cer. pe. l. ij. §. item mutuū. vbi de h. ⁊ ff. de ver. obli. l. qui ante. ⁊ l. cū qui ita. §. queſitā.

Annus q̄t dies ⁊ menſes habeat no. glo. in c. ſi ꝓpter. de reſcꝑ. li. vj. ⁊ c. cū ſit. d̄ elec. Nā ann⁹ ꝯtinet. ccclxv. dies. vt in. l. cū heres. §. ſtich⁹. ff. de ſta. libel. ⁊ qn̄ ann⁹ incept⁹ pro cōpleto habet̄ vide inno. in. c. generalē. de eta. ⁊ qli. ⁊ archi. in. c. ſi annū. de iudi. li. vj. ⁊ in. l. cū biſſext⁹. ff. de ver. ſig. Itē quidam cōputāt annū ab incarnatiōe dn̄i. vt. xxiij. diſt. in noīe dn̄i. in ꝓn. Alij a natiuitate dn̄i ⁊ de hoc glo. in. §. forma. ij. q. vj. ⁊ in ſpe. de inſtru. edi. in ꝓn. in ꝓma colū.

Ann⁹ iubileus d̄r annus remiſſiōis. q͛ eo anno debita remittebāt̄. Serui hebrei dimittebant̄ liberi. ⁊ oīa reuertebant̄ in priſtinuꝫ ſtatū. ⁊ eſt ann⁹ q̄nquageſim⁹. vt in. c. in iubileo. de pe. diſ. j.

Annu⁹ vl' annuatim ex ꝓprio ſignificato ſignificat ml'tiplicationē ſimpl'r ſiue indeterminate. ſꝫ qn̄ applicat̄ caſib⁹ ſignificat diuerſimode, put ex diuerſificatiōe materie ꝯcludit̄, ꝑferentē intellexiſſe. Ut pacto ſeu ſtipulatiōe ꝓmittit̄. x. ticio annua vl' annuatī ſignificat multiplicationē ꝑpetuā. q͛ ſignificat ꝓmiſſaꝫ ſummā deberi ei cui ꝓmittitur eius heredi ⁊ heredis heredi. ⁊ ſic in infinitū. Ideo d̄r in. l. ſtipulatio. ff. de verbo. oblig. ꝙ ſtipulatio annua eſt ꝑpetua. Et nota ꝙ annuū legatū ꝓ primo anno eſt purū. ⁊ ꝓ alijs annis eſt ꝯditiōale. q͛ ꝓ q̄libet anno debet̄ legatario ſi tūc viuit. Si ṽo mortuus eſt tūc nō debet̄. nec ſi deportatus eſt. q͛ talis ciuiliter mortu⁹ eſt. ⁊ nō habet ius capiēdi ex teſtamēto qḋ eſt ciuile. l. cum in ſingulos de an. lega. vbi d̄r ꝙ per ſingulos ius inſpicit̄. Sꝫ vbi ꝓmitto tibi. x. annua vt ſis ꝓcurator me⁹ in parlamēto. ſignificat̄ multiplicatio tꝑalis ex cā q̄ apponit̄ de eſſendo ꝓcuratorē. q͛ morte finiet̄ ſic ⁊ obligatio q̄ ex h̄ inducit̄. De h̄ vide. l. annua. §. fi. ⁊ totū ti. ff. de an. le.

Angaria penultima longa eſt iiuſta exactio vel cōpulſio. Nā angarie dicunt̄ ꝑſonalia obſequia ꝓprijs ſumptib⁹ preſtita. c. nō minus. de īmu. ec. Sūt ḡ quedaꝫ perſonales preſtationes q̄ a vulgo dicunt̄ captiones.

Sꝫ ꝑangarie penultima longa. vide infra de per.

Anſa eſt nodus curſilis ⁊ facilis ad ſoluendū. ita factus ꝙ ſi recte trahit̄ caput fili oīno ſolutus eſt. vt no. Bern̄. in. c. cū olim. de ṽ. ſig. vbi d̄r in tex. dū anſam ſoluim⁹ nodū dicimus ligauiſſe.

Antapoca ſiue antipoca ſiue antepoca qḋ idē eſt ſm aliquos. Et ſm Azo. in ſum. de fi. inſtru. ṽ. de antapocꝭ. vocat̄ cyrographū qḋ facit debitor creditori. in q̄ ꝯfitet̄ ſe ſoluiſſe tantū. ⁊ ſic eſt de ſolutis. Et fit a debitore in hūc modū. Cōfiteor me tantū vſurarū noīe vel pēſionis ſoluiſſe. ⁊ dat̄ creditori. Et ſic non dicit̄ ab anti qḋ eſt ꝯtra. ſed ab ante ſm Jo. quia fit ante apocam vl' ab anti quod eſt ad quia eſt inducta ad ſecuritatem creditoris. ⁊ fit etiam ante apocam. qui eīn alieno noīe poſſedit ⁊ penſionē ſoluit. vl' qui creditori vſuras repn̄tauit ſi qn̄ dicat ſe ſuo noīe poſſediſſe. ⁊ ita demū ſm vl' ꝑſcriptione liberatū ꝯtēdit ius agentis facit vacillare niſi dn̄s vel creditor vſuras vl' pēſiones p̄teriti tꝑis ſibi ſolutas cōprobet. ꝓbat aūt ꝑ antipocā debitoris. C. de fi. inſtru. l. plures. vbi glo. dat tres modos dicēdi. Uel vt alij dicūt antapoca. eſt ſcꝑtura quā facit debitor obligādo ſe. ⁊ in q̄ fatet̄ ſe debere. Et fit cōtra apocam dicendo. Cōfiteor me debere ⁊c. ⁊ ſic d̄r ab anti. id eſt ꝯtra. Apoca aūt ſm oēs ē ſcriptura creditoris cōfitētis ſibi a debitore ſolutū. et ſic apoca eſt de receptis ⁊ fit a creditore. puta cōfiteor me recepiſſe tantū. ff. de cōdi. indebiti. l. fi. §. ticius. ff. de fur. l. qui tabulas. §. apoca. ⁊ de accep. l. acceptilatio. §. j. Plane aūt ꝯſulit̄ creditori vl' dn̄o vt dādo apocam creditori vel colono vt exemplar retineat cū ſubſcriptione debitoris vel coloni. Uel creditor de colono apocam. ⁊ recipiat ab eo antipocā ſm Azo. Dicūt ergo tertij. vt Jaco. de arena. ꝙ creditor ſcribat duas apocas ⁊ det eas debitori. vt vnā ſibi retineat. ⁊ in alia ſe ſubſcribat. et reddat eā creditori. Quod nō placet Accur. vt in glo. ꝑ alle. l. plures. Item Hoſtienſ. de fi. inſtru. §. quid ſit antipoca. vbi addit verſum. Apoca ſit dantis. antipoca ſuſcipientis. Alij tamen dicunt. ꝙ apocas et antipocas hodie generaliter vocamus omnia documenta et ſigna que ſolent fieri. ſiue in ſcriptis

ſint ꝯfecta ſiue in trunculis virgaꝝ q̄s qui
dā dicas vocāt. Hodie freq̄nter fieri ſolent
inter ſupiores ⁊ inferiores diſpēſatores in
domib⁹ dn̄oꝝ ſiue diuitū. Et etiā inter cre-
ditores q̄ retinēt ſibi famā ⁊ debitores q̄ re
cipiūt ibi minorē quātitatē virge vl' dice in
ſignū ſolutiōis faciēde. Differt tn̄ cyrogra
phū ab antipoca vl' apoca. q꞉ cyrographū
dr̄ cū duo paciſcētes faciūt duas ſcpturas
⁊ ſub eadē forma verboꝝ ꝯficiūt ⁊ mutuo
tradūt.

Aniaduerſio dr̄ pena. q꞉ aniaduertere eſt pu
nire. vn̄ dr̄ aniaduertēdū eſt in facinoroſos
hoīes. Itē aniaduerſio dr̄ cuiuſlibet operꝫ
determinatio ſm quā quis ꝓ mercede ſua
ſuſcipit certū opus ⁊ determinatū ſuis im-
pēſis faciendū. vt terrā colendā vl' domum
ꝯſtruendā. Etiā aniaduerſio eſt ꝯſideratio
qua q̄s puniend⁹ ſit ⁊ q̄ pena. qualiter ⁊ quō
in parrochijs ⁊ circūſtātijs ꝯuerſeꝛ. Hinc
etiā ſignificatio verbi aniaduertere ꝯſide-
rari pōt ſuo mō.

Anceps eſt aliquid ſeu aliq̄s huc ⁊ illuc flu
ctuās ⁊ dubius an iſtud vl' illud rapiat. et
anxius in quā ꝑtem declinet ſm Iſido. li.
x. ethimo.

Anthitodum ponit' pro contra dono. vel ꝓ
contra dato. Et ſolet dici qđ datur contra
venenū. ⁊ ſic ponitur ꝓ medicina. vt in. c. ce
terum. de iura. calū. Inde anthitodarius.
et eſt liber in medicina. de iureiuran. c. j. in
clemē. vbi glo.

Anthidoꝛ eſt etiā ꝯr̄ia donatio. ita exponit
glo. ſup v̄. anthidora. in. l. ſed ⁊ ſi lege. §. cō-
ſuluit. in fi. ff. de peti. heredi. ⁊. viij. q. ij. illō
e⁊ d teſta. cū in officijs.

Antiſtes dict⁹ eſt ſacerdos. eo q꞉ an̄ ſtat. c. cle
ros. xxj. diſ. cōiter tn̄ ſumit' ꝓ epō ſm glo. in
cle. dudū. de ſepul.

Anthiteſis eſt figura q̄ ponit caſū ꝓ caſu ⁊c.
diſ. ix. c. ego ſol⁹ eis ſcptoꝝ. i. ſcptoribꝫ vbi
ponit' genitiu⁹ ꝓ datiuo. de figuris vide. c.
for⁹. de v̄. ſig. in glo.

De AP

Apparitores dicunt' q̄ citāt ꝑtes ⁊ eas ap-
parere faciūt in iudicio. h̄ nomē inde trahē
tes. Vel dicunt' ido apparitores q̄ſi appa-
retores. q꞉ ipi apparēt i iudicio Itē dicunt'
catholicani. quaſi cōiter ⁊ vulgariter ſerui-
entes. vt pedelli ad iudiciū. Itē dicunt' of-
ficiales ſm Azonē. Vel ſm Iſiō. apparit-
toꝛ dr̄ ille eo q꞉ appareat ⁊ videat' vt pſto
ſit ad obſequiū vl' aliqđ audiēs teneat. Et
no. q꞉ reg'lariter ſm leges an̄ lit. ꝯteſ. ꝯ ab-
ſentē nō ꝓcedat' ad diffinitiuā ſententiā. ni
ſi excepto vno caſu ꝯ apparitores. i. nūci-
os generales dū ipi deliq̄rūt in officio ſuo
Sec⁹ ſi aliter delinq̄rēt. vt no. in glo. ſum.
iij. q. ix. Et d apparitoꝛe hꝫ in. c. tua. de ho-
mi. ⁊ glo. mag. in. c. veritatis de do. ⁊ ꝯtu.

Apes vl' apis eſt auis volatilis. de ꝯſe. diſt.
v. nunq̄. de deci. nūcius. Et habet apiū in
gtō pl'ali. vt inſti. de re. di. §. apiū natura. et
hoc qn̄ in ntō habet apes. licꝫ ſm Alex. ha
bet ium in gtō cū apis habet in nominati-
uo. Vn̄ v̄ſus. Vm tibi dat apis, ſed apes
dat ium in genitiuo.

Apex eſt ſummitas honoꝛis vl' diſtinctiōis
nota. Nā qđ i ſummo eſt diſtat a pedibus
vel infimis. Et hec ſummitas reſpicit tem-
poralia. vt in. c. ſolite. de ma. ⁊ obe. Etiam
ſumit' ꝓ lr̄a. vt dixit xp̄s. minim⁹ apex non
peribit. Itē ſumit' ꝓ ſubtilitate. dū dicim⁹
de apicibꝫ iurꝫ nō diſputandū. ff. mā. da. l. ſi
fideiuſſoꝛ. §. quedā.

Appellatio ſm Azo. eſt a minoꝛe iudice per
inuocationē maioꝛis iudicis ꝑtextu iniqui
tatis ꝑme late ſn̄ie reſciſſio. ff. de mino. l. ꝑ-
fecti. Itē eſt de miōꝛe iudice ad maioꝛē pro-
uocatio ſm ſummiſtas. de ꝯſue. c. ij. li. vj. i
glo. iiij. Vel aliter ſm Hoſti. Appellatio ē
iuriſdictiōis poꝛis iudicꝫ ꝓ inuocatione ſu-
perioꝛꝫ iudicꝫ rite facta ſuſpēſio. ⁊ hec diffi-
nitio ſm eū cōpetit tā ſm leges q̄ ſm cano
nes. ⁊ h̄ de offi. dele. §. ꝑterea. Vel ſic Ap-
pellatio eſt ab audiētia miōꝛis iudicis ad
maioꝛē ꝓpter ḡuamē illatū vl' cōminatū ꝓ-
uocatio. d appel. vt debit⁹. ⁊. c. cū ceſſante.
Et ſi extra iudiciū appellat'. tūc eſt ſupioꝛꝫ
inuocatio ſeu ꝓtectio ab iniuria vl' ḡuami-
ne irrogādo. c. cū ſit romana. e. ti. de ap. re-
la. ⁊ recu. Et appellatio ⁊ recuſatio ſūt pa-
ria. de ap. ſup eo. ij. reſpōſo. ⁊ h̄ q̄ ad modū
ſic non admittit' fruſtratoꝛia appellatio ita
nec recuſatio. Differt tn̄. q꞉ recuſo ſi nō gra
uoꝛ. nō tn̄ appello a iudice in quē conſenſi
niſi ḡuer ⁊c. vt de of. dle. c. ſi ꝯ. i glo. fi. li. vj.
Et nota aliq̄s caſus in quibus nō appella
tur. Vn̄ Appellare vetāt. ſcel⁹. excellentia
pacta. Contēpt⁹ patris ⁊ interdictio facta.
Arbitrium. res que perit. eſt ſi lōgius acta

Scelus q: in notorio delicto nõ appellat.
c. cũ ſit romana. §. pterea. de appel. ꝛ c. ↄſu-
luit. eo. ti. Irẽ excellẽtia iudicis vetat appel
lari. q: a papa. principe. ſenatuſcõſulto. p-
fecto. ptorio nõ appellatur ſm goff. in ſum.
Pacta. q: ſi paciſcant ptes ne appellẽt non
poterũt appellare. ff. a quib9 app. nõ licz. l. j.
Cõtẽptus patris. q: ↄtumax nõ audit ap-
pellãs. xxiiij. q. iij. de illicita. niſi veniat ad-
huc iudice ſedẽte p tribunali. ff. de in inte.
reſti. l. vl. Uel niſi eſſet ↄtumax in exhiben
do. l. creditoꝛ. §. miſſus. ff. e. ti. Interdictio
facta. q: qñ inhibet a papa appellatõ appel
lari nõ põt. niſi expſſa cã pbabili ꝛ pbata
corã eodẽ iudice a q̃ appellat. Arbitriũ. q̃a
ab arbitrio nõ appellat. C. de arbi. l. j. Sed
petitur reductio. l. penul. C. eo. ti. ꝛ in ſum.
Hoſ. Res q̃ perit. Nã ſi res ex dilatiõe pa
teret detrimentũ. ſic q eẽt peritura. non ad-
mitteret appellatio ĩ cã. Si lõgi9 acta. Naz
ann9 dat a iure ad pſeq̃ndũ appellationẽ et
decẽdiũ ad appellãdũ a tpe ſentẽtie vł moni
tiõis. de appel. romana. li. vj. de teſti. ſignifi
cauerũt. ij. q. vj. anterioꝝ.

Appellare eſt a minore iudice ad maiorẽ pro
uocare. Et licet ſm leges regulariter ſolum
mõ appellet a ſentẽtia. ꝛ ſic in iudicio. tamẽ
ſm can. appellat etiã extra iudiciũ. ij. q. vj.
oĩs oppſſus. ꝛ tũc paſſim. i. ſine aſſigtione
grauamis admittit ſeu pmittit q̃s appella
re. c. cũ romana. §. ſi vo. eo. ti. Sec9 ſi appel-
lat in iudicio. c. vt debit9. eo. ti. Et eſt indu-
ctũ appellare ſm leges vt iniq̃tas vel impi
tia iudicantiũ corrigat. licz nõnunq̃z bñ la-
tas ſentẽtias ſupioꝛ in pei9 reformet. d ap.
cũ ſpecialis. §. porro. vbi d: appellatiõis re
mediũ nõ ad defenſionẽ iniq̃tatis ſed ad p-
ſidiũ ĩnocẽtie inſtitutũ vł ĩdo vt hoĩes op-
preſſi releuent. ij. q. vj. ad romanã. ij. Et q̃ſ
poſſit appellare. a q̃ ad quẽ. qñ. q̃liter. q̃tiẽs
infra q̃d tẽpus ꝛ a qua ſententia. vide. ij. q.
vj. p totũ. ꝛ Hoſ. in ſumma.

Apoſtoli ſm Hoſti. dicunt lr̃e teſtimonia-
les. q: teſtificant de appellatiõe. ꝛ ſm eũdez
ꝛ ſpe. in. iiij. pte in tract. libel. §. ſequit. vſi.
apoſtoli. Ibi vide q̃d ſint apoſtoli. vñ di-
cant. ꝛ de q̃druplici eoꝝ ſpecie. ꝛ eorũ for-
mis. Nã alij ſunt apłi ↄuentionales. ſ. qñ
pars admittit appellationẽ ſiue ĩ iudicio iu
dice refutãte ſiue tacẽte. vł extra iudiciũ. vt
c. ſepe. ij. requi. ꝛ oblate. de appel. Alij ſunt
teſtimoniales teſtificãtes de appellatiõe fa-
cta vt ſupra. Alij dimiſſorij p q̃s apparet q
iudex detulit appellationi. Alij refutatorij
per quos apparet q iudex nõ defert appel-
lationi. Alij reuerẽdi vel reuerentiales ſcz
qñ ob reuerentiã ſupioris appellationi de
fert. vt. c. j. de ap. li. vj. in glo. Et cui9 expen
ſis apoſtoli ſint tradẽdi cõmuni9 ſeruat q
in expẽſis appellãtis. licet in ↄtrariũ facit
cle. q̃uis de ap. dũ dicit oblatos. ꝛ ibi bo-
na glo. de hoc. Sed de apoſtolꝭ xpi qñ fue
rũt ↄſecrati. vide di. xxj. c. in nouo teſtamẽ-
to in glo. ij. in fi. ꝛ. c. vnico. de reliqui. ꝛ ve-
ne. ſancto. li. vj.

Apolides dicunt q̃ ſũt ſine ciuitate. ab a. qd
eſt ſine ꝛ polis ciuitas.

Apoſtata ſm Hoſti. temerarie cedẽs ſtatui
fidei. obediẽtie vł religiõi quã q̃s pfeſſus
eſt. xxvj. q. vij. nõ obſeruetis. vbi de apoſta
ſia. Et d: q̃ſi retro ſtãs. ab apos qd ẽ retro
ꝛ ſtatus. Uel d: ab apos qd eſt apt9 ꝛ ſtãs
quaſi apte ſtãs ad regnũ dei p antifraſiz. q:
nõ eſt apt9 regno mittẽs manũ ad aratrum
dei ꝛ reſpiciẽs retro. c. magne. de vo. ꝛ voti
redemp. Et monach9 nõ apoſtatat qui de
vno ordine trãſfert ſe ad aliũ: ſed q̃ ad ſecu-
lum redit poſt pfeſſionẽ. c. ex parte. de tẽp.
ꝛ q̃li. oꝛ. in glo.

Apocriſarij ſunt nũcij dñi pape quaſi ſecre-
tarij. vt diſ. xvj. c. ſeptuaginta. Nã criſis di
cit ſecretũ aurũ vł iudiciũ. c. ſignificaſti. de
elec. in glo. j. vñ. Aurũ ſecretũ dat iudiciuz
tibi criſis.

Apocrifa vł apocrifũ d: occultũ vł ſecretuz
ab apos. i. de. ꝛ criſis ſecretũ. inde d: apo-
crifus. i. liber ſecret9 ꝛ occult9 cuius auctoꝛ
ignoꝛat. vł de cui9 vitate dubitat. nõ tñ ab
eccłia recipit ſed reprobat q̃ſi diceret. nõ in
eccłia ſed remote ꝛ lõge ab eccłia ſit legẽd9.
Uñ d: apocrifa grece. i. ſecreta latie. Et q̃a
in cameris ſolẽt vgines abſcõdi ꝛ includi
ſm Hoſ. hinc eſt q virgo in hebꝛeo alma.
in greco apocrifa ꝛ latino d: ſecreta. d apo
crifis. xvj. diſ. canones q̃. vbi glo. dicit. q
ſapiẽtia ſalomonis. liber ieſu filij ſyrach q̃
dicit eccłiaſtic9. liber thobie. machabeoꝝ ꝛ
iob ꝛc. apocrifi dicunt. ꝛ tñ legunt. ſed foꝛ-
te generaliter nõ.

Apotheca eſt archa vel locus in q̃ aliq̃d po-
nit cuſtodiendi cã vel in q̃ publice ꝛ cõtter
merces vendunt ꝛ ſpecialiter medicinales

Qui loc⁹ ⁊ alio noīe ſtatio vocatur. Inde
apothecarius.i.ſtationari⁹ q̇ ſtat ad vendē
dum marie medicinas.

Applūbatio eſt diuerſaꝝ materiarū ꝯſolida
tio.vt auri.argēti.auricalci.plūbi.ſtāni ⁊c.
et earū materiaꝝ cōiunctio dicit̄ applumba
tura.

Appulſus pecoris ad aquā eſt ius adducen
di pecus vel gregē ad aquam fontis alieni
vel riuū ad aquandū.

De AN

Aqua quotidiana ⁊ eſtiua aq̄ pluuiali arcē
da.⁊ aqua de caſtello educenda. Re. infra
interdictū de illis.

Aqueduct⁹ eſt ius ducēdi aquā ꝑ fundū vel
agrū alienū ad irrigādū agrū meū vl'alteri
us iure ſuitutꝪ ꝯſtitute. Aliter dr̄ ꝓuilegiū
qḋ dat̄ illis q̇ ꝑficiunt̄ ad cuſtodiā formaꝝ
ꝑ quas ducit̄ vel ꝑ q̄ꝝ fines formaꝝ meat⁹
tranſeunt ⁊ quomō purgant formā vel du
ctus aquaꝝ.l.j.C.de aqueduct.li.xj.⁊.l.de
cernimus.eo.ti.⁊.l.ij.

Aquehauſt⁹ eſt ius haurīedi aquā ⁊ portā
di ꝑ agrū.fundū.ſeu ꝑdiū alterius ratione
ſeruitutis. Et differūt. Nā aqueductus fit
in fiſtulis ⁊ meatib⁹ terraneis. Sed aque
hauſt⁹ fit ꝑ aīalia potādo.vt.l.ſi prius.§.j.
⁊.ij.ff.de aqua plu.arcen.vbi dr̄ ꝙ nō debꝫ
ille cui debet̄ ſeruit⁹ aqueduct⁹ lapidib⁹ ſed
fiſtulis ordiare.q2 vſus dn̄i plus incōmo
dat̄.ff.de ꝯtrahē.emp.l.ſi aq̄ductus.

Aquilie actio. Re.ſupra. Actio legis aqui
lie.

Aquiliana ſtipulatio eſt ꝓmiſſio que nouat
oēm ꝯtractū. Dicit̄ aūt h̄ noīe ab inuentore
hoc ſtatuente q̇ vocabat̄ aq̄li⁹. Et habꝫ fie
ri h̄ mō. Si dicā ſic debitori meo. Quecū
ꝗ mihi debes ex q̄cūꝗ cauſa illa mihi pro
mittes animo nouādi.⁊ dicat mihi.ꝓmit
to.tūc poſtea ꝑ acceptilationē tollet̄ obli
gatio. Ad cui⁹ euidentiā nota ꝙ ſic hꝫ fieri
acceptilatio ⁊ aq̄liana ſtipulatio.⁊ eſt q̇dā
circuit⁹.ſicut qn̄ꝗ qḋ quis ꝑ ſe īmediate fa
cere nō pōt facit ꝑ aliū.ita ⁊ hic. Unde ſup
ponendū eſt.ꝙ ſi mihi tenearis in centū li
bris q̄s tibi mutuaui.hec ē obligatio natu
ralis ⁊ re ꝯtracta mō īmediate ꝑ ciuilē obli
gationē q̇ verbis ꝯtrahit̄ tolli nō pōt q2 ci
uilis ratō ciuilia iura tollere pōt. naturalia
ꝟo nō.tūc ſi fiet ꝙ illa natural'r e cōtracta in
ciuilē mutabit̄ ꝑ nouationē.vt dicendo ſic.
Iſtud qḋ ego mutuaui tibi ꝓmittꝪ. ſi tu di
cas ꝓmitto.tunc obligatio illa prima effi
citur ciuilis ⁊ verbis ꝯtrahit̄ ꝑ aquilianā
ſtipulationē ⁊ nouationē.poſt ſi te dicente
mihi ſic.id qḋ ego ꝓmiſi tibi acceptū ne ha
bes acceptūꝗ fers. Reſpondeā acceptum
habeo acceptūꝗ fero.i.teneo ꝓ me ꝓpaga
to. Iſto eñ modo tollit̄ obligatio ꝑ acce
ptilationē. Et ſic patet qualiter habet fieri
aq̄lia ſtipulatio ⁊ acceptilatio. De q̄ viſum
eſt ſupra Acceptilatio.

De AR

Ara eſt altare ſi prima ꝓducit̄.vel ſtabulum
porcoꝝ ſi ꝑma corripit̄.vnde ꝟſus. Eſt ara
porcoꝝ breuis.⁊ nō ara deoꝝ.

Artanum eſt idem qḋ aratrum.⁊ aſcenden
do dicit̄ ſciſſum.

Ars qn̄ꝗ dr̄ cura aīaꝝ vt.q.iij.q2 epi.ꝺ eta.
⁊ q̄li.cū ſit ars artiū cura aīaꝝ.⁊ rationem
dat ibi glo.j. Itē ſ̄m Archi. Ars dr̄ actus
dānatus.vt in.c.vulco de vi.⁊ hone.cle.li.
vj.ibi ſi ꝑ annū artē iſtā ignominioſā. facit
ad hoc qḋ de vſu.dr̄.xliiij.diſ.ſic hi. Inter
dū etiā vſure arte iniquiſſima ex auro aurū
naſcitur. Etiā baliſtarij dicunt̄ exercere ar
tē.de ſagit.c.j. Et magi dicunt̄ exercere ar
tem.ꝺ ꝯſe.diſ.v.ne tales. Et q̄liter nimium
inherētes artib⁹ ſophiſticis etiā liberalib⁹
redarguunt̄.habes in.c.nonne.et legimus
xxxvij.diſ.vbi quattuor genera hominū re
darguunt̄ vel reprehendunt̄. Primo dyale
tici qui quotidie in ſua garrulitate torquē
tur. Scdo phiſici qui oculos trās celū le
uāt. Tertio verſificatores. Quarto cupidi
auari qui diuitias ꝑ phas ⁊ nephas acqui
rūt. Etiā ibi reꝑhēdunt̄ a btō Hieronymo
qui filios ⁊ nepotes faciūt legere comedi
as ⁊ poetica carmia ꝑ q̄ ad turpia ꝯuertun
tur.qui puniēdi ſunt ſicut hely.q̇ cecidit de
ſella ſupin⁹ ⁊ mortu⁹ eſt. q2 filios nō corre
xit.vt in.c.licꝫ heli.de ſim. Sūt aūt q̄tuor
artes pauptatꝪ.ſcꝫ grāmatica q̄ eſt ꝑncipiū
ſꝫ celſus claudit hoſtiū. Dyaletica q̄ veruꝫ ⁊
falſum inſtruit.ſꝫ ſepe ſeu ſepi⁹ i ꝑſona ridi
culū fac̄. Ariſmetrica q̄ docet nūeꝝ.ſed nu
moꝝ neſcit cōpoſitū. Et geometria q̄ meſu
rā terre narrat.ſed numo priuato exulat. et
ſunt q̄tuor ſcie pre ceteris diſcēde.ſ. theo
logia que eſt aīe pabulum. Leges que ſūt

egenis remediū. Decreta ſublimatio hūili
um. Et phiſica morbi ſubſidiū. vñ Eſurit
ars decreta tumēt lex lucra miniſtrat Pon
tifex moyſes thalamos medicina ſubitrat
Dat galien⁹ opes ⁊ ſanctio iuſtiniana. Ex
alijs paleas ex iſtis collige grana.
Arbiť eſt q̄ etiā cōpromiſſari⁹ appellať. Et ē
ille q̄ ex cōpromiſſo id eſt ex ↄſenſu ptiū. et
ex litigātiū electiōe de cā cognoſcit q̄ nullā
habet iuriſdictionē ꝓpriā ſeu delegatā. ff. ꝺ
arbi. l. j. Sz elect⁹ eſt ptib⁹ diſcordātib⁹ ad
eaꝝ litē ſua ſentētia dirimendā. Et ḡ ab ipo
nō appellať. cū ipſo iure nō teneat ſententia
ei⁹. ſed metu pene ſtať ei. Et qđ nō tenet re
ſcindi non poteſt. hoc verum in arbitro
compromiſſario. ſecus in arbitro iur. xj.
q. j. ꝯuenit. C. de iudi. l. vl. ꝺ offi. dele. Su
ſpitiōis de app. cū ſpāli ⁊ cle. j. eo. ti. in glo.
j. ⁊. c. ab arbitro. de offi. dele. li. vj. vbi glo.
Itē arbiter poniť q̄nq₃ p teſte. vt in geñ. c.
xxxix. Accidit vt ioſeph opis q̄ppiā abſq₃
arbitris faceret. Et eſt differētia inť arbitꝝ
et arbitratorē ⁊ amicabilē cōpoſitorē. Naz
arbiter ⁊ arbitrator pñt eligi cū pena ſ₃ dif
fēter. Quia arbiť ꝺr iudex p ↄſenſum litigā
tiū elect⁹ q̄ iudic⁹ ptes ſuſcipit ⁊ finē ↄtro-
uerſijs ſua ſentētia ſe polliceť impoſiturū.
ff. de arbi. l. ſi de meis. §. recepiſſe. Et a ſen
tētia talis nō pōt appellari. ff. de arbi. l. diē
ꝓferri. §. ſtari. ⁊. l. j. C. e. ti. Sz arbitrator ē
in quē aliq̄ cōpromittūt tali forma vt poſ-
ſit cognoſcere ⁊ etiā iudicare alte ⁊ baſſe et
qui etiā dici poſſit amicabil' cōpoſitor et a
ſentētia talis etiā nō appellať. Sed ſi fuerit
lata ↄ̄ ius ↄſtitutiōis irrita eſt ipo iure. C.
q̄ñ pūo. nō eſt ne. l. ij. Sz ſi lata eſt ↄ̄ ius li
tigatoris valet. redigiť tñ ad arbitriū boni
viri. l. ſi ſocietatē arbitroꝝ. ff. p ſocio. deb₃
eñ arbiter obſeruare iuriſ ordinē tanq₃ iu-
dex ordiari⁹. ⁊ ſentētia ei⁹ ſiue iuſta ſiue in-
iuſta ſemp eſt tenēda ſi pena fuerit appoſi-
ta. ij. q. vij. a iudicib⁹. Sz arbitrator nō te-
neť ſeruare iudiciariū ordinē. Sed ſi pfert
iniuſtā ſententiā remittiť ad audiētiā ſupio
ris. vl' ad arbitriū boni viri. Et amicabilis
cōpoſitor eſt ſine pena q̄ tētat ⁊ explť an li-
tigatores patianť ↄtrouerſiā ſuo ↄſilio vl'
auctoritate diſcuti. §. qđ ſi q̄s in palle. l. ſi ꝺ
meis. Alias differētias mītas vide p doc.
plene. in. c. q̄ntauallis de iureiur. ⁊ arbiter
eſſe pōt q̄ nō ꝓhibeť a iure. vt liber homo.

paterfamilias. etiā filiuſfamilias ⁊ libert⁹
ſed nō ſeru⁹. Arbitroꝝ duo ſūt genera. ſc₃
cōpromiſſarij. q̄ ꝓprie dicunť arbitri qui eli
gunť vt iudices. vt videlicet ꝓcedāt ſerua-
to in ſubſtātialib⁹ ordīe iudiciario. Et dā
tur ad cognoſcēdū ⁊ diffiniendū. vt ſi petiſ
a me domū ⁊ ego denego ⁊ fiet cōpromiſ-
ſio in aliquē ille eſt ver⁹ arbiter. q₂ eligiť vt
cognoſcat ⁊ diffiniat cui⁹ ſit dom⁹. Scđi
ſi ſūt arbitratores q̄ nō eligunť vt iudices
a ptib⁹ vl' ſup re litigioſa. ſ₃ vt cōponēdo
vel diuidēdo inter ptes tm̄ diffiniant. vt ſi
duo ſocij res ſocietatis diuidere velint ad
arbitriū petri. petrus erit arbitrator. ar. ff. p
ſocio. l. ſi ſocietatem.
Arbitriū eſt act⁹ certaꝝ pſonaꝝ exeq̄ntiū cō
promiſſuz. ſēm Azo. Nā arbiter exeq̄ť veri
tatē inq̄rendo vt iudex. xxx. q. v. iudicantē.
Nā actor vult vt obtineat ⁊ re⁹ vt abſolua
tur. vl' actor ad amplificandā cām. reus ad
diminuendā cā. Sūt ḡ in actu arbitri tres
pſone. ſc₃ arbiter actor ⁊ reus. Ideo alij di
cūt. Arbitriū eſt act⁹ triū pſonaꝝ ſup ciuili
queſtiōe q̄ſi in iudicio cōtēdentiū. Vl' ſēm
Hoſtieñ. Arbitriū eſt ptās aliena volūta
rie tradita ⁊ recepta ad ꝓnunciandū in lite
ꝓut arbitrio ſuo viſuz fuerit aliq̄ñ certa pe
na vallata ⁊ certis terminis limitata. Sed
cōpromiſſum eſt ptās arbitris data quorū
arbitriū eſt ſentētia arbitralis q̄ etiā laudū
diciť. Et arbitriū ſeu arbitrat⁹ ſuo ꝓprio ſi-
gnificato ſignificat libertatē arbitrādi ⁊ vo
lūtatē rōne regulatā. Et vbi act⁹ ponitur in
arbitrio ſeu arbitratu ſignificat p modum
cōditiōis. vt q̄ act⁹ valeat ſi arbitrio ↄcer-
nať. Et hoc diuerſimode ſēm diuerſitatem
materie ſubiecte. verbi grā. Promitto tibi i
equū arbitratu Ticij. ticio nō arbitrāte. q₂
nō vult vl' nō pōt arbitrare. nll'a eſt ꝓmiſ-
ſio. nec recurriť ad arbitrium boni viri. l. ſi
quis arbitratu. ff. de ver. obli. Rō q₂ ↄtra-
hēs de arbitrio illi⁹ tm̄ intellexit. q₂ hec ver
ba importāt. vbi aūt ſtat p illū cui ꝓmittiť
cōditio ſtati deficit. nec ꝓmiſſor de certo ex
illa ꝓmiſſiōe pōt obligari. vt. l. ſi q̄s p₂eal-
leg. Ecōtrario ſi p ꝓmiſſorē ſteterit ↄditio
ſtatim habebiť p impleta. ar. l. iure ciuili.
ff. de cōdi. ⁊ demon. vt ꝓmiſſio ſit efficax ſi
ue ille arbitreť ſiue nō. Sed boni viri arbi
triū ad qđ tūc recurriť. ⁊ h̄ ideo. ne ſit in po
teſtate debitoris ſe liberare a ꝓmiſſiōe.

Arbitriũ tutele.i.actio tutele ē q̄ daꝛ pupil-
lo ⁊ eius heredi ꝯ tutorē ⁊ eiꝰ heredē finita
tutela.vt Johes ſui actꝰ efficiat et pupillo
reddat.de h̄ ſupra actio tutele.

Arbores furtim cedere ē ſcindere vl' incide-
re arbores inſcio ⁊ iuito dn̄o.Et competit
ꝯ ipm damnū dantē ad duplū damni dati
Etiā cōpetit huic actio legis aq̄lie de q̄bꝰ
ſupra loco ſuo.

Archicācellarius Re.infra cancellarius.

Archieps ē pnceps epoꝝ.xxj.diſ.cleros.

Archiſynagogꝰ eſt pnceps ſynagoge

Archidiaconꝰ ē pnceps diaconoꝝ q̄ iperat
ſubdiaconibꝰ ⁊ leuitꝫ.vel ē oculꝰ epi ad ꝯſpi
ciēdū.corrigēdū.⁊ emēdādū p epatū exce-
ptis arduis.Et debet audire iurgia ſingu-
loꝝ.⁊ hr̄e curā et ſollicitudinē i eccleſijs ⁊ d̄
clericꝫ.vt i.c.ad h̄.d̄ of.archi.inde venit ar-
chidiaconatꝰ.⁊ qn̄ fit p electōez tūc ē digni
tas.Si v̄o habitꝰ ſit p collatōez nō ē digni
tas.vt no.in.c.decernimꝰ.de iudi.

Archipſbyter q̄ſi pnceps pſbyteroꝝ qui tn̄
ſubeſt archidiacono.cuiꝰ miniſteriū ⁊ offi-
ciū cū officio archidiaconi ponitꝛ.xxv.diſt.

Archimādrita ē paſtor ouiū.vnde (plectis
Archimādrita ſit ouiū tibi paſtor Et poni
tur p epo.j.q.vij.diſpēſatiōes.q̄ſi pnceps
ouium ab archi.i.pnceps ⁊ mādros grece
qđ eſt ouis latine.

Archinū publicū.i.armariuꝫ publicū.i.vbi
libri ponunꝛ ſeu iſtrumēta ſeu acta.Et ha-
betꝛ.C.de fi.inſtru.in auc.ad hec.⁊ no.xxx.
q.j.pueniſt.Et deriuaꝛ ab archa.dicit enim
Hieronymus in plogo heſter.ſeipm librū
leuaſſe de archinis hebreoꝝ.

Archariꝰ eſt q̄ ſuſcipit aurū ⁊ argentū publi
cū a poſſeſſionibꝰ ſm Accur.in glo.C.de
pō.auri.l.j.li.x.vel d̄r cuſtos arche.vl' qui
facit archas.Et fuerunt tres arche in tribꝰ
tpibꝰ.vn̄.Tēporibꝰ tres eſſe tribꝰ cognoui-
mus archas.Prima noe.moyſi fuit altera
tertia xpi Lege carēs.ſub lege manēs.a le-
ge ſoluta.Hanc pelagꝰ tulit.hanc moyſes
hāc ſpūſſanctus.

Archiatri dicunꝛ ſummi medici.ab archos
id eſt pnceps ſm Accur.C.de comi.et ar-
chi.li.xij.in rubrica.

Arca ē fundus nudus vbi nō ē edificiū.C.
de ſolu.⁊ liber.l.q̄ res.§.arca.

Arcus eſt pons lapideꝰ.nec appellatione ar
cus venit pons ligneus.ff.de aq̄ pluui.ar-
cen.l.ſupra iter.

Architectꝰ ſeu architector eſt pnceps artifi-
cū.vt fuit Sorobabel.vl' pncipalis edifi-
cator.vel domorū tector.

Arenga eſt apta et ꝯcors verborū ſententia
que ponitꝛ poſt ſalutatiōem in puilegijs ar
duoꝝ negociorū.

Ariopagus ē villa virtutꝫ vl' eſt vicꝰ i Athe
nis.vbi fuit olim ſummū ſtudium.

Arrepticius.i.poſſeſſus a demone.

Argētarij ſūt q̄ſi cāpſores vl' argētarie men
ſe exercitores q̄ ſinglo'ꝝ ſolebāt rōnes.i.cal
culos ⁊ inſtrumenta ꝯficere ſcribētes acce
pta ⁊ data.ita q̄ ex ſcriptis eoꝝ q̄ erāt cōia
doceaꝛ ⁊ ſciaꝛ quantū datū ſit ⁊ q̄ntū acce-
ptū.q̄ al's dicūꝛ numularij.vt infra de.N.

Argentifodine.aurifodine.ſulfurifodine.la
pidifodine.arenefodine ſunt loca in quibꝰ
hmōi res ⁊ metalla fodiunꝛ.

Argutꝰ ē ſeu d̄r ſm Iſid.q̄ cito iuenit argu
mentū in loquēdo.i.ſubtilis et aſtutus.

Argumētū ē rō rei dubie faciens fidē.de he
re.cū ex infūcto.Et d̄r quaſi arguēs mētē.
vel q̄ſi argute inuentū.vt no.Bern.in.c.fo-
rus.de v̄bo.ſig.Et notat pbatiōez natura-
lē.Nā argumentis res plerūq3 noſcitꝛ et cō
probaꝛ.fac.l.j.§.idē cornelio.ff.de q̄ſt.⁊ ar
gumētis eſt pbandū quod liq̄do pbari nō
pōt.ff.de re mili.l.nō oēs.§.ab arboris Et
ſunt multiplicia argumēta in iure.Unum
a ꝯtrario ſenſu.qđ valet.ff.de offi.eius cui
mā.eſt iuriſ.l.§.j.huiꝰ.xxv.di.qualis.Ali
ud argumentū ab illuſione vocabuli.⁊ va
let hoc negatiue.ff.ſi cer.pe.l.ij.§.appellata
⁊ inſti.de teſta.tute.q̄d ſi ne potes.§.j.Ter
tiū argumentū ab autoritate.ff.ſi cer.peta.
l.ij.Quartū argumentuꝫ ab abſurdo.C.de
temp.in inte.reſti.l.fi.ff.de bo.lib.naꝫ ab-
ſurdū.de iureiu.quēadmodū de homi.c.ij
li.vj.Quītū argumētuꝫ a fortiori.i.ſic.Si
id qđ magis videꝛ ineſſe nō ieſt.nec id qđ
minus et ecōtra.C.de ſacroſan.eccle.autē.
multomagꝫ.⁊.c.cū marthe.§.ceterū.de ce-
le.miſſa.Sextū argumentū a minori.vt ſi
id quod minus videtur ineſſe ineſt.⁊ id qđ
magis.c.ſi in laicis.xxxviij.di.Septimuꝫ
argumentū a ſufficiēti partiū enumeratiōe
ff.d̄ lib.⁊ poſth.l.filius a patre.§.j.in glo.
ff.de his qui ſūt ſui vel ali.iur.patre furio
ſo.Similiter argumētū a ſufficiēti diuiſio
ne valet.c.ſi vir ⁊ mulier.de cognati.ſpiri.

Octauū argumentū a ſuꝑiori ad inferi⁹ va
let affirmatiue.nō loquendo tñ in genere ⁊
ſpecie. Nonū argumentū a ꝓuatiōe ad ha-
bitū valet.l.q̇ pōt.ff.de re iudi.l.manumiſ-
ſiones.de iuſti.⁊ iure.⁊.l.decez.ff.ď ꝟ.obli.
vbi ꝑ Barto. Decimū a toto ad ꝑtez valet
negatiue.de offi.delega.prudentiā.in glo.
verbi circa formā.⁊ ſic de alijs.

Armentū eſt magnorū aīalium vt equoꝝ et
boū. Grex ꝟo minoꝝ.vt porcoꝝ.capraꝝ et
ouiū.licet etiā large ſumaꝭ ꝓ maioribꝫ.ff.ď
abigeis.l.j.ī fi.⁊ cle.j.de deci. Nā armenta
ꝓprie dicunꝭ pecora greg̃.inde armentari⁹
id eſt armentoꝝ cuſtos.

Armentariū vel armentoriuz eſt locus vbi
arma ponunꝭ.

Arma ſūt defenſoria. Et noīe armoꝝ veniūt
fuſtes.lapides.ferrū.⁊ oīe illud qđ manu
⁊ arcu mittiꝭ.put no. Berū.in.c. ſic dignū.
de homi. Et ſic tela cōphēdūꝭ.lȝ arma pro
ꝑrie ſint q̇bus defendimur. Et ſic tela q̇bꝫ
impugnam⁹.inſti.de pub.iudi.§.lex corne
lia.⁊ no.in cle.ne in agro.de ſta.mo.in glo.
ſuꝑ ꝟ.arma.⁊.l.armorū.ff.ꝟbo.ſig. Et no.
ꝙ inſult⁹ armoꝝ poniꝭ.lȝ arma nō extrabā
tur.ac ſi extracta fuiſſent.l.iij.§.armis.ꝟ.q̇
accuſari.ff.de vi ⁊ vi ar. Itē expilās aliquē
capillis vel trahens barbā.non tñ ſanguis
exeat teneꝭ pena.x.librarū parti applicāda-
rū.⁊.xx.fiſco.vt eſt tex.in.c.j.§.ſi q̇s aliū de
pa.te.in vſu.feu.hoc ſm Lud.de ro.in ſin-
gularibꝫ ſuis.

Arma clericoꝝ ſunt lacrime ⁊ oratōes.xxiij.
q.viij.clerici.⁊ ca.q̇buſcunq̧.⁊.c.ꝯuenior.

Arenatores dicunꝭ q̇ ī arenis delecta et col
lapſa ſolēt extrahere. Et dicunꝭ humiles ꝑ
ſone.vt.C.de inceſt.nup.l.humilē.

Arra dr̄ ī emptiōe ⁊ vēditiōe id qđ daꝭ in te
ſtimoniū vel ſignū vēditiōis.⁊ ē ita ď iure
ꝙ ſi ille q̇ dedit arrā peniteat de ꝯtractu ini
to.amittit arrā. Si ꝟo vēditor peniteat du
plicataȝ arrā debet refundere ſcȝ reſtituere
qđ recepit ⁊ tm̄ de ſuo. Eſt aūt arrarū da-
tio argumētū emptiōis ⁊ vēditionis ꝯtra-
cte.⁊ qđ datū ē ſub noīe arraꝝ ꝓcio daꝭ.vi-
de de h.l.ij.C.qñ.li.ab ep.rece.tex.et doct.

Arre ſpōſalic vel ſponſalicie ſm Hoſtiē.in
ſum.de ſpon.⁊ ma.§.vnde dicanꝭ.ꝟ.ſed qꝛ
arre.dicunꝭ donaria data inter ſponſum et
ſponſam in ſignū matrimonij ꝯtrahendi ⁊
remunerādi ꝯſentientes.et fit hoc ꝑ verba
affirmatiua.ſcȝ do tibi arras iſtas vt cuȝ fi
lio meo cōtrahas. Et he arre dicunꝭ ſuba-
nuli.qꝛ fiunt ꝑ imiſſionez anuli iuxta illud
Anulo ſuo ſubarrauit me.vt patet ꝑ eūdez
in.§.quot ſunt ſpecies.

Arreſtare eſt aliquē vel bona ſua ꝑ manda-
tū iudicis impedire ne moueanꝭ a loco do-
nec ꝯquerēti reſpōdeat.li.vj.c.ij.de cri.fal.
⁊ relegatoꝝ.ff.de inter.⁊ rele.

Arrogare eſt aliquem q̇ ſui iuris eſt in filiū
recipere.inde arrogatus filius diciꝭ ille q̇
ſic aſſumiꝭ in filiū.⁊ ſic arrogator eſt pater
q̇ accipit aliquem hoc modo in filium. Et
eſt differentia inter arrogationē ⁊ adoptio
nē.quia ille adoptatur qui nō eſt ſui iur̃ ſȝ
alterius poteſtati ſubiect⁹ vt ſupra viſū eſt
adoptatio. Sȝ arrogaꝭ illi qui primo ſui
iuris eſt.⁊ ꝑ arrogationē tranſit in poteſta
tem patr̃.ſcȝ arrogatoris. Unde Arrogo
q̇ ſuus eſt.ſed habet meus eſſe neceſſe. Pa-
tris adopto ſuuȝ.ſed patris ꝑmanet idem.
De hoc de cog.le.c.vnico.in glo.j. Itē ar-
rogare in alia ſignificatōe.i.aſcribere. Uñ
diciꝭ arrogās quaſi oīa ſibi aſcribens.in
de arrogātia.id eſt ſuꝑbia. Differunt tamē
quia ſuꝑbia ē inanis gloria de eo qđ quis
habet.vt ſunt philoſophi.legiſte.⁊ alij ſuffi-
ciētes in arte ſua. Sȝ arrogātia eſt inanis
gl̃ia ď eo qđ q̇s non habet.vt cū q̇s credit
ea ſe ſcire q̄ tñ neſcit.

Articulus eſt pars intentiōis cōtinens illđ
quod actor probare intendit.facit.c.veni-
ens.ij.de teſti.⁊ glo.in.c.ꝓſentium.§.teſtes
eo.ti.li.vj. Et articuli dicunꝭ capitula ī iu-
dicio probāda.eo.ti.per tuas. Et quādoq̧
dicunꝭ intentiones ⁊ quādoq̧ aſſertiones
c.ex ꝑte.A.ī fi.ď teſti.⁊.vj.q.vi.actor.⁊ no.
Pau.in.c.cū dilect⁹.de fi.inſtru.

De AS

As diciꝭ tota hereditas vel quicq̇d in duo-
decim partes diuidi poteſt. In aſſe aūt cō-
tinenꝭ certe partes ſcȝ q̄rū.xij.quelibet ha-
bet ꝓpriuȝ vocabulum. Sunt enī iſta noīa
xij.partium aſſis vncia ſeſcuns.⁊ eſt vncia
cū ſemi vncia.ſextans qꝛ ſextā ꝑtem ſignifi
cat.i.duas vncias.quadrās tres vncias ſi-
gnificat. Triens ſunt q̄ttuor vncie. Quin-
cuns quinq̧.ſemis.ſepcūs.bes.dodrans.
dextās.deuns as. De quibꝫ omnibꝫ requi
re loco ſuo. Et inſti.de here.inſti.§.heredi

ditas. ⁊ in gloſa verbi triens. As tñ aliter in ponderibus idem eſt qð vnũ. Etiã ponit̃ p obolo. vñ. As obolus pondus. as ẽ poſſeſſio tota.

Aſſolatus. id eſt ad terrã redactus. et iueniẗ in Nathan pͥpheta.

Aſſertio ſm Azo. in ſum. de aſſertiõe tollenda. erat quoddã vanũ ⁊ friuolũ iudiciũ q̃rundã qui dicebant̃ aſſertores. eo ꝙ aſſerebant eum liberũ q̃ erat ſeruus.

Aſtafiſcalis eſt vẽditio q̃ fit a fiſco ſub aſtatione. Qñꝗ aũt fiebat aſtatio cũ dicebat̃ p pͦconẽ. q̃ plus dederit infra mẽſem ille rem habebit. licet ergo infra menſem aliter venderet̃ tñ admittebat̃ adiectio infra certũ tẽpus. vt. C. de fide inſtrumen. Iuriſdictiõe aſtefiſca. ⁊ de adiectionibus. l. j. ⁊ l. epo. li. xij. Si aũt cũ ipo emptore ↄductũ eſſet vt poſſet dare plꝰ offerenti. eſſet pactũ in diẽ adiectiõis. vt ibidẽ in glo. l. ſi tẽpora.

Aſtruere eſt affirmare. aſſerere vel aſſimilare. de cau. poſ. ⁊ pͥſcleta. cũ eccl'ia. j. etiã ẽ pͦbare. de here. cũ ex iniuncto.

Aſſiſteriũ ẽ locus vel domꝰ ſanctimonialiũ ſic monaſteriũ monachorum in quo ſeruiunt deo. vt eſt tex. in auten. nouo iure. C. ð cuſto. re. Itez aſſiſteria eſt illa que pẽſt aſſiſterio. quia ipa cure altarum aſſiſtit principaliter. Et ſm quoſdã Azo videt̃ exponere aſſiſterias. id eſt feminarũ debiliũ inſtatrices in ſumma. C. de epiſco. ⁊ cleri. §. nũc de orphanatrifis. Vel aſſiſteria. id ẽ recluſa. ab aſſiſtẽdo. quia quotidie aſſiſtit orationi. Item aſſiſteriũ apud grecos eſt locus in quo vnus ſacerdos. quinꝗ acoliti. quinꝗ mulieres q̃ aſſiſterie dicunt̃ ſunt manentes. vt. xxvij. q. ij. ſi q̃s rapuerit. in glo.

Aſſiſtrix. id eſt ancilla domino aſſiſtens ad ſeruiendum.

Aſcripticiꝰ glebe diciẗ ille qui aſcriptus eſt glebe. fundo. ſiue ſolo terre. ⁊ aſtrictus per ſcripturã in qua pͦmittit dño ſoli ſe nũꝗ a ſolo diſcedere. Et ex illa ſcriptura aſcripticius ↄſtituit̃. ſed tñ p eã ſolũ nõ pͦbat̃. imo ſm Azo. ⁊ Hoſtiẽ. aliqñ ſcriptura eſt neceſſaria in qua cõfiteatur ſe eſſe aſcripticium. Et a gleba. quã colit nec volẽs recedere p mittitur. nec inuitus põt compelli ad recedendũ. nec ſine gleba poteſt alienari. Et ſic idem ſunt aſcripticius et partiarius. Inter aſcripticios glebe et originarios colonos quidã hãc dicunt eſſe differẽtiã. quia aſcripticij ſic inherẽt glebe vt ſine gleba nõ trãſferent̃. Sed coloni originarij non ſic inherẽt pdijs q̃n qñꝗ ſine pdijs dñs fũdi poſſit eos mutare ⁊ trãſferre ab vno pdio i aliud. Itẽ iter ſeruos ⁊ aſcripticios ſm Azo. ⁊ Hoſtien. pene nulla eſt differentia. C. de agrico. ⁊ cenſi. l. ne diutius. lib. xj. Idõ autem diciẗ notanter. pene. qꝛ ſeruus põt vẽdi ſine peculio. ſed aſcripticius nunꝗ ſine ſolo. Item aſcripticij in pdijs quibꝫ aſcripti ſunt cõtra dñi voluntatez ordinari pñt ⁊ matrimoniũ ↄtrahere. vt in auten. ð ſan. epi. §. aſcripticiꝰ. coll'. ix. Serui ꝓo nõ. C. de epiſ. ⁊ cleri. l. iubemus. inſtitu. de iur. pſonarũ. §. j. et ibi glo. in verbo aut ſeruo. licet ſm canones ſi ↄtrahãt. matrimoniũ tenet. Et aſcripticij quia tenent̃ colere terraz dicunt̃ coloni. Et qꝛ aſcripti deputati ſunt ad hec faciẽda ex conditiõe ſua dicunt̃ aſcripticij. Et qꝛ ex ſui origine vl' patrũ vel auorum ſuorũ ita adherẽt glebe vt ſine gleba vendi non poſſint. nec gleba ſine illis. ideo dicunt̃ originarij. Require agricola ⁊ infra colonus.

Aſſignare fit nudis ꝟbis teſtamẽto vl' codicillis. ff. de ꝟbo. ſig. l. aſſignare. ⁊. ff. ð aſſigna. liber. l. j. §. aſſignare. Et no. Iohã. an. i ca. appellatio. de appel. libro. vj. in glo. fi.

Aſſignatiuꝰ liber. Reqre infra libertus.

Aſſecla. i. ſeruꝰ. eo ꝙ ſequat̃ aliquẽ cã lucri. ſm Iſiõ. li. x. ethimo.

Aſſeſſor dꝛ quaſi aſſidens iudici in cognitione cauſarũ ſuum prebens conſiliũ iudici q̃ alio nomĩe diciẗ officialis iudicis ⁊ conſiliarius. Item dꝛ domeſticꝰ iudicis. ð hoc vide Azo. in ſum. C. eo. ti. Qui videt̃ ponere differentiã inter aſſeſſorẽ et domeſticum iudicis ⁊ cauſidicũ. ⁊ Accurſi. C. de domeſti. ⁊ ptec. in rubrica. li. xij.

Aſſidei ſunt iudei qui ſemꝑ cultui diuĩo inſidebant.

Aſſellare eſt opus nature facere. vt diciẗ dũ aſſellaret emiſit inteſtina.

De At

Athlete ſm Accurſi. dicuntur qui ſine mercede gratia virtutum pugnabant. vt. ff. de infa. l. athletas. et. C. de athle. in principio. libro. x.

Attauus eſt pater abaui. Et attauia eſt ma-

ter abuie.

Atnepos ⁊ atneptis eſt filius vl' filia abnepotis vel abneptis. Vñ. Eſt auus eſt proauus abauꝰ attauꝰ tritauuſqȝ. Et ſic inde venit nepos. pro. ab. at. tri. ſuſcipit hec vox.

Attritꝰ eſt afflictꝰ. ꝯſumptus. exhauſtus. imbecillis vel feſſus.

Attilianꝰ tutoꝛ dꝛ ſm Azo. in ſum. inſti. co. ti. quia olim ex lege attilia Rome cõmittebatur datio tutoris pretoꝛi vrbano ⁊ maiori parti tribunoꝝ plebis. In ꝓuincijs p̄ſidentibꝫ coꝝ ex lege iulia ⁊ titia. vt ibi vide.

Atornati dicunt̄ ꝓcuratores apud acta conſtituti. in. c. vnico de ſtatu monach. li. vj. in §. porro.

Atrox. i. immiſericoꝛs vel crudelis. q̄ſi acrꝫ ſit moꝛibꝫ ſm Iſi. li. x.

Atriarij ſunt ſerui, ſiue cuſtodes atrij et ijdē dicunt̄ etiam atrienſes.

Atteſtationes ſunt dicta teſtium vel teſtimonia oꝛdine iuris in ſcriptis redacta.

Attonitus media breuis eſt eleuatus. vel q̄ſi quodā pauoꝛe ꝯcuſſus.

Atqui ponit̄ ꝓ certe. vel atquin ꝓ ſed certe. inſti. de fidu. tu. circa mediū. ff. de officio p̄toꝛ. l. barbariꝰ. ꝟſi. atq̄n verum eſt.

De Au

Auarus appellat̄ cecus et ambicioſus. c. q̄rundā. de elec. li. vj. qꝛ excecat̄ eiꝰ animꝰ vt agēda nō videat ⁊ a ꝓhibitiſ nō declinet lvij. diſ. virū. ⁊. c. ſicut hi. Et differētia iter auarū largū ⁊ ꝓdigū habet̄ de ꝯſue. ex p̄te.

Auctoꝛitas ⁊ cõſenſus tutoꝛū ⁊ curatoꝛum Req̄re infra tutoꝛ ⁊ curatoꝛ.

Auctoꝛitas p̄ſtanda no. ſm Azo. in ſum. C. de auctoꝛitate p̄ſtā. Auctoꝛitatē preſtare ē cum q̄s dicat ſe approbare id qḋ agit̄ hoc ē auctoꝛē fieri. Preſtare auctoꝛitatē pōt q̄libet tutoꝛ in rebꝫ minoꝛis ad quē ſpectat periculū adminiſtratōis. Et ſic auctoꝛitas videtur idem qḋ ꝯſenſus legitimoꝛū tutoꝛuꝫ ⁊ curatoꝝ. Et differentiā inter auctoꝛitatē ⁊ poteſtatē vide ꝑ Hoſtiē. in ſum. de ſacra vnc. §. refert autē. Item de auctoꝛitate doctoꝛū ſanctoꝝ habet̄ diſt. xv. c. vlt. et glo. in c. ſicut veteꝝ. diſ. ix. vbi dꝛ ꝙ iter iſtos tres Auguſtinū. Hieronymū. ⁊ Gregoꝛiū Auguſtino magis credendū eſt in diſputatiōibus. Hieronymo in hiſtoꝛijs ⁊ trāſlatōibꝫ Et Gregoꝛio in moꝛalibꝫ, quia nō oēs i oi

bus ſed certi ꝓ certa ⁊c. C. ḋ vete. iu. enuc. l. j. ver. quia non.

Autoꝛiſare eſt cingulo militē aut oꝛdinibꝫ clericū decoꝛare vel oꝛdinare.

Audax dꝛ q̇ meruit. et ſumit̄ ꝓꝛie ꝓ arrogāte. Et ita dicuntur audaces facientes contra ius. in auten. de adminiſ. tuto. circa p̄nci. coll. viij. Quādoqȝ ſumit̄ in bona parte viij. q. j. audacter. in p̄n. xxxij. q. v. ſi paulꝰ. ꝟ. caue queſo.

Audacia idē eſt qḋ temeritas ⁊ accipit̄ i malo. c. ij. de cē. li. vj. diſt. iiij. facte ſunt. Et no. archidi. c. ij. ꝑalle. in glo. ij.

Auditoꝛiū ē foꝛꝰ cauſarū vel locꝰ in q̄ cauſe audiunt̄. Sed tñ recte poteſt dici auditoriū magiſtroꝛū vbi diſputāt et nō magiſtri foꝛus ſed iudicis cū ſic in curia pape vocetur. ⁊ dꝛ ab audiendo.

Audientia licꝫ etiā aliter capiat̄. ꝓꝛie tamē magis dꝛ eſſe facultas et poteſtas loquēdi corā ſupioꝛe alicui ꝯceſſa, ꝑut dicimus. data eſt illi audiētia vl' denegata eſt ei cõmunis audiētia. Et denegat̄ audiētia in q̄ttuoꝛ caſibꝫ vt eſt glo. in ꝟ. audientia. xxiij. di. in nomine domini.

Auditoꝛ in curia pape vocat̄ q̇ vice iudicis alicuius cauſam vel cauſas audit. in cle. auditoꝛ. de reſcrip.

Auditoꝛ camere pape dicit̄ qui audit negocia ſuꝑ theſauro pape ⁊ ſuꝑ his que ad camerā pape ꝑtinent.

Auditoꝛ cõtradictoꝛiaꝝ dꝛ in curia pape q̇ audit impetrantes reſcripta ad lites vl' aliter ad ius cõe ꝑtinentes grās.

Aucipium dꝛ locꝰ aptus ad capiendū aues vel rethe vel virga viſcata. vl' tuguriuꝫ ad hoc ꝑparatuꝫ. An aucupare liceat i fundo alieno. ff. de ſer. ruſti. p̄c. l. diuus. ⁊ inſti. ḋ re. diui. §. fere.

Auſcultare eſt obedire. attendere. et audire mandatuꝫ cum effectu. vt in. c. illud. de maio. ⁊ obe. in glo.

Auſpiciū iuris idem eſt qḋ exoꝛdiū litis ſm Berñ. in. c. paſtoꝛalis. de cauſa poſ. ⁊ ꝓꝛie. in glo. j. Sed ſm Alber. ⁊ alios. auſpiciuꝫ id eſt auguriū quaſi auis garriū. vt. xxvj. q. iiij. c. j. Quia ſicut ille qui ſe cõmittit augurio. i. diuinationi que fit in garritu auium dubius ē. ita ille dubius eſt qui ſe committit liti. Quare dixit dñs Catho in. li. j. C. ḋ bo. poſſi. ſm tabulas. ꝙ melioꝛ lex que ſit i

corpore iuris eſt illa. cauete a litigando ſal-
tem ꝓ vobis qꝛ dubiꝰ ē litis euentꝰ. ꝓ alijs
aūt litigare ſepe iocūdū ⁊ lucroſum ē.
Aurū coronantiuꝫ dicebaꝰ qđ ꝯferebaꝰ ad
coronatiōes principū vel qđ coronarū fa-
ciendaꝝ noīe ꝑſtabaꝰ. q̄ in tēplo pendētes
a Tyto ⁊ Veſpaſiano ſublate ſūt. Alij di-
cūt coronatoꝝ ē illud qđ dabaꝰ athletis. ꝓ
ut no. Azo. de auro coronat. C. li. x.
Aurum publicum ē qđ pertinet ad erarium
fiſci. C. de au. pub. ꝓſe. l. detectoribꝫ. li. x.
Auia ē mater parentum. Et auus eſt pater
parentum.
Auunculus ē frater matris. ⁊ auunculꝰ ma-
gnus ē frater auie. inde ꝓauūculꝰ frater ꝓ-
auie. ⁊ abauunculus frater abauie.
Auruſpex ē inſpector momentoruꝫ vl' hora-
rū quo pūcto aliq̄d ſit inchoandū. Et dici-
tur ab auis ⁊ inſpicio. ita dicit glo. in. l. nul-
lus auruſpex. C. de male. ⁊ math. Sꝫ veri-
us ē aure inſpector ab aura ⁊ inſpicio. Naꝫ
augur đr qui garritu auiū ꝓnoſticare ꝑſu-
mit. Et ariolus qui aris id ē altaribus de-
monū deſeruit. vt eſt glo. in. l. nemo. eo. tit.
vbi de incātatoribꝫ vatibus caldeis et ma-
gicis omībuſq̄ maleficꝫ diciꝰ. Sileat oīs
ꝑpetuo diuinādi curioſitas eteni ſupplicium
capitis feret gladio vltore pſtratus. Et di-
cit ibi glo. ꝙ cremabitur vel dentibꝫ ferarū
dabiꝰ dilacerandus. Sed iniuriarū nō te-
netur qui aliquē dixit furē in diuinādo. ff.
de iniur. l. item apud labeonē. §. ſi q̄s aſtro-
logꝰ. Nā dicit ibi tex. ſi q̄s aſtrologꝰ. vel q̄
aliquā illicitaꝫ diuinationē pollicetꝰ cōſul-
tus aliquē furē dixiſſet q̄ nō erat. iniuriarū
agi cū eo non poteſt. Ratio glo. ibidem. qꝛ
non dolo ſed artis ſue cauſa facit.
Autenticaꝫ ē liber iuris ciuilis excerptꝰ q̄ſi
quedaꝫ ſummula ex alijs legalibꝫ libris cō-
tinens nouē collatōes ⁊ nouē ꝑtes ꝓncipa-
les. Sed autētica autentice eſt lex. vl'. §. in-
corporatus in li. C. ⁊ ergo ſemꝑ allegaꝰ au-
tentica. C. ti. tali vel tali. vt. C. đ epiſ. ⁊ cle.
autētica generaliter. ⁊ ſic additꝰ ti. ſꝫ nō ad-
ditꝰ numerus coll'.
Aut quandoq̄ ponitꝰ diſiunctiue. vt qn̄ alte-
ro poſito neceſſe eſt alteruꝫ tolli. vt cum đr
dies aut nox. Quādoq̄ etiā ponitꝰ copula-
tiue ꝓ et. Nam qn̄q̄ ſumꝰ in materia ī qua
requiritur vtrūq̄ extremoꝝ ꝑ talē diſiūcti-
uā ꝯiūctoꝝ. vt in. c. fi. poſt ꝑtitū. đ ꝯſeſ. li.
vj. De hac dictiōe habes in auten. ſi qn̄. C.
de ꝯſti. pecu. ⁊. l. cū q̄dam. ff. de ver. ſigni. ⁊
cle. ſepe. eo. ti. ij. q. v. oībus. in glo. ſecunda.
xx. q. j. monachus. et. c. cū virū. de regula. l.
vlti. ff. de verbo. ſig. ſed autē aduerſaꝰ in fa-
cto ⁊ iure. ff. de nego. geſt. ſi autē. ⁊ qualiter
accipiatur autem. vide per Barto. et doct.
in. l. hoc amplius. §. de his. ff. de dā. infect.
Et qualiter capiaꝰ aut vide Archidi. xlvij
diſtin. c. j.
Auellere eſt auferre violenter vel extirpare.
vt. ff. de incen. rui. nau. l. iij. §. nō ſolū.
Aurifodina eſt locus vbi foditur auꝝ. Sꝫ
aurificina ē locus in q̄ fabricaꝰ aurū.
Aurifex eſt qui operaꝰ aliquid de auro. ſicut
aurifaber.
Auricularius eſt ꝯſiliarius vl' ſecretariꝰ cui
ſolent ſecreta dn̄i cōmitti.
Auxaria ſecreta nemoris dicta ſūt. eo ꝙ ibi
frequentant aues ſm Iſido. xvij. li. ethi. c.
vj. Inde venit impēſatio auxaria. C. đ fū.
patri. l. ij. li. xj.
Auxilium iuris eſt ſuffragium et beneficiuꝫ
iuris prout diciꝰ. ꝯtra hec prodita ſunt iu-
ris auxilia. vide de hoc. ff. ad ſille. l. cum do-
minus. Fruſtra auxiliū legis īuocat q̄ cō-
mittit in legem. ff. de mino. l. auxiliū. đ vſu.
c. quia fruſtra.

Et tantum de littera. A.

De Ba

Aburtus vel ba
b bosus idem ē qđ ſtultus vl' ebes
et babigor idem.
Baſulare idem ē qđ portare.
Balluta eſt publica vtilitas. vl' eſt vas lute
C. de metal. li. xi. ſm Accur.
Balliuus eſt officiū dn̄i tꝑalis. vt de ſentē.
excō. ex dilecto. ⁊ in cle. j. de pe.
Balbus diciꝰ balbutiens vel titubans qui
verba non explicat ſed frangit. a balbādo
dictus. Sed bleſus dicitur qui litteras ī-
ꝑfecte ꝓfert.
Bannum ſm vulgare gallicorū ⁊ lōbardo-
rum videtur eſſe dictuꝫ publicum iuxta il-
lud quod dicit Ray. c. qđ clericis. de fo. cō-
pe. ꝙ preco pariſienſis nūciat bannū noīe
epiſcopi a rege.
Bannire ſm dicta vulgariuꝫ videtur idem
eſſe qđ proſcribere. et đr bannitꝰ quaſi pro